

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

YAZIN / YENİ YOL BROŞÜR 3

ENTERNASYONALİZM VE DÖRDÜNCÜ ENTERNASYONAL

SOSYALİZMİN
GELECEĞİ

ERNEST MANDEL

KENT AKE ANDERSSON

JOHN ROSS

YENİ YOL BROŞÜR DİZİSİ: 3
YAZIN YAYINCILIK

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Birinci Basım Mayıs 1991

Derleyen: Faruk Eren

Adres:

Çatalçeşme Sk. Üretmen Han No:411

Cağaloğlu/İstanbul

Yazışma Adresi:

PK. 184 Sirkeci/İstanbul

Baskı: Gözlem Matbaacılık

**ENTERNASYONALİZM
VE
IV. ENTERNASYONAL
—
SOSYALİZMİN
GELECEĞİ**

**Ernest MANDEL;
Kent-Ake Andersson; John Ross
Latin Amerika Örgütlerinin
Temmuz 1990 Sao Paolo Bildirisi
IV. Enternasyonal XIII. Dünya Kongresi
Çağrısı**

**YAZIN YAYINCILIK
YENİYOL BROŞÜR DİZİSİ: 3**

İÇİNDEKİLER

Sunuş	7
Devrimci Bir Enternasyonal Örgütün Gerekliliği	
Ernest Mandel-John Ross	11
Dördüncü Enternasyonal'in Kısa Tarihi	
Kent-Ake-Andersson	-51
Inprecor'un Onbeş Yılı	
Ernest Mandel	90
Sosyalizmin Geleceği	
Ernest Mardel	103
Latin Amerika Örgütlerinin	
Sao Paolo Bildirisi	120
Enternasyonalizmin Yeniden Canlanması İçin Çağrı	
XIII. Dünya Kongresi	125

SUNUŞ

Kuruluş tarihi, Çin Komünist Partisi'nden daha eski olan TKP'nin oluşumundan başlayarak "enternasyonal" sorunu solun daima gündeminde olmuştur. Mustafa Suphi henüz partisini kurmadan -daha Komintern de kurulmamıştır- Milliyetler Halk Komiserliği nezdinde, daha sonra tarihin meçhulleri arasında yerini alacak olan Sultan Galaiyev ile birlikte çalışmıştır. Muhalif bir konumda bulunan bu kesimin TKP'nin sonraki gelişmeleri üzerine kalıcı etkileri olmamışsa da Komintern'in Birinci ve ve özellikle İkinci Kongrelerinde ve Bakü Doğu Halkları Kurultayında, enternasyonal düzeyde seslerini duyurdukları, sorunlarını dolaylı yoldan da olsa dile getirdikleri bilinmektedir. Ekonomik ve toplumsal formasyonları itibarı ile gelişmemiş, dolayısıyla köylülüğün ezici ağırlığı altındaki toplumlarda, ulusun yeniden inşasının sanayileşmiş toplumlardakinden farklı seyirdeki bir devrimle mümkün olabileceğinden hareketle bir tür Üçüncü Dünya enternasyonalinin gerekliliğini vurgulayan bu kesimin görüşlerinin açıklığa kavuşturamadıkları söylenebilir. Aynı tarihlerde, Aydınlık'ın biçimlenmesinde ise Spartakist, Jaures'ci ve Ekim Devrimi etkilerinden söz edilmektedir. Belli belirsiz bir düşünce çeşitliliğinin tohumları hareketin ilk yıllarında kurumuş ve Stalinizmin karanlığından önce başlayan onyıllar boyu sürececek bir karanlık hüküm sürmüştür.

1960'lı yıllarda, sosyalist hareket gerçek miladını yaşamaya başlarken, bu geçmişin yükünü bağımsız bir sınıf politikası oluşturmada çok ağır bir biçimde hissetmiş; sosyalizmin kendi öz sorunlarından çok geleneksel popülizmin batağında çözüm yolları aranmıştır.

1968 bu içe kapanık oluşuma bir darbe oldu. Çekoslovakya'nın Rus ordularınca işgali, hemen hemen her çevrede Sovyetler Birliği'nin dış politikası, "sosyalist blok"un blokluğu ve ne menem sosyalist olduğu üzerine derin sorular yarattı. Öte yandan, Vietnam ve Küba dev-

rimlerinin popülaritesi, bunların Türkiye'de de tekrarlanabileceği ya-
nılsaması ile bir anda, henüz kendi belleğini oluşturmaktan, tarih bi-
linci edinmekten uzak olan sosyalist hareketi hızla dünyaya açtı. Dev-
rimin mümkünlüğü ve güncelliğinin yakıcı bir sorun haline gelmesiyle
"model" ve modelin kurucusu "merkez" arayışları hızlandı. Böylece
1968, sosyalist kadroların bir tür enternasyonalize edilmesine yol açtı.
Sosyalizm adına Mustafa Kemal'in portresinin yerini birbiriyle uyuşsa
da uyuşmasa da Che'den Mao'ya uzanan ama Dimitrof ya da Stalin'i
de ihmal etmeyen bir sergi alıyordu.

Artık eskisi gibi merkezlerin işine karışmamak ya da angaje ol-
mamak gibi bir tavır mümkün değildi. Platonik de olsa bir angajman
kaçınılmaz hale gelmişti.

Yeniden biçimlenme düşünsel bir temele dayanmadı. En ilginç
karşıt kadroların dahi yetişmesi stalinizme dayanıyordu. Devrimci
gençlik saflarına Stalinizm Çin devriminin prestijini taşıyan Maoizmin
açtığı kanaldan, reformist kesime ise Moskova patentli olarak gi-
riyordu. Popülist-parlamentrist partiye karşı radikal-milliyetçi çiz-
ginin etkinlik kazanması bir sapmadan kopuşu ama bir başka saptmaya
yönelişi de içeriyordu. Marksizm ne doğrudan, temel kaynaklardan ne
de bugüne kadarki kazanımları ile bezenmiş olarak öğrenilebiliyordu.
Hareketin sınıf dinamiği kazanmak bir yana yönelişinin dahi bu ol-
maması sonucu devrimci eylemin önşartı devrimci teorinin oluş-
mamasının aktüel özet nedenleri belirmiş oluyordu.

Geçtiğimiz şu son yıllara kadar 1968'de açığa çıktığı biçimiyle
sosyalizmin sorunları gündemdeydi. Bu gedikten bağımsız, otantik
devrimci hareketler günümüze ulaştı. Dönemin belirleyici özel-
liklerinden biri artık yerel çapta yetişmiş, deneyim kazanmış ve iki-
on yıl aşkın zamandır süreklilik arzedan kadroların varlığıdır. Ba-
ğımsız bir sınıf politikası oluşturma yönünde azımsanmayacak
mücadelelerin, deneyimlerin ardından yerelliğin kaçınılmaz sınırlılığın-
a takılan nice hareketler, daha genelleşmiş bir mücadelenin
gerekleri üzerine yeni arayışlara yönelmektedirler. Artık aranan bir
kabe değildir.

Sosyalizmin evrenselliğine uygun bir biçimde deneyimlerin, gö-
rüşlerin karşılıklı geliştirebilmesinin gerekliliği; neredeyse günlük
kazanımlar için dahi, yerel, bölgesel, uluslararası ama herhalükarda ve
nerede olursa olsun ezilenin yanında yer almanın kaçınılmaz bir hale

geldiği, yani eylemin içeriğinin sınırlarının alabildiğine uluslararası boyut kazandığı bilinci açıklık kazanmaktadır.

Avrupa'nın bağrından Orta Asya'nın böğrüne çeşitli emperyalist tasarımlarda piyon olarak ele alınan insan malzemesinin, bu genişlikteki bir alanda eşitlik, özgürlük ve dayanışma mücadelesinin içinde yer almasının gerekliliğini kavramaktan uzak olanlar tecrit olmayı baştan kabullenmektedirler. Bu tür emperyalist -varsayımsal da olsa- tasarımları deşifre etmek, onla sınırlı kalmamak, bu tasarımların oluşturulmasına imkan veren nesnel gerçeklikleri çözümlemek ve karşıt tasarımlar oluşturmak gerekir. Emperyalist tasarımların reddi ile sınırlı kalmak küçük burjuva demokratiğinin çözümsüzlüğüne kurban olmak demektir. En geniş tanımıyla bölgenin emekçi güçlerinin, ezilenlerinin ortak çıkarının bir parçası olarak belirebilecek mücadeleler ancak kalıcı kazanımlar elde edebilirler.

Bununla yetinmemek, emperyalist saldırının kazandığı her noktanın dolaylı yoldan da olsa bizim kaybımız olduğu bilinciyle dünyanın neresinde olursa olsun ezilenlerin, sömürülenlerin yanında olmak gerekir. Vietnam'da yenilen amerikan emperyalizm yirmi yılda kendisine zor geldi; şu son dönemde ise Latin Amerika'da fütürsüzca saldırılarda bulunduktan sonra Orta Doğu'nun yolu açık gözüküyordu.

Enternasyonalizm çağrılarının örgütsel yönü de dahil olmak üzere somut mücadeleleri içeren pratik bir zeminde yürütülmesi hayati bir önem taşımaktadır. Hedefi belirsiz hamasi açıklamalar, spekülatif yaklaşımlar propagandif alanda dahi anlamsız kalmaya mahkumdur.

Devrimci Bir Enternasyonal Örgütün Gerekliiliği

Ernest Mandel
John Ross

1. Üretici Güçlerin Uluslararasılaşması

Doğuşundan başlayarak, kapitalizm dünya pazarına yönelmiştir. Uluslararası ticaretin uzmanlaşması, manifaktür üretiminin sanayileşmiş ilk kapitalist ülkelerce ihracatı, "az gelişmiş " ülkelerden gelen malların ithalatı, bu ülkelerde pazarın fethi, kapitalist üretim tarzının her ileri adımına eşlik etmiştir. Emperyalizm bu eğilimi daha yüksek bir düzeye çıkardı. Genleşici tabiatı nedeniyle de, kapitalizm bir dünya sistemi yarattı. Onun yerini alacak olan bütün üstün toplumsal sistemler, bu konuda zorunlu olarak emperyalist sistemden daha da enternasyonal bir karakterde olmak durumundadırlar. "Tek ülkede sosyalizm" teorisinin bütünü yalnızca siyasal açıdan değil, doğrudan doğruya ekonomik açıdan da hem gerici ve hem de ütöpiktir.

Bununla birlikte, kapitalizmin dünya çapında genişlemesi, eşitsiz ve bileşik gelişim tarafından belirginleşir. Gelişkin kapitalist merkezlerdeki kitle sanayi, egemen olduğu ülkelerde modern sanayinin kitlesel bir gelişimine yol açmaksızın, bu ülkelerin kapitalizm öncesi üretimini (kırsal sanayi, manifaktürün ilk biçimleri) ortadan kaldırdı.

Emperyalist çağda, sermaye ihracatı; dünyanın hemen hemen bütün bölgelerindeki mali pazarı denetleyen çok büyük finans grup-

larının uluslararası düzeydeki tezahürü; emperyalist güçlerce az-gelişmiş ülkelerin doğrudan ya da dolaylı siyasal ve askeri denetimi; birkaç onyıllık gecikmeyle bile, ilk sanayileşmiş ülkelerce sağlanmış modernizasyonun ve ekonomik gelişmenin, genel sanayileşme modelinin izlenmesini engelliyorlar. Organik gelişimleri emperyalist egemenliğin ağırlığı altında yolundan saptu. Modern sanayinin gelişmeleri, kapitalist öncesi sömürü ve üretim şekillerinin, yani; yarı kölelik koşulları ve tefecilik, yüksek çiftlik kirası, yarı feodal çalışma yükümlülükleri, toprak sahiplerinin baskın gelen ağırlığı, ticaret politikasında yabancı banker ve tüccarların egemenliği vs'nin sürmesi ve hatta güçlenmesiyle çakışıyorlar. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bile, kapitalist sanayileşme her nerede daha yoğun olduysa toplumsal parçalanma ve eşitsizliği hızlandıran devasa dengesizlikler ve oransızlıklar pahasına gerçekleşti. Bu süreçten çıkarılacak olgu, uluslararası kapitalist ekonominin, emperyalist merkezler lehine yapılaşmış bir bütün haline geldiğidir. Hammadde çıkarılmasında ve ihracatında aşırı uzmanlaşan, giderek ihracat pazarına yönelen bir ekonomiye sahip olan, emperyalizmin hakimiyeti altındaki ekonomilerin kaderi, dünya pazarında hammadde fiyatlarının ani iniş ve çıkışlarına bağlıdır. Görece önemli bir sanayi gelişmesine ulaşmış ekonomiler bile, emperyalist merkezlerde çıkan baskın konuma bağlı kalırlar (olağanüstü borçlanma, teknolojik bağımlılık, vb); en zayıf yarı sömürge ekonomiler ise emekçi ve yoksul köylü kitlelerini sefaletin, hatta gerçek bir açlığın sınırında yaşamaya mahkum eden darbelere maruz kalırlar. Toplumsal eşitsizlikler ve büyüyen dengesizlikler siyasal kararsızlığa ve sık sık tekrarlanan bunalımlara neden olurlar. Emperyalist sistemin bunalımıyla başlayan, ve son yıllarda İran, Nikaragua, Brezilya, Güney Kore, Salvador, Zimbabve ve diğer ülkelerde devam eden dönemin tümünde geliştiği görülen süreç budur.

Kapitalizmin üçüncü çağında (ikinci dünya savaşı'nın sonunda başlayan emperyalist tarihin bir alt dönemi) çokuluslu şirketlerin ortaya çıkışı, üretici güçlerin uluslararasılaşmasının daha yüksek bir evresini daha açık bir biçimde bir kez daha yansıtıyor. Bu uluslararasılaşma, üretici birimler esas olarak ulusal kalırken yalnızca dünya ticaretinin ve dünya sermaye hareketinin arasında belirmemektedir artık. Bu uluslararasılaşma, bizzat sanayi üretiminin giderek daha fazla uluslararası örgülenmesiyle ortaya çıkmaktadır. Çokuluslu şirketler kendi

sinelerinde uluslararası bir işbölümü örgütlüyorlar. Yedek parçaları bir kıtada üretiyorlar ve bir başkasında ekleme zincirini ellerinde bulunduruyorlar. Ürünlerinin şu ya da bu çeşidinin imalatını bir ülkeden ötekine, olmazsa bir kıtadan ötekine aktarıyorlar. Yalnızca kapitalist özel mülkiyetin değil ama ulusal devletin de üretici güçlerin ulaştığı gelişme düzeyince geride bırakıldığına dair bundan daha iyi bir kanıt yoktur. Birçok sanayi dalı bugün öylesine bir teknoloji düzeyine ulaşmış bulunuyorlar ki, aynı anda birçok ülkeyi kapsayan bir pazar için çalışmadıklarında, bir tek makineyi bile kârlı bir biçimde kullanamıyorlar.

Zaten bugün insanlığın karşı karşıya bulunduğu bütün ekonomik anahtar sorunlar -açlığın yenilgiye uğratılması ve Üçüncü Dünyanın gelişmesi, tam istihdamı sağlamak ve sürdürmek, bilimin ve teknolojinin "kendiliğinden" gelişimini insanlığın ihtiyacına bağımlı kılmak, ekolojik bunalımın çözümü- ancak uluslararası ölçekte çözülebilir.

Feodalizmin kalıntılarına ya da emperyalizmin tecavüzlerine (yani baskı ve sömürüye) karşı kullanıldığında ilerici olan sınırsız bir "ulusal egemenlik" düşüncesi, yalnızca emperyalist devletlerde değil, bir dünya sosyalist cumhuriyetler federasyonuna, birleşik bir sosyalist dünyanın kuruluşuna uygulandığında da gerici olur. Bu şekilsizleşmiş ve yozlaşmış işçi devletlerinin bürokrasilerince "Tek ülkede sosyalizm" kuruluşu yolunda yapılan girişimlerin neden gerici ve ütöpik olduğunu da açıklar. Eğer her ülke, uluslararası işbölümünün geniş avantajlarına sırt çevirerek ve bedeline bakmaksızın, her biri kendi demir-çelik sanayini, kendi otomobil sanayini, elektronik sanayini kurarak, "tek başına yürümeye" kalkışırsa, azgelişmişliğin hızlı bir biçimde aşılması, "zengin" ve "yoksul" uluslar arasındaki temel eşitsizliklerin dışta bırakılmasından yana, dünya zenginliklerinin herhangi bir akli bölüşümü mümkün değildir. Bu ileri sanayi ülkelerinde devrim durumunda daha da geçerli olacaktır.

Kapitalizm altında olduğu gibi, ve SSCB'de iktidarı gasbétmiş olan imtiyazlı bürokrasinin uyguladığı tür bir uluslararası işbölümünün, yani eşitsizliğe dayalı bir işbölümünün bir çok halkta (Asya ve diğer yerlerde olduğu kadar, Doğu Avrupa'da da) uluslararası dayanışmaya karşı şüphe ve önyargıları tehlikeli bir şekilde artırmış olduğu kesindir. Ama bu, devrimci marksistlerin gerçeklik önünde gözlerini kapamalarına bir neden değildir: Dünya sosyalizmi yalnızca, siyasal ve

ekonomik yaşamın en üst düzeyde örgütlenmesi ve planlaması ile mümkündür. Buysa, ancak "ulusal egemenliğin" sayısız kısıtlamaları, uluslar arasında asgari eşitlik temelinde, bir dünya sosyalist federasyonunda kendi kaderlerinin efendisi olan emekçi kitleler tarafından serbestçe kabul edildiğinde mümkün olur. Bu serbest kabul yüksek düzeyde bir enternasyonal eğitim ve örgütlenme olmaksızın imkansızdır.

2. Sınıf Mücadelesi Uluslararasıdır

Doğası gereği, yani özel mülkiyet ve rekabet, sömürü ve eşitsizlikle olan bağlarıyla kapitalist sınıf ve maiyeti (onun ideolojisini paylaşan küçük burjuvazinin bu bölümü) organik olarak, insanlığın sorunlarına dünya çapında bir çözüm bulmak durumunda değildirler. Bir yandan üretici güçlerin nesnel uluslararasılaşması ile öte yanda ulusal burjuva devletlerinin yaşaya kalışları arasındaki akıl almaz uçurum, uluslararası mekanizmalar ve uluslararası kurumların bütün türlerince kısmen doldurulmuştur. Ama oluşturulan bu kurumların çalışma biçimi ve mekanizmaların işleyişi daha yakından gözlemlendiğinde, görülür ki bu, belli kapitalist (genellikle en güçlü) grupların yararına ve diğerlerinin zararına olduğu gibi, genelde sermayenin yararına ve dünyanın bütün sömürülen ve ezilenlerin aleyhinedir.

Kapitalizm ancak ücretli emeğin gelişimini etkileyerek gelişir. Sermaye birikimi kaynağını, yalnızca canlı emek tarafından üretilebilen artuk-değerde bulur. Doğuşundan başlayarak, sermaye ile emek arasında sürekli bir sınıf mücadelesi kapitalizmin gelişmesiyle atbaşı gitmiştir.

Bu sınıf mücadelesi sürekli olarak yükselmez ve her an bilinçli bir ifadeye ulaşmaz. İnşili çıkışlı anlar yaşar. Özellikle de en keskin görünümüne büründüğünde (geniş ölçekli genel grev; büyük ölçekli siyasal kitle eylemleri; devrim öncesi durumlar; iktidar için devrimci mücadeleler). Ama geçici olarak işçi sınıfı tarafından geri çekildiğinde bile, kapitalist sınıf tarafından fabrika düzeyinde, gündelik olarak sürdürülür. Bir işletmede alınan her yeni makine, üretimin örgütlenmesindeki her rasyonelleştirme girişimi, ücretli emeği daha çok çalışmaya, daha çok artuk değere zorlamak için bir girişimdir. İşçinin işletmeden her kapı dışarı edilmesi, işçi sınıfını zayıf düşürme gi-

rişimlidir.

Dönemsel olarak, emekçiler, kapitalist sınıfın yönelttiği bu saldırılara, sınıf düşmanlarının bu günlük sınıf mücadelesine, kitlesel, bireyselliği aşmış, paralı ve sınırlı tepkilerle cevap verirler. Onların kitlesel tepkisi, kitle grevinden, proleter sınıf mücadelesinin en yüksek biçimine: Burjuvazinin devlet iktidarının ve mülkiyetinin devrilmesi için mücadeleye, sosyalist devrimin zaferi için mücadeleye kadar uzanır.

Üretici güçlerin ve sermayenin uluslararasılaşma düzeyi yükseldiği ölçüde, sınıf mücadelesinin kendisi de o denli enternasyonal olmak zorundadır. En ilksellerinden bir örnek alalım: Henüz XIX. yy'ın yarısında, patronlar, ya yabancı ülkelerdeki siparişleri transfer ederek ya da yabancı elemeğini ithal ederek grevleri kırmaya çalıştılar. Grevciler tarafından bir milliyetçi tepki, "yabancıları" düşman ilan etmek, patron lehine bir rol oynuyordu ve grevleri kazanmak için bile etkisizliğini kısa zamanda gösterdi. Uzun vadede bu ancak farklı milliyetten çalışanlar arasında mücadeleye yol açan, işçi sınıfının bağında rekabet yaratan, işçi sınıfını sürekli bir şekilde bölmeye çalışan kapitalist sınıfa daha çok yardım eder, bu da sermayenin çıkarına uygun, emeğin çıkanna aykırıdır.

Deneyim, emekçilere, bu kapitalist manevralara en iyi cevabın, sendikal örgütlenmeler ve grevleri uluslararası düzeye yaymak olduğunu hızla öğretti. Marx ve Engels'in 1864'den itibaren Enternasyonal Emekçiler Derneği'ni örgütlemelerindeki başlıca nedenlerden biri bu olmuştur. Kapitalist sınıfın aksine, özel mülkiyetin varlığıyla bağlantılı olan rekabetle işçi sınıfının hiçbir organik bağı yoktur. İşletmelerde çalışması ve sınıf düşmanına karşı kendini korumasınca belirlenen temel çıkarları, dayanışma ve işbirliği üzerine kurulmuştur.

Sermaye gitgide uluslararası bir ölçekte işleyip, sınıf mücadelesini gitgide uluslararasılaştırıyor; işçi sınıfını da, zar tutulan, eşit olmayan bir oyunda önceden yenik düşmemek için işbirliği ve dayanışmayı uluslararası bir düzeye yayarak cevap vermeye zorluyor.

Proleter sınıf bilincinin henüz dağınık olduğu ve hala sınıf mücadelesinin nesnel ihtiyaçlarının oldukça uzağında olduğu doğrudur. Hâlâ ve yine burjuvazi ve ona hizmet eden işçi bürokrasileri, emekçileri bölmek için, ortak sınıf düşmanlarına karşı birleşmeleri yerine,

birilerini ötekilerinin karşısına dikerek, milliyetçiliği, şovenizmi, ırkçılığı, etnik ve dinsel farklılıkları kullanmayı başardılar. Ama bunun böyle olduğu her sefer, işçi sınıfının enternasyonalist görevlerini anlamayı başaramadığı her sefer, yalnızca kapitalistlerin kârlı çıktıklarını ve emekçilerin kendilerinin ise büyük kurbanlar verdikleri tecrübeyle sabittir.

Böylelikle, Birinci Dünya Savaşı'nın başlangıcında, Avrupalı emekçilerin çoğunluğu, emperyalist burjuvazi önünde teslim olmuş olan kendi kitle partileri ve sendika yöneticileri tarafından saflarına bulaştırılmış olan burjuvazinin şoven propagandasının dev baskısı önünde ilkin başeğdiler. Bu olay, II. Enternasyonal'in çöküşünün nedeni oldu. 1914'de, bu emekçiler, savaş gerçekte bir emperyalist vurgunculuk savaşı iken, bunu "ulusal savunma" savaşı olarak kabul ettiler. Ama kısa zamanda bu gerilemenin bedelini çok ağır ödediler. Milyonlarca emekçi, öteki ülkelerdeki sınıf kardeşlerince öldürüldü. On milyonlarcası, patronlarla sınıf işbirliğini kabul edişlerinin ve "kutsal birlik" adına grev yapmama taahhütlerinin ödülü olarak yaşam düzeylerinin hızla düştüğünü gördü. Böylece, savaşın başında ancak küçük bir azınlık olan enternasyonalistler için, enternasyonalist pratiğin, yalnızca küçük bir öncü tarafından uygulanabilir, ne bir ütopya ne de soyut bir "ideal" olmayıp bütün ülkelerin emekçilerinin ortak, acil ve maddi çıkarlarına denk düşen gerçek bir ihtiyaç olduğuna, işçi sınıfının gitgide büyüyen kesimlerini inandırma imkanı doğdu.

Aynı şekilde, Fransız emperyalizminin 1954 Kasımından itibaren Cezayir devrimine karşı yönettiği türdeki gibi, sömürgelerin yeniden fethi için karşı devrimci savaşların başlarında, özellikle de işin başında, işçi sınıfının reformist kitle örgütleri bunlara karşı vargüçleriyle mücadele etmediği için, emekçi kitleler şoven ve ırkçı önyargılarla etkisizleştirilmişti. Onlar, kendi emperyalist burjuvazilerin karşı, ezilemlerle yürütülen kurtuluş mücadelesiyle dayanışma görevlerinden kaçındılar. Yine, sınıf mücadelesinin temel bir ilkesinin bu savsaklanması için yüksek bir fiyat ödediler; binlerce ölü ve Fransa'da kendi öz demokratik özgürlüklerine karşı gitgide büyüyen ve 1958'e, IV. cumhuriyetin düşüşüne ve general De Gaulle'ün güçlü bir bonapartist devlet düzenlemesine varan bir tehdit. Bu deneyim, enternasyonalist küçük azınlıkların işçi sınıfı kesimlerini gerekli bütün araçlarla kirli sömürge savaşlarına karşı mücadele etmenin ve savaş çabalarına karşı

durmanın zorunluluğuna inandırmalarına yardım etti.

Sınıf mücadelesini enternasyonal bir düzeyde yürütme zorunluluğu daha yeni mücadelelerde de kendini açıkça belli etmiştir. Bugün, çokuluslu şirketler üretimi dünya ölçüsünde bir temelde örgütlerken, siyaset herşeyden önce dünya siyaseti iken, işçi sınıfının, acil ekonomik çıkarlarının savunulmasıyla ilgili yakıcı sorunları bile sadece ulusal bir planda çözme girişimleri, gitgide çok daha güç bir hale gelmektedir. (1)

Şu son iki yılda, siderürji bunalımının, 12 ülkede siderürji işçilerinin 100 binden fazlasını işten çıkarmaya vararak bütün Batı Avrupa'ya yayılmış olduğu sırada, Batı Almanya siderürji işçileri 35 saatlik iş haftası için ilk örnek grevlerini yürütürken, başka ülkelerin sendikalarınca yüzüstü bırakılmışlardı. Oysa, eğer bu grev enternasyonal olarak kazanılmış olsaydı, bütün bu istihdamın anında kurtarılmasına yolaçacaktı. Aynı şekilde, örnek azimlerine rağmen, Britanya siderürji işçilerinin grevlerinin gücü, hiçbir ciddi enternasyonal dayanışma girişimi örgütlenmediği için zayıf kalmıştır. Kamyonları, demiryolları ve kıtanın limanlarından gelen, Avrupa haddehanelerinin çelik mahreçlerinin ulaşımına hiçbir ciddi engelleme yapılmadı. Sınırlı bir sayıda azimli sendikacı bile, eylemlerini bütün Avrupa'da eşgüdümleştirerek, bu konuda kısmi bir başarıya ulaşabilirler ve sonunda, kendi sendikal yapılarında, dayanışmayı hakim kılmak için yeterince büyük bir baskı oluşturabilirlerdi. Bu örnekler, sınıf mücadelesinin enternasyonal gerçekliğinin, nesnel toplumsal süreçler olgusunca nasıl zorlandığını göstermektedir. Bu işçi sınıfının ve devrimcilerin ödevlerini ve imkanlarını belirtiyor.

Proleter enternasyonalizmi zorunluluğunun nesnel kökleri çok basittirler. Sınıf mücadelesi öyledir ki bir sınıfın her bozgunu, ötekinin bir zaferidir. Bu yalnızca ulusal olarak değil uluslararası olarak da doğrudur.

Burjuvazi bunu tamamiyle anlıyor. Yönetici çevreleri son derece gelişkin bir enternasyonal bilince sahiptir, onların karşı devrimci örgütleri (NATO, AET, ASEAN "savunma" anlaşması) ve onların hareketleri (Vietnam, Bolivya'daki askeri darbe, İran Körfezi'ne ve Salvador'a müdahale) tamamiyle uluslararası bir boyuta sahiptirler. Farklı kesimleri arasında varolan özel anlaşmazlıklar ne olursa olsun, en kesin karşı devrimci hareketlar için bütününü elbirliği ile çalışırlar.

Tersine proletarya, stalinci ve sosyal demokrat yönetimleriyle ciddi bir biçimde frenlenmiştir. Enternasyonal yükümlerini yerine getiremediği her sefer adamakıllı zarar görmektedir.

İşçi sınıfının, İngiltere'de, İrlanda ile dayanışma gerekliliğine cevap vermekteki iktidarsızlığı yalnızca ülkenin bölünmesine değil ama Britanya devletinin bağrında ultra gerici bir iç toprak da oluşmasına yol açmıştır. Emperyalist ülkelerdeki işçi hareketi yönetiminin Doğu Avrupa'da stalinci bürokrasiye karşı tam bir dayanışmaya girmekteki iktidarsızlığı, kendi ülkelerinde en sağcı akımların "demokrasi savunucuları" kisvesine bürünmeleri için açık kapı bırakmıştır.

Buna karşılık, işçi hakeketi, muğlak hedefler için bile olsa, gerçek bir siyasal uluslararası dayanışma uyguladığı her seferinde, önemli kazançlar sağladı.

Böylece, Portekiz emekçilerinin ve gençliğinin Afrika'daki sömürge savaşlarını sürdürmeyi gitgide büyüyen bir şekilde reddetmesi, bu reddin orduya nüfuz etmesi, 1974'te Portekiz'de nefret edilen Salazar-Caetane faşist diktatörlüğünün devrilmesine bile vardı.

Başka bir inandırıcı örnek de, dünyanın en güçlü emperyalist devletin bağrında sınırlı bir kalkış temelinde başladığı için Vietnam savaşına karşı hareket olmuştur. 1960 yıllarının ortasında, Amerika'nın Vietnam'a büyük çaptaki askeri hücumunun patlak vermesi, Amerika'da önceleri etkin bir kitle muhalefetiyle karşılaşmadı. Ama savaşın yolaçtığı ölümlerin büyüyen miktarı, Amerikan ekonomisi için sonuçları, savaşın gençliğe emperyalist saldırının iğrenç yüzünü göstermesi, savaşın gerektirdiği fedakarlıkların kabulünün pasif reddinden aktif protestolara varan bir şekilde büyüyen bir muhalefete yolaçtı. Başlangıçta küçük bir azınlığı temsil eden ve ancak küçük eylem gösterileri yapabilmeye muktedir olan enternasyonalistler, savaşın sonunda yüzbinlerce kişilik eylemleri etkilemeye ulaşmışlardı ve halkın duyarlılık dalgasının merkezinde bulunuyorlardı. Vietnam halkının mücadelesindeki inanılmaz kahramanlığını uyardığı ve ona dayanan bu mücadelenin sonucunda, Amerikan yönetici sınıfı, tarihinde görmediği en ağır bozgunu kabullenmek zorunda kaldı. Enternasyonalizm eylemde ne bir "oyuncak", ne bir "yabancı uğraş" ne de bir "ütopi"dir. Her ülkede, sınıflararası güç ilişkilerini, dolayısıyla da işçi sınıfının zaferinin imkanlarını doğrudan etkiler. Sınıf mücadelesinin nesnel manuşı böylesine amansızdır.

İşçi sınıfı öncüsünün enternasyonal bir örgüte gereksinimi, yalnızca çağdaş dünyanın ekonomik gerçeklikleri üzerine temellenmez. Aynı zamanda sınıf mücadelesinin bütün gerçekliği üzerine temellenir. **"Proletaryanın kurtuluşu ancak uluslararası bir eylem olabilir."** (Engels' den 27 Haziran 1893 tarihli, Paul Lafargue'ya mektup.)

3. Proleter Enternasyonalizminin Siyasal Temelleri

En azından XX. yy.'ın başından itibaren (kısmen daha XIX. yy.'da) kapitalizmin iç çelişkilerinin artması, devresel şiddetli patlamalara yol açtı. Emperyalist çağ, savaşlar, devrimler ve karşı devrimler çağı haline geldi. Ve savaşlar gibi, devrimler ve karşı devrimler de gitgide daha fazla uluslararası devrimler ve karşı devrimler biçimini alıyorlar.

Gerçekten, XX. yy'da önemli hiçbir devrim, uluslararası gelişmelerce etkilenmeksizin ve başka ülkelere yayılmadan meydana gelmemiştir. Rus devrimi , hızla Finlandiya, Polonya, Almanya, Avusturya, Macaristan ve kısmen İtalya'ya dek uzanmıştır. 1936'da İspanya devrimi, Fransa'ya yayılmaya başlıyordu. 1946-49 Çin devrimi, Kore, Hindicini, Endonezya, Malezya'ya dek yayılmıştı. Hindicini devrimi Cezayir'e yayıldı. Cezayir devrimi Angola, Mozambik, Gine-Biseau ve oradan Portekiz'e uzandı. Küba devrimi, Latin Amerika'yı etkiledi. Gözlerimizin önünde, bugün Nikaragua devrimi, Salvador ve öteki Orta Amerika ülkelerine yayılıyor.

Aynı şekilde, daha önce gördüğümüz gibi, karşı devrim uluslararası ölçekte örgütleniyor. Devrim tarafından tehdit edilen bütün ülkelerin yönetici sınıfının iktidarda kalması için yıkılıştan sonra da iktidarı yeniden ele geçirmeleri için, silahlandırma ve finanse etmekle yetinmiyor karşı devrim. Her devrime, birinden diğerine, ticari ve mali şantaj ve ekonomik abluka örgütüyor. Devrimci rejimleri devirmeye yardım etmek ve zayıflatmak için uluslararası paralı askerler örgütüyor. Ve bunlar yetmediğinde de ve emperyalist ülkelerdeki güç ilişkileri izin verdiğinde iç savaşta karşı devrimin yanında açık askeri müdahaleleri örgütüyor (1918'de Finlandiya'da, 1918-20'de Rusya'da, 1920'de Polonya'da , 1936'da İspanya'da, 1946-49'da Çin'de yaptığı gibi) ya da 1930 yıllarında Çin'de, 1950-53'de Kore'de, otuz yıl boyunca Hindicini'de (ilkin Fransa sonra Amerikan emperyalizmi), 1954-62'de Cezayir'de vd. yapıldığı gibi doğrudan doğruya devrime karşı

kitlesel bir askeri müdahaleye girişiyor.

Devrimlerin ve karşı devrimlerin uluslararasılaşması bir devrimci Enternasyonal'in gerekliliğinin siyasal temelini oluşturur. Ulusal devrimin başarısı yalnızca ulusal unsurlara bağlı değildir. Devrimci bir yönetim sırf ulusal durumu değil, uluslararası durumu da hesaba katmak zorundadır. Çağımızda, bir Enternasyonal'in görevleri grev kırıcılarına karşı uluslararası dayanışmaların örgütlenmesiyle, basitçe muhalefete indirgenemez. Görevleri, giderek artan siyasal bir yayılmaya sahiptir. Kendi ulusal ve toplumsal kurtuluşlarını elde etmek için ayaklanan işçi sınıfı ve ezilen halkların, dünya çapındaki emperyalist ittifakların ve onların yoğunlaşmış şiddetine, tamamiyle dağınık bir biçimde, hatta yalıtılmış olarak karşı koymak zorunda kalmamaları için, Enternasyonal, gerekli koşulları bir araya getirmek zorundadır. Bu durumda, emperyalistlerin zaferi daha zor, zaferlerin bedeli daha yüksek olacaktır ve hatta bozgunları da buradan dağılabilir.

"İnsanlığın bunalımı proletaryanın önderliğinin bunalımıdır."Gerekli olan kitlelerin bilinç düzeyleri ile nesnel gerçeklik arasındaki uçurumu aşmalarına yardım edecek, enternasyonalist görevlerini yerine getirecek, işçi hareketini enternasyonalizm ruhu ile yeniden eğitecek bir proleter önderlik. Pratikte doğrulanan, sonuca götürücü olan enternasyonalizm sadece budur. Nihayet, bu ancak, böylesine işleyen bir gerçek Enternasyonalin inşasıyla mümkündür.

4. Devrimci Bir Enternasyonal İçin Tarihsel Mücadele

Sınıf mücadelesinin nesnel gerekleri ile uyumlu olduğu içindir ki, işçi hareketinin siyasal tarihi boyunca,devrimcilerin faaliyetleri, siyasal çözümlemelerine uygun "örgütsel sonuçlara" varmak yolunda, gerçek bir devrimci enternasyonal yaratma mücadelesine bağlıdır. Ulusal devrimci partilerin yeterliliği ya da gerçek bir devrimci Enternasyonal yaratmaya girişmezden önce, ilkin, güçlü devrimci örgütlerin inşasının gerekliliği düşüncesi tamamiyle gerçeğe aykırıdır. Bu düşünce, birbirinden ayrı olarak kurulan ulusal örgütler arasında kurulmayacak olan, örgütsel ve programatik asgari bir tutarlılığın sağlanması ihtiyacına cevap vermiyor. Ortak enternasyonal bir faaliyetin günlük pratik deneyimi olmaksızın, enternasyonalist sistemli bir eğitimin nasıl mümkün olacağı sorusuna da cevap vermiyor. Ve özellikle,

son derece karmaşık uluslararası durumun ve evrimlerinin, aynı bir dünya partisinin üyeleri olan örgütler ve yoldaşlar arasında, dünyanın büyük bir bölümünde ortak bir pratiğin sınaması olmadan, nasıl uygun bir tahlilin yapılabileceğini de cevaplandırmıyor.

En büyük uluslararası deney birikiminin, bir enternasyonal örgütte, bir enternasyonalin formel örgütlenmesinde birleşmesi, müdahalelerin ve örgütlenmelerin uluslararası ölçekte gerçekleştirilmesi, güçlü ulusal yönetimlerin ve etkili ulusal partilerin yaratılmasını kösteklemez, aksine katkıda bulunur.

Bu, uluslararası devrimci hareketin bütün tarihi tarafından doğrulanmıştır. Tabiatı gereği bu böyledir. Yaşamları boyunca ilkin ulusal bir örgüt kurmadan, her zaman kitlelerle ya da tamamiyle küçük güçlerle aynı anda bir Enternasyonal ve ulusal partiler (Komünist Ligi, çarist yönetici Ernest Jones'le Enternasyonal tasarısı, I.Enternasyonal, Blankistlerle Enternasyonal tasarısı, II.Enternasyonal) kurmuş olan Marx ve Engels'in kendileri, bir açıdan, marksizmin tarihindeki ilk "Enternasyonal"dir. Beylik bir söz haline gelmiştir, ama ondaki anlamı kavramak gerekir: Kökeninden bu yana, marksizm ulusal değil enternasyonal bir üründür. Ünlü formüle göre, Alman felsefesinin, Fransız siyasetinin ve İngiliz ekonomi politiğinin ürünüdür. Buradan hareketle, Marx ve Engels -Almanya'da (2) devrimci mücadelenin ihtiyaçlarına ilişkin cevaplar aramak zorunluluğu ile- en geniş uluslararası alanda kendilerini geliştirmişlerdir.

Uluslararası gelişmeler "saplantısı", sadece ulusal örgütler kurmanın reddi, her zaman enternasyonal bir örgüt kurma tasarısı, Marx ve Engels'in, kimi zaman söylendiği gibi, gerçeklikle ve ulusal özelliklerle "bağlantıların kopmasına" neden olmuş mudur? Tam aksine. Onlar pratiklerinde ve düşüncelerinde öylesine eşsiz enternasyonalisttiler ki, sonuca götüren evrensel unsurları en açık biçimde kavrayabilmişlerdi. Almanya'daki başka akımlara nazaran Marx ve Engels 1848 devrimci sürecini uzaktan, en iyi şekilde kavradılar. İşlemiş olabilecekleri ikinci dereceden hatalar ne olursa olsun, Almanya'da somut durumda izlenecek müdahaleyi ve uygulanabilecek taktiği en iyi onlar kavramışlardır. "Lokalist" güçler hata üstüne hata yaparken enternasyonal kalkış noktaları onları en doğru ulusal çizgiye ulaştırdı. Aynı şekilde, Marx ve Engels öteki eylemlerinde "parti kurmada bir acizliği" ya da "özgül ulusal belirtileri kavramakta bir aciz-

liği"mi kanıtlamışlardır? Hiç de öyle değil. Almanya'daki mücadelenin özel yanları gibi, I.Enternasyonal ve seksiyonlarının nasıl kurulacağını, Paris Komünü'nün gelişim çizgilerinin ve anlamının nasıl kavranacağını en iyi anlayan onlardı. Büyük Britanya'da, programatik bir önkoşul olmaksızın, bir işçi kitle partisi yaratma kurcalayışında Engels, bu ülkenin işçi hareketinin tarihsel gelişim çizgisini anlamada, sözde "ulusal gerçeklikler" üzerine oturmuş olanlardan 20 yıl önceydi.

Nitekim sözkonusu olan, uluslararası devrimci hareketin gelişiminin genel bir yasasıdır. Ulusal alanda en doğru ve en devrimci akımlar, yalnızca kendi ülkelerinde en doğru ve en devrimci deneyime sahip olmayıp, uluslararası olarak da en iyi örgütlenmiş olanlardır. Bu kuralı işçi hareketi tarihinin birçok örneği ile açıklayabiliriz.

Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin en devrimci ve enternasyonalist kanadı, Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg tarafından yönetildi. Ama Rosa Luxemburg'un kendisi, enternasyonal anlayış ve deneyimlerle tamamıyla kaynaşmış bir yöneticiydi. Parçalanmış Polonya'da doğmuş, aynı zamanda üç partinin, Polonya, Rus ve Alman partilerinin militanı olma şansını elde etmişti. Dahası, II.Enternasyonal Bürosu'nda ve kongrelerindeki çalışmasıyla aynı zamanda Polonya örgütünün inşasına çabaladı, Alman partisinin bir kanadını yönetti, 1905 Rus devrimine ve Rus partisinin iç mücadelelerine kişisel olarak katıldı. "Ulusal özellikler" vaizlerinin tümüyle karşılaştırıldığında, Almanya'da da en gerçekçi ve en devrimci olan onun enternasyonalist akımıydı. Rosa Luxemburg'un bütün bu deneyden çıkardığı ders neydi? Aşırı enternasyonalist olduğu mu? Aksine: O işçi hareketinin, uluslararası alanda yeterince örgütlü olmadığını düşünüyordu. 1914 Ağustos felaketini ve II. Enternasyonalin çöküşünün ardından şöyle yazıyordu: "Bir sınıf olarak proletaryanın örgütünün vehameti Enternasyonaldedir." (3) O hiç bir şekilde bunu basit bir "düşünce alışverişi" ile sınırlamıyor, gerçek bir uluslararası örgüt olarak anlıyordu. (4)

Rosa Luxemburg tamıtamına Marx ve Engels'in uygulamış olduğu teorik vargılara ulaştı: İşçi sınıfı hareketinin asla ulusal partilerin bir toplamı olmayıp, aynı anda Enternasyonal olarak ve ulusal partiler olarak inşa edilmesi gerektiğini bilmek.

İkinci örnek, bizzat bolşeviklerdir. XIX.yy'ın son onyıllarından iti-

baren Rusya'da sürekli toplumsal bunalımın baskısından kaynaklanan devrimci düşünce ve çözümler arama zorunluluğu, onbinlerce muhalifin sürgüne zorlanması ile birleşerek, Rus partisine dünyadaki tüm partilere kıyasla tamamıyla eşsiz uluslararası bir deneyim ve anlayış çerçevesi verdiler. Lenin'in dediği gibi, Rus partisi, uluslararası devrimci gelişmelerin ve düşüncelerin "son modasından" en iyi haberdar olan partiydi. (5) Bu yalnızca soyut bir düşünce değildi. Bu gerçekten maddi bir tesbittir. Rus siyaseti adamakıllı dünya siyasetince belirleniyordu. 1905 ve 1917 devrimleri savaşların ardından patlak vermişti. Rus devrimcileri sürgün nedeni ile, hemen hemen bütün ülkelerin militanlarıyla bol miktarda uluslararası ilişki içindeydiler. Bütün nitelikleriyle devrimci yazının Rusça çevirisi hemen hemen tüm diğer ülkelerdekilerden üstündü. Bolşevikler, "Rusya'nın ulusal özelliklerini" anlamakta açıkça en yetenekli parti, aynı zamanda II. Enternasyonal'in en enternasyonalist partisiydi de.

Rosa Luxemburg gibi bolşevikler de deneyimlerini aşırı "enternasyonal" vargıdan çıkarmamışlardı. Onlar, bu vargıyı, 1914 kesin dönemecinden sonra II. Enternasyonal'i temsil eden ve asgari tutarlılıkla uluslararası bir örgütü bir daha asla yaratamayan sosyal demokrasinin reformistlerine bıraktılar. Bolşevikler aksine, yeterince enternasyonal olmadıkları dersini çıkardılar -özellikle örgütlü bir enternasyonal akım yaratmayarak. Bu hata, şüphesiz Lenin'in Alman Sosyal Demokrat Partisinin yozlaşmasını yeterince erken sezmedeki acizliğinin nedenlerinden biriydi. Bu hatayı 1914'ün korkunç darbesinden sonra telafi ettiler.

Savaşın başlangıcında, bolşevikler, Zimmerwald, Kienthal etkinliklerinde ve Komünist Enternasyonal'in yaratılma hazırlıklarında somutlaşan, yeni bir devrimci enternasyonal örgüt inşasına giriştiler. Doğal olarak, Rus devrimi onlara gerçekten kitle ölçeğinde devrimci bir enternasyonalı hızla yaratma fırsatını verdi. Ama yeni bir enternasyonal yaratma kararları, 1917 devriminin patlak vermesinden önce de belliydi.

Aynı şekilde Troçki, 1933 Almanya felaketinden sonra bir ya da birkaç ulusal partinin değil, baştan yeni bir enternasyonal'in kuruluşuna yöneldi. Marx, Engels, Luxemburg, Lenin ve devrimci hareketin öteki önderlerinin çizmiş ve sürdürmüş oldukları adımları sürdürüyordu. Bütün bu büyük devrimci önderler ve temsil ettikleri öncü,

yalnızca teorilerinde değil pratiklerinde de, bir Enternasyonal'in ve ulusal devrimci partilerin aynı anda inşa edilmesi gerektiği sonucunu çıkarmışlar ve göstermişlerdi.

Bu vargılar, uluslararası devrimci sürecin kendisinin nesnel gerçekliği tarafından onlara benimsetilmişti. Bugün, aynı anda, bir devrimci enternasyonal ve ulusal partiler inşa etmeyen bütün devrimciler, uluslararası devrimci hareketin en ileri derslerine ve pratiğine değil, aksine reformistlerin ve merkezçilerin mantığına dayanmaktadırlar.

Sonuç olarak, başarı bütünsel olmasa bile, her zaman devrimci bir Enternasyonal'in kuruluşu olumlu bir bilanço ile sonuçlandı. I.Enternasyonal hemen hemen bütün ileri kapitalist ülkelerde işçi sınıfı örgütlenmesini başlattı ve marksizmi yaydı. Dünyanın en önemli bir dizi ülkesinde II. Enternasyonal, tarihte ilk kez işçi kitle partilerinin gelişimini teşvik etti.

Sonunda yozlaşmasına rağmen, Komünist Enternasyonal'in durumu du budur. Komünist Enternasyonal'i yaratan süreç de, kendisi gibi, yalnızca programatik değil, dünya devrimi ve işçi sınıfı için büyük pratik öneme sahip olan ileri adımları doğurdu.

Sovyet Rusya, Brest-Litovsk'ta işçi devletini idame ettirmek ve hayatta kalmak için, geniş toprak alanları feda ederekten Alman ve Avusturya-Macaristan emperyalizmi ile barış yapma zorunda kaldığı yıkımlı koşullarda, Bolşevikler aynı zamanda, ajitasyonla, propagandayla, mali destekle Alman devrimcilerine yardım etmek için ellerinden geleni yaptılar. Alman ve Avusturyalı emekçi ve askerler arasında devrimci ajitasyonlarının (özellikle Troçki'nin) yarattığı geniş yankının, devrimcilere verilen bu örgütsel yardımın ve ek olarak devrimci Rusya'da Avusturyalı ve Macar savaş muhpuslarının örgütlenmesinin ve devrimci eğitiminin sonuçları, Brest-Litovsk barış anlaşmasının sonuçlanmasından ancak altı ay sonra,1918 Kasımı başında Alman, Avusturya ve Macaristan devrimlerinin hızla patlaması oldu.

1920'de İngiliz emperyalizmi, yıllarca süren iç savaştan ve savaştan sonra oldukça kan kaybetmiş olan ve geçimlik üretiminin (özellikle besin maddeleri üretimi) feci biçimde azaldığı sovyet rejimini devirmekle tehdit ederek, Rusya ve Polonya arasındaki savaşa askeri olarak müdahaleye hazırlandığında, Komünist Enternasyonal'in bu savaş hazırlığına aktif olarak karşı koymaları için İngiliz işçi ha-

reketine çağrıları başarı ile sonuçlandı. İşçi partisi ve sendikaların oluşturduğu bir eylem-komitəsi Büyük Britanya'nın askeri müdahalesi durumunda, sınırsız süreli ulusal bir genel grevi hazırlamak için mahalli eylem komitelerinin kurulmasına karar verdi. Britanya emperyalizmi bu tehdit önünde ricat etti. Büyük Britanya ile Sovyet Rusya arasında bir savaş savuşturulmuştu. Avrupa işçi sınıfının eşgüdümlü eyleminin pratik sonucu böyle olmuştu.

1920 yıllarının başında, bir tarafta aydınlar, öğrenciler, emekçiler ve burjuvazinin bir kesimiyle, öte yanda emperyalizm ve destekçilerinin kitlesel çatışmasıyla Çin Devrimi yeni bir evreye girdi. Sovyet Rusya Çin'e, anti emperyalist direnişi örgütlemesi ve mücadeleyi büyük çapta yayması için yardım etti, kitlesel bir askeri yardım gönderdi. Komintang burjuvazisine kuyrukçuluk hatalı politikasının sonucunun, ilk etapta, Nisan 1927'de Çin işçi sınıfının kanlı yenilgisine neden olduğu doğrudur. Bu yenilgi Çan Kayşek'in gerici diktatörlüğünün 20 yıl boyunca ayakta kalmasına ve sürmesine yardım etti. Ama bu, sovyet yardımının, kesin bir biçimde, Çin'in emperyalizmin basit bir sömürgesi haline gelmesini engellediği de inkar edilemez. 1920 yıllarında ÇKP'nin yaratılmasına ve onun kitle partisi haline dönüşmesine güçlü bir etki vererekten , 1949 üçüncü Çin devriminin zaferini, yani Çin'de kapitalizmin nihai yıkılışına dolaylı bir katkıda bulundu -Çin devrimine karşı sovyet bürokrasisinin sonraki karşı devrimci müdahalelerine rağmen.

Ekonomik, toplumsal ve siyasal açıdan emekçiler ve devrimciler gitgide daha enternasyonalist bir gerçeklikle yüzyüze geldiler. Özellikle devrime ilişkin sınıf mücadelesinin nesnel gerçekliğinin ürünü olan görevler, gitgide daha fazla enternasyonal düzeye yerleşme eğilimindedirler. Çözümleri uluslararası bir eşgüdümü gerektirmektedir. Bugün işçi hareketi için, kökenleri ile yeniden ilişki kurmak esastır - Marx ve Engels'in ilk devrimci örgütleri ve devrimci döneminde Komünist Enternasyonal'in temellendirdiği enternasyonalizm gelenekleri ile. Onların tesbit ettiği görev, yani; kapitalizmin devrilmesi için dünya çapında işçi sınıfı mücadelesinin eşgüdümü, uluslararası karşı devrimi felçleştirmek için dünya çapında çabanın eşgüdümü, pratik sınıf mücadelesi açısından kaçınılmazdır. Tarih, işçi hareketinin bu görevleri yerine getirmekte aciz kalması halinde devasa gerilemelere, çok büyük kayıplara, kanlı yenilgilere sürüklendiğini göstermektedir.

Daha önce de belirttik:Kitlelerin bilinci nesnel gerçeğin bu yurduklarının çok gerisinde dolanıyor. Kitleler yıllar boyu, onların bilincini enternasyonalizme doğru yükseltmek yerine, onlara "kendi" ülkelerini yani "kendi" kapitalistlerini başka ülkelerin emekçilerine ve ezilenlerine karşı savunmayı öğreten, reformist yönetimler tarafından yanlış eğitilmişlerdir.

5. Yeni Bir Uluslararası Devrimci Yönetimin Zorunluluğu

Komünist Enternasyonal'in sovyet bürokrasisinin dış politikasının dönemeç ve çarklarının basit bir aleti olarak yozlaşmasıyla,uluslararası devrimci mücadelelerde yönetici ve düzenleyici bir gücün yokluğu kendini acımasızca gösterdi -çünkü bu mücadeleler yokolmamıştı.İspanyol devriminin desteklenmesine yardım edeceğine, Stalinize edilmiş Komintern onu boğazladı, bu da aşırı derecede elverişli bir temel üzerinde Hitler'in bütün Avrupa'yı fethetmesine, Sovyetler Birliği'ne saldırmasına kaçınılmaz bir şekilde yol açtı.1944-48'de Yunanistan, İtalya ve Fransa emekçilerinin devrimci yükselişini destekleyip yardım edeceğine, Stalin onları batı emperyalizmine teslim etti (yalnızca Yugoslavya'da, benzer bir girişim bizzat Yugoslav komünistlerince başarısızlığa uğratıldı.) Başlangıcından itibaren, Hindicini devrimine bir desteği örgütleyeceklerine, Stalin, sonra Kruşçev ve daha sonra Brejnev, ancak devrimin emperyalist saldırı karşısında yıkılmasını önleyecek kadar bir yardımı damlalıklarla bağışladılar ve çok daha önceden elde edilebilecek bir zaferi onyıllarca geriye attılar. 30 yıllık saldırı ve savaşların maddi sonuçları, Hindicini devrimini izleyen trajedilerin ardarda gelmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Yeni bir devrimci enternasyonalin zorunluluğu, nesnel olarak, Komintern'in dünya devriminin aracı olarak sona ermesinden başlayarak, uluslararası belirleyici olaylar tarafından, yani 1933'de Hitler tarafından iktidarın fethinden itibaren doğrulanmış oluyordu. O zamandan beri, IV.Enternasyonal, kavgasının siyasal temelini oluşturuyor.

a) Sürekli Devrim Ya Da "Tek Ülkede Sosyalizm"

1917-23 döneminde, Rus devriminin muzaffer bir şekilde, belirleyici nitelikteki sanayileşmiş ülkelere yayılmasındaki başarısızlık,

onu görece olarak geri bir ülkede yalıtılmış bıraktı. Dolayısıyla Sovyetler Birliği KP'sinde ve Sovyet devletinde artan bir bürokratlaşma süreci başladı. Bu süreç Komünist Enternasyonal'in batmasına ve daha sonra da dünya devriminin aleti olarak yıkımına yol açtı. Siyasal ve ideolojik anlatımını stalinizmde bulmuş olan bu süreç yeni bir imtiyazlı tabakanın, sovyet bürokrasisinin -ki yeni bir yönetici sınıf değildir- siyasal iktidarın kullanımını sovyet işçi sınıfının elinden almasını, toplumsal artık ürünün denetimini elinde toplamasını ve buradan, sovyet toplumunun bütün alanlarında iktidarı tekeline alması olayını yansıtır. Bürokrasi bu iktidarı, Rus emekçi ve köylüsünün ortalama hayat düzeyi ile kıyaslandığında pek büyük olan kendi maddi imtiyazlarını savunmak için kullanır.

Sovyet bürokrasisi tarafından iktidarın bu gasbedilişini açıklayan marksizmin ilk temel revizyonu, dünya ile ilişkilerinde yalıtılmış Rusya'da sosyalist bir toplumun kuruluşunun tamamlanabileceğine dair teorinin hazırlanmasıyla oldu. Söz konusu olan "tek ülkede sosyalizm teorisi"dir. Bu teori sovyet bürokrasisinin tutuculuğunun esasını, uluslararası "statüko"yu koruma, yani emperyalizmle barış içinde birlikte yaşama ya da dünyanın sovyet bürokrasisi ve uluslararası kapitalizm arasında etki alanlarına bölüşülmesi lehine, dünya devriminden vazgeçişini açıkladı.

Eğer devrimci marksistler Sovyetler Birliği'ni ya da sovyet hükümetini başka ülkelerde yapmacık bir şekilde devrimleri "kışkırtmaya" ya da dış askeri manevralarla "teşvik etmeye" asla çağırmadılarsa, sosyalizm doğrultusunda sovyet toplum ve ekonomisinin gelişmeye başlamasından önce "dünya devrimini beklemeye" çağırmadılarsa, Sovyetler Birliği'nin kaderinin (iç yapısının değişimleri ve evrimi de dahil olmak üzere) en sonunda dünya çapındaki sınıf mücadelelerinin çıkar yoluna bağlı kaldığını kusursuzca anlıyorlardı. Uluslararası işçi sınıfı Sovyetler Birliği'ni, emperyalizmin orada kapitalizmi restore etme girişimlerine karşı savunma göreviyle yükümlüdür. Aynı şekilde Sovyetler Birliği de, bir ya da birçok ülkede derinleşen devrimci bunalımların ve kitlelerin devrimci mücadelesinin, yeni devrimci zaferlerin elde edilmesinin nesnel olanığının kanıtlandığı her durumda, dünya devrimini ilerletmek ve yardım etmekle görevlidir. Bu karşılıklı görev ortak bir çıkara denk düşer. Dünya devriminin her bozgunu, nesnel olarak dünya emperyalizmini

güçlendirerek, Sovyetler Birliği'ni nesnel olarak zayıflatacaktır. Aynı şekilde, Sovyetler Birliği'nde (ve öteki işçi devletlerinde) kapitalizmin restorasyonu dünya emperyalizmini müthiş güçlendirecektir ve buradan nesnel olarak dünya devrimi, dünya proletaryası ve dünyanın bütün anti-emperyalist güçlerini zayıflatacaktır.

Varlığının ilk yıllarında Komünist Enternasyonal tarafından uygulanan, proleter enternasyonalizminin bu klasik pozisyonuyla kopuş, yalnızca dünya devriminin ve dünya proletaryasının çıkarları ile bir kopuş değildir. Bu durum, aynı zamanda, sovyet emekçilerini de devletlerini savunmak için korkunç özverilere zorladı; oysa bunlardan kaçınmak mümkündü. Nitekim, Troçki ve Sovyet sol muhalefeti bunu baştan öngörmüşlerdi. ancak bunun en kötü sonuçları daha geç açığa çıktı.

"Tek ülkede sosyalizm teorisi", bütün dünya emekçilerinin çıkarlarının sözde "sosyalizmin kalesi" ya da "sosyalist kamp"ın çıkarlarına (gerçekte sovyet devletinin kendisinin ve sovyet proletaryasınıninkine de tamamı ile aykırı olan sovyet bürokrasisinin çıkarlarına) bağımlılığı anlamına geliyordu. Ama böyle bir bağımlılık, Troçki'nin "mesihçi işlev" diye adlandırdığı, özel bir ülkeye ya da en azından bu ülkenin proletaryasına, işçi hareketine bir kurtarıcı görev yüklemeyi içeriyordu. Oysa hiç bir şey benzer mesihçi "milliyetçi komünizmi" bir tek ülkeyle sınırlayamaz. Aksine stalinizmle eğitilen tüm KP yönetici ve kadroları tarafından "tek ülkede sosyalizm" teorisi bir kez tamamı ile sindirildiğinde, kapitalizmin devrildiği herhangi bir ülkede alabildiğine kendisini üretebilir.

Böylece ÇKP, Çin-Sovyet çatışmasının başlamasından sonra, kapitalizmin restore edildiği Sovyetler Birliği yerine Çin'in "dünya devriminin burcu" haline geldiğini belirtiyordu. Böylece Sovyetler Birliği'ne karşı, burjuva gerici güçlerle kurulan tüm iğrenç ve tiksindirici ortaklıklar (İran Şahı, Pakistan askeri diktatörlüğü, ABD emperyalizmi, Franz Jozef Straus, Sedat, Şili'deki askeri kasap Pinoşe, Thai'nin askeri diktatörlüğü) Çin devletiyle özdeşleşmiş olarak "sosyalist kalenin savunması" adına temize çıkıyordu. "Ulusal Komünizm" in gerçek dışı doktrinin nihai trajik sonucu "sosyalist ülkeler" arasındaki açık savaşlardır ki bu savaşların biricik sorumluları, sosyalizm, komünizm veya işçi sınıfı değil, imtiyazlı yönetici bürokratlardır.

b) Demokratik Merkezîyetçilik Üzerine Temellenmiş Bir Enternasyonal'in Zorunluluğu

"Ulusal Komünizm"in acı meyveleri, milliyetçiliği ve uluslar arasında milli kuşkuları, kapitalizmin devrilmesinden sonra bile daha da artırdı. Böylece bunlar, bir dönemin bütünü için, dünyanın her yerindeki kitle hareketlerinde proletaryanın önemli kesimlerine, enternasyonal örgütlenmenin bütün biçimlerine karşı bir güvensizlik yarattı. Bu güvensizlik, maoizm de dahil bütün değişik biçimleri ve bütün ideolojik kollarıyla stalinizmle yaşanan deneylerin ürünüdür. Stalinciler, çeşitli ülkelerin devrimcilerinin ve emekçilerinin çıkarlarının, tek bir ülkedeki bürokratlaşmış devlet aygıtının manevralarına feda edilişi ile "proleter enternasyonalizmi"ni özdeşleştiriyorlar. Uluslararası stalinci bürokratik merkezîyetçiliğe (Fransız KP'sinin stalinci yöneticisi Maurice Thorez formülü iyi bulmuştur: **"bugün proleter enternasyonalizmi sovyetler birliğiyle dayanışmadır"**).karşı abartmalı bir tepki içinde bizzat birçok devrimci, pireye kızıp yorganı yakarak, enternasyonal demokratik merkezîyetçilik üzerine temellenmeye gerçekten bağlanmış bir enternasyonal örgütlenmenin tüm biçimlerini reddediyorlar.

Bu tepki, anlaşılabilir olmasına rağmen, sadece nesnel ihtiyaçlara ilişkin olarak değil, çağımızın ilk onyılları boyunca da ortaya çıkmış olan devrimci teori ve pratiğe ilişkin olarak da dev bir geri adım oluşturuyor. Yüzeysel -ve özellikle demagogik çekiciliğine rağmen bu tepkiye karşı vargücüyle mücadele etmek gereklidir. Devrimciler nasıl, Stalinizm tarafından aşırı derecede lekelenmiş ve biçimsizleştirilmiştir diye proletarya diktatörlüğü ya da basitçe sınıf mücadelelerini reddedemezler, aynı şekilde devrimciler proleter enternasyonalizmini ya da devrimci bir Enternasyonal'in zorunluluğunu, her cins bürokrasinin baştan aşağı bu anlayışları utanmazca suistimal etmesi nedeniyle reddedemezler. Devrimin ve karşı devrimin giderek uluslararasılaşmış biçimlerinin bitişmesi, karşı devrimci emperyalist strateji ve taktiklerin giderek merkezileşmesi, birbirinden bağımsız davranan yalnızca "milli" ya da "bölgesel" kesimlerden oluşan proleter ve anti-emperyalist güçlerin bölünmüşlüğü, ortak enternasyonal örgütlenmenin yokluğu, ancak sınıf düşmanı yararına, devrimci güçleri ağır bir biçimde zayıflatır. Emperyalizmin karşı devrimci rolünün merkezileşmesi, devrimci faaliyetlerin uluslararası bir eşgüdümünü

gerektirmektedir. Teorik ve pratik açıdan, enternasyonal örgütün reddi, yalnızca stalincilerin ve Avrupa komünistlerinin değil, sol reformistlerin ve farklı oluşumdaki merkezçilerin de "tek ülkede sosyalizm" in gerçekte mümkünlüğünü düşündükleri anlamına gelir.

6. Dünya Çapında Tek İşçi Örgütü Olarak İşleyen IV. Enternasyonalin Kuruluşu

İşte III.Enternasyonal'in taraftarlarının, sonra Troçki ve yoldaşlarının yeni bir Enternasyonal'in gerekliliğine inandıkları ilk günden beri ısrarla uyguladıkları, bu Enternasyonal'in , görelî zayıflığından veya gücünden bağımsız olarak, serbestçe kabul edilmiş ortak bir disiplin üzerine başından beri temellenmiş, gerçek bir örgüt olarak hemen işlemesi gerektiği düşüncesinin temel nedeni buydu.

Elbette biliyoruz ki IV.Enternasyonal, kurulduğu 1938 yılına göre ya da İkinci Dünya Savaşı ertesi 1948'deki II.Dünya Kongresi'ne göre daha güçlü olmakla birlikte, hala çok zayıftır. Biz, dünyadaki bütün önemli devrimci mücadeleleri eşgüdümleyecek, dünya devriminin gerçek genel kurmayı olacak, geleceğin kitle komünist Enternasyonal'inin ancak ilk çekirdeğiyiz. Aynı şekilde, ulusal seksiyonlarımız henüz herbirinin ülkelerinin emekçilerinin önemli tabakalarının günlük mücadelelerini gerçekte yöneten, devrimci kitle partileri değildirler.

Bu çekirdekler, sosyalist devrimin zaferine doğru proletaryayı ve yoksul köylüleri yönetmeye muktedir olmazdan, tamamiyle gelişkin devrimci kitle partileri durumuna erişmezden önce, daha yeni ortaya çıkan devrimci ve devrim öncesi dönemlerde kitle KP'leri ya da sosyal demokrat partilerden kopan muhalif eğilimlerle birçok yeniden toparlanmalardan geçmek zorunda olacaktırlar.

Ne var ki, bu çekirdeklerin de gelecekteki kitlesele devrimci partilere, gelecekteki devrimci kitle Enternasyonal'ine getireceği çok şey vardır:Tüm dünyadaki 150 yıllık proleter sınıf mücadelelerinin deneyimlerini özetleyen bir program; bu program çerçevesinde eğitilmiş ve dünyanın dört bir yanındaki sınıf savaşlarının somut taktik sorunlarına bu programı uygulayarak deney kazanmış, önemli bir bütün teşkil eden kadrolar; her gün, her ay, her yıl uygulanmış gerçek bir en-

ternasyonalist deneyim çerçevesinde olağanüstü bir eğitim kapasitesi.

Saf kendiliğindenci bir zeminde, asgari bir uluslararası eylem ve eşgüdüm düzeyini sağlamanın bile tamamen imkansız olduğunu deneyimler her zaman için ve hâlâ kanıtlamaktadır. Sınıf savaşının ve bugünkü düzeyinin ve dünya çapındaki devrimci mücadelelerin te-oride ve eylemde gerektirdiği düzeyde bir enternasyonalizmin, yarının kitlese devrimci Enternasyonalı oluşmazdan yıllar önce, binlerce, on-binlerce kadro ve militanın bilinçli ve kararlı hazırlığı olmadan, öy-lesine sağlanabileceğine inanmak ütopyaдан başka birşey olamaz.

Tüm zayıflığına rağmen IV.Enternasyonal'in, uluslararası işçi ha-reketinde, 60 küsür ülkede fiilen bir uluslararası örgüt olarak işleyen tek eğilim olması rastlantısal değildir elbette. Bu, Troçkist hareketin ortaya çıkmasından bu yana, Komünist Enternasyonal'in ve Rosa Lu-xemburg, Karl Liebknecht gibi Birinci Dünya Savaşı döneminin en-ternasyonalistlerinin geleneğine uygun olarak, eksiksiz ve somut bir enternasyonalizmin sistemli eğitiminin ürünüdür. Buysa, stalinci "mil-liyetçi komünizm" anlayışının zıddıdır.

IV.Enternasyonal ne bir basit tabela, ne de bir fetişdir. Günlük mü-cadelede seksiyonlarının gücünü çoğaltıcı etkiye sahiptir. Daha şim-diden dünyadaki devrimci ögeler için bir çekim merkezi oluş-turmaktadır. Aslında bugün IV.Enternasyonal'in, Troçki'nin öldürüldüğü dönemdekini veya İkinci Dünya Savaşı'nın er-tesindekinden iki misli fazla sayıda ülkede var olmasını şöyle açık-layabiliriz: Hem, bir yandan, artan sayıda ülkedeki devrimciler, kendi mücadele deneyleriyle, IV.Enternasyonalin programıyla aynı prog-ramatik sonuçlara varıyorlar, hem de yine kendi deneyleri ile, kendi ulusal örgütlerinin ötesinde derhal bir uluslararası örgüt yaratmanın gerekliliğini kavlıyorlar.

7. Enternasyonal'le Ulusal Seksiyonlar Arasındaki İlişkiler

Bir başka mitosu da çürütmekte yarar var. Bazen uluslararası bir örgütün varlığının, ulusal partilerin doğru taktik geliştirmesini en-gellediği iddia edilir. Bu özellikle merkezilerin (Avrupa Ko-münistlerinin) ve hatta geleneksel tür stalincilerin K.E geçmişine ilişk-in olarak savundukları tezdır. Ancak K.E.'in varlığının ulusal seksiyonların doğru taktik geliştirmesini engellediği tamamen yan-

lıdır.

Tam tersine, Alman Komünist Partisi'nin gerek Spartakusbund, gerekse de ilk döneminde (mart 1921 eylemi) birleşik K.P'sinin tüm dinamiğinde ifadesini bulan ultra-goşist yıkıcı çizgisinin düzeltilmesini sağlayan Komünist Enternasyonal deneyi olmuştur. Doğuşunun er-tesinde Fransız K.P.'sine hakim olan, oportünizm, bireycilik ve ve sağcı çizgi karışımı olan tüm karışıklığın yok edilmesine katkıda bulunan da K.E'dir. Yine K.E. Britanya K.P.'sinin seçimlere karşı tavrı, İşçi Partisine karşı tavrı, Birleşik İşçi Cephesi sorunu, sendikalarda izlenecek çizgi vb gibi bir dizi hayati konuda, bu ülkede o güne kadar var olandan çok daha üstün nitelikte taktikler oluşturmaya katkıda bulunmuştur. The First Ten Years of American Communism (ABD'de komünizmin ilk on yılı) adlı eserinde James P. Cannon, K.E.'in genç ABD Komünist Partisi'nin taktiklerini düzeltmeye yardımcı olduğu ve salt ulusal politik deneyimlere dayanarak hiçbir zaman ulaşamayacağı bir düzeyde güçlüklerin üstesinden gelmesini sağladığı sayısız fırsatın çok başarılı bir bilançosunu çıkarıyor. K.E.'in III. ve IV. Kongrelerindeki Birleşik İşçi Cephesi sorunu üzerindeki tartışmaların deneyi, ulusal seksiyonların kendi ulusal taktiklerini geliştirme ve uygulamaları konusunda belirleyici bir destek işlevini görmüştür.

Bürokratik değil, demokratik bir şekilde işleyen bir uluslararası örgüt, uygun ulusal önderliklerin oluşmasını ve doğru ulusal taktiklerin geliştirilmesini engellemez, tersine teşvik eder. III.Enternasyonal'in IV.Kongresinden sonra Zinoviev ve Buharin döneminde işlenen hatalar ve daha sonra Stalin döneminde yapılan ihanetler güçlü bir uluslararası örgütün varlığının ürünü değil, Sovyet Devleti'nin, SBKP'nin ve K.E.'in kendisinin bürokratlaşmasının ve bu bürokratlaşmanın doğal sonucu olan örgütsel yöntemlerin benimsenmesinin sonucudur. Ulusal önderliklerin keyfi bir biçimde alışı-ğı edilmesi; K.E. kongrelerinden önce ulusal seksiyonların kongrelerinin yayılmaması; uluslararası merkezin, ulusal seksiyonların kadrolarının ve üyelerinin çoğunluğunun desteğini almadan bu seksiyonlara bürokratik yöntemlerle ulusal taktikler dayatması; yoğun uluslararası mali yardımlar hatta doğrudan doğruya para yedirmek kaydıyla uşak ruhlu bir uluslararası ve ulusal memurlar tabakası yaratılması, vb.

IV.Enternasyonal tüm bu hatalardan gerekli sonuçları çıkardı ve

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

bu sonuçları tüzüğüne ve günlük uygulamalarına dahil etti. Her ulusal devrimci örgüt, uluslararası sınıf savaşının genel derslerinin yanı sıra, kendi ülkesinin, işçi sınıfının ve işçi hareketinin ulusal özelliklerini de doğru bir taktiğin geliştirilmesine katabilecek yetenekteki kadroları ve önderliği oluşturma yollarını, kendi deneyleriyle öğrenmelidir. Kurum olarak Enternasyonal ve diğer seksiyonlar olsa olsa önerilerde bulunup uygulanmaları için ısrar edebilirler. Bu konuda herhangi bir karar verme yetkisine sahip değildirler. Uluslararası örgüt konusundaki herhangi bir "federalist" anlayışa verilmiş bir ödün olarak değil, tarihi deneyden çıkan nedenlerden ötürü, IV.Enternasyonal'in tüzüğü, uluslararası organların, ulusal önderliklerin yapılarını değiştirmesini veya ulusal seksiyonların taktiğini belirlemesini açıkça yasaklamıştır.

Ne var ki, nasıl burjuvazi kendi faaliyetlerini ulusal düzeyle sınırlamayı reddediyorsa, IV.Enternasyonal proletaryanın da aynı şekilde hareket etmek zorunda olduğunun bilincindedir. Sınıf savaşının uluslararası düzeye sıçraması bir örgütlenmeyi zorunlu kılar ve gerektiği yerde de uluslararası bir disiplin ister. Sıradan bir örnek verecek olursak:Nikaragua ve Salvador devrimleriyle dayanışmamızı somutta nasıl dile getireceğimiz sorunu bir ulusal taktik meselesidir. Ancak Nikaragua ve Salvador devrimleriyle bir uluslararası dayanışma kampanyasının gerekliliği, sınıf savaşının uluslararası ihtiyaçlarından kaynaklanır. Uluslararası stratejinin ve politikanın bu tür kilit sorunlarında Enternasyonal'in karar alma yetkisi vardır. Demokratik bir tartışmadan ve çoğunluk oylamasından sonra seksiyonlar bu disiplini kabullenmek zorundadır. Bu tür uluslararası kararlar, gerçekten bir dünya partisi inşa etmeyi amaçlayan ve uluslararası sınıf savaşının gereklerini gerçekten karşılamak arzusunda olan tüm örgütler için bağlayıcıdır.

Uluslararası sorunlarda ortak uluslararası disipline sahip (ki bu aynı zamanda, eski karar bir süre uygulandıktan ve çoğunluğa, hata yapıp olduğunu sinama olanağı verildikten sonra, azınlığın, bu kararı yeni bir oylamayla değiştirmeye çalışma hakkını da içerir) bu tür bir uluslararası örgütün karşısına çıkarılabilecek tek seçenek de "milliyetçi-komünizm"in ta kendisidir. Bunun varacağı noktayı da, Birinci Dünya Savaşının patlak vermesiyle II.Enternasyonal'in yıkılışından sonra Rosa Luxemburg, şu acı formülle dramatik ve doğru bir biçimde

ifade etmiştir. "Bütün dünyanın proleterleri, barış anında birleşin, savaş anında ise birbirinizi yok edin!"

Enternasyonal'le ulusal seksiyonların ilişkilerine açıklık getirmek için, cevaplandırmamız gereken bir başka itiraz daha var: Bazıları bir "uluslararası devrimin" olamayacağını iddia ediyorlar. Bu konuda Lenin'den, bağlamını kopararak yaptıkları bir alıntıya dayanıyorlar: "Bir tek gerçek enternasyonalizm biçimi vardır. O da, kendi ülkesinde devrimci mücadelenin gelişmesi için canı gönülden savaşmak ve sadece ve sadece bu mücadeleyi desteklemek, bunu istisnasız her ülkede gerçekleştirmek."(6) Buradan çıkaracağımız sonuç, bütün ülkelerde aynı anda bir "dünya devrimi"nin aniden patlak vermesi açıkça imkansız olduğu için, Lenin'in dünya devrimine karşı olduğu ve ulusal devrimlerin avukatlığını üstlendiği midir? Elbette değil. Lenin burada sadece, paradoksal bir biçimde de olsa, ulusal ölçekte devrimle dünya devrimi arasındaki ilişkilerin daha derin bir kavrayışını dile getiriyor.

Eğer dünya devrimi anlayışımız, tüm ülkelerde aynı anda patlak veren bir devrim ise, tüm ülkelerdeki hakim sınıfların aynı anda yıkılması ise, o zaman bu bir ütopyadan öteye gidemez ve pratik sonucu edilgenliktir, "o gecenin" beklenilmesidir. Sosyalist devrimin dünya partisi adını taşıyan IV.Enternasyonal bu konuda tamamen zıt bir görüş savunmaktadır. Dünya proletarya devrimini eş zamanlı, bir eylem olarak değil, 1917 Ekim'inde, Rus devrimi ile başlamış bir süreç olarak görmektedir.

Ulusal ölçekteki devrim ile uluslararası devrim arasındaki ilişkiler diyalektiktir. Burjuva devletin ulusal sınırlarıyla, bu sınırları çoktan aşmış olan üretici güçlerin dev gelişimi arasındaki çelişkiyi yansıtır. Üretici güçlerin bu gelişimi sınıf savaşını uluslararasılaştırmıştır. Bu nedenle de sadece tüm "ulusal" ekonomiler arasında değil, tüm devrimci sınıf savaşları arasında da karşılıklı organik bağımlılıklar vardır. Emperyalizm bir zincirdir ve tüm zincirler gibi önce en zayıf halkalarından kopar.

Tüm halkaların aynı anda kopmasını elbette tercih ederiz. Ancak ne yazık ki bu hayal alemine aittir ve bazı nesnel yasalarca belirlenen gerçekliğe uymamaktadır. Ne var ki, hiçbir devrim "saf olarak" ulusal alanda gelişmez. Devrim ulusal alanda patlak verir, ancak derhal uluslararası ölçekte etkisini hissettirir ve yayılır. Uluslararası devrimden

veya dünya devriminden söz ettiğimiz zaman işte bunu kastediyoruz, ulusal halkanın kopuşunun başlı başına bir hedef, bir nihai eylem olmadığı, bir başlangıç eylemi olduğu bir sürekli süreç.

Daha da ötesi, salt ulusal devrim olamayacağı, saf bir ulusal ekonomi olamayacağı gibi, faaliyetlerini salt ulusal alana hapseden burjuvazi de yoktur. Emperyalizm çağında yaşıyoruz. Kendi çıkarlarını korumak amacı ile burjuvazi uluslararası alanda örgütleniyor. Ulusal ölçekte bir devrimci zafere ulaşmak için de bu ulusal ölçekle sınırlanmak yeterli değildir. Vietnam'daki devrimciler sadece kendi ulusal hakim sınıflarını devirmekle yetinmediler. Fransız ve Amerikan emperyalizmi ile de daha önce de Japon emperyalizmi ile savaşmak zorunda kaldılar. Bu da bir devrimin ilk adımını atmadan önce bile, salt "ulusal" bir politikayla sınırlanmanın ne denli ütöpik olduğunu kanıtlamaya yeter.

Dolayısıyla ulusal ölçekte devrimle uluslararası devrim arasındaki ilişkileri mekanik bir şekilde yorumlamaktan kaçınmak gerekir. Bugün Avrupa komünistlerinin, sol sosyal demokratların ve stalincilerin soyut ve lafta kalan "enternasyonalizm lehine tümturaklı iman taleplerine" karşı Lenin haklı olarak polemik yapıyor. Ancak bu tür alınlardan yola çıkarak, devrimin ilk etabının ulusal düzeyde hazırlamakla yetinmenin mümkün olduğu sonucunu çıkarmak yani güçlerini sadece bu düzeyde yoğunlaştırmak, her devrimin ulusal özelliğinin mutlak değil, sadece göreceli ve sınırlı olduğunu kavrayamamak anlamına gelir. Rosa Luxemburg'un açıkça belirttiği gibi: "Burjuva devleti sınırlarında hakim sınıfa karşı sınıf mücadelesi ve tüm ülkelerin emekçilerinin uluslararası dayanışması, savaşan işçi sınıfının kurtuluşu için dünya çapında tarihi önemi olan ve yaşamının ayrılmaz parçası olan iki kuraldır."

Bugün IV.Enternasyonal'in işleyişini değerlendirmek söz konusu olduğunda söyleyeceklerimiz, aşırı derecede uluslararası nitelikli sorunlar ve deneyimlerle uğraştığı, veya fazlası ile merkezi olduğu değildir. Tam tersine, "henüz yetersiz düzeyde bir ortak deneyimin etkisi altındadır" deriz.Çeşitli ulusal seksiyonlar, Enternasyonal'in bütününün ve diğer seksiyonların deneyimlerini henüz yeterli düzeyde özümseyebilmiş değildir.(7) Bugün Enternasyonal'in karşı karşıya bulunduğu en önemli görevlerden biri -ki bunun çözülmesi doğru ulusal taktikler geliştirmeye de yardımcı olacaktır- işte tam anlamıyla tüm

seksiyonların, Enternasyonal'in tümünün ortak deneyimlerini en geniş biçimde özümseyebilmesini sağlamaktır. Uluslararası tartışma; çeşitli seksiyonlardan yoldaşların yurtdışına, yapacakları seyahatler, çeşitli ülkelerden, önemli sayıda kadronun Enternasyonal'in işleyişine ve tartışmalarına katılması; uluslararası yayınların güçlendirilmesi ve herşeyden önemlisi, dünya çapında hayati önem taşıyan devrimci mücadele ve görevlerle ilgili ortak uluslararası görevlerin yerine getirilmesi; işte, hem Enternasyonal'in, hem de ulusal seksiyonlarının ihtiyaçları bunlardır.

8. Uluslararası Eylemler Ve Kampanyalar

Enternasyonal'in gerekliliği sorununu şu ana kadar sadece programın bağdaşıklığını sağlama açısından inceledik ve ulusal önderliklerin bütünsel bir enternasyonalist bakışa sahip olmalarının ve bunu uluslararası mücadelelerden ortaklaşa çıkarılmış deneyimler ve sonuçlar yoluyla sağlamalarının önemi üzerinde durduk. Bu gereklilik, sınıf savaşının nesnel olarak evrensel nitelikli olmasından kaynaklanmaktadır.

Deneyimlerin uluslararası planda merkezileştirilmesi programın özümlemesine yardımcı olur. Ancak program, dünya gerçeklerinin basit bir akademik yorumuna indirgenemez, tam tersine, bu gerçekleri değiştirme yolundaki sürekli çabanın temelini oluşturur. Bu açıdan program, sadece dünya çapında bir uygulama ile sınanabilir. Eğer dünya durumunun basit bir incelemesini yapmakla yetinir ve uygulamayı da sadece ulusal seksiyonlara terk edersek, enternasyonalizm değil, onun kaba bir karikatürünü yapmış oluruz. Özünde enternasyonalizmin bir başka yönü daha vardır: Devrimci bir Enternasyonal'in inşasıyla ulusal ölçekte devrimci partilerin inşası arasındaki diyalektik ilişki. Bir kez daha vurgulamak gerekir ki, Enternasyonal inşası ile ulusal ölçekte devrimci partiler inşasını karşı karşıya getirmek söz konusu değildir, tam tersine birinin ötekine yardımcı olduğunu anlamalıyız. Bu sadece teori düzeyinde değil, somut devrimci deneyimler düzeyinde de kanıtlanabilir.

Birinci Dünya Savaşı'nın ertesinde, hemen tüm ülkelerde, çeşitli devrimci akımların oluşması ve faaliyete geçmesi nesnel olarak kaçınılmazdı. Ancak tüm bu akımların kaynaşması ve ciddi devrimci

partiler oluşturacak kadar olgunlaşması aynı şekilde kaçınılmaz değildi. Bu "kendiliğinden" olamazdı. Gerçek bir devrimci Enternasyonal oluşturmak için bilinçli bir çaba gerekliydi. Daha geniş ve daha ileri komünist partilerin oluşması hatta bazı kilit noktalarda kitle partilerinin oluşması, ne sadece "Almanya koşullarının", ne "Fransız koşullarının" ne "İtalyan koşullarının", ne "İngiliz koşullarının" ne de "Amerika'nın koşullarının" ayrı ayrı etkileri sayesinde gerçekleşmedi.

Bunları yaratmak için Komünist Enternasyonal'in bilinçli müdühalesi gerekliydi; isterseniz buna Komünist Enternasyonal'in "iradeciliği" de diyebiliriz, burada söz konusu olan elbette kelimenin küçümseyici anlamı değil, nesnel sürecin gereklerini bilinçli olarak kavramak anlamında bir "iradeciliği" kastediyoruz. Bu da sadece bir tartışma merkezi ve programatik propaganda merkezi olarak işleyen bir Enternasyonal değil, gerçek bir örgüt olarak işleyen bir Enternasyonal'i gerekli kılar. Bu tür partilerin oluşumuna katkıda bulunmak için Enternasyonal birçok ülkeye kadro, yayın, para yolladı ve örgütlerde bulundu. Komünist Enternasyonal'in (KE) ilk dört kongresi döneminde, zaman zaman yapılan bazı hatalara rağmen, bu tür yöntemleri, ulusal devrimci partilerin inşasını engellemeyip yardımcı olduklarını gördük. Tekrarlamakta yarar var: Hem komünist partileri, hem de KE'i yok eden uluslararası bir örgütün varlığı değil, stalinci bürokrasi oldu. Bir veya birak devrimci partinin iktidarı ele geçirmesinden sonra dahi, dünyadaki devrimci güçlerin tümüne bir den yaslandığı için bu partilerden bağımsız olan güçlü bir uluslararası örgütün varlığı, bürokratik yozlaşma tehlikesi ve bu parti veya partilerin yeterince enternasyonalist olmayan yönelişlerde bulunmaları tehlikesi karşısında güçlü bir fren işlevi görecektir.

Enternasyonal, yani ete kemiğe bürünmüş şekliyle enternasyonalizm, doğru bir düşünce olmakla da yetinmez. Somutlaşmalı, uluslararası düzeyde işleyen bir örgüt haline gelmelidir. Güçlü bir Enternasyonal, ulusal devrimci partilerin oluşumu için temel bir güç teşkil eder. Bunu gerek genel değerlendirmeler düzeyinde, gerekse de dünkü ve bugünkü somut deneyler zemininde kanıtlayabiliriz.

Dünkü Vietnam savaşı veya bugünkü emperyalizmin silahlanmasını hızlandırışı gibi yakıcı uluslararası sorunları ele alalım. Bu sorunları elbette saf "ulusal " sorunlar olarak ele almamalıyız. Proleteryanın bunlara sonuç verici biçimde karşı koyabilmesi için ulus-

lararası eylemler ve kampanyalar gereklidir. Bu da uluslararası bir örgüt ister.

Ya da şu andaki sınıf mücadelesinin yakıcı sorunların ve devrimci bir enternasyonalin inşası için (çeşitli-çn.) akımları etkileme ve kazanmanın gerekliliğini alalım. Örneğin Nikaragua ve Salvador devrimlerinin Kuzey ve Latin Amerika yoldaşlara, ya da Polonya'da işçi (hareketinin-çn) yükselişinin Avrupalı yoldaşlara "mahsus sorunlar olduğuna inanmak yanlış olacaktır. Böylesi bir "işbölümü"ne uluslararası dayanışmanın gerekleri, ne bu ülkelerde örgütlenmelerini sağlamak amacıyla akımları etkilemek ve kazanmak, ne de bu olayların dünya işçi hareketi içinde uyandırdığı yankıların değerlendirilmesi açısından haklılık kazanmaktadır. Bütün bu görevlerin yerine getirilmesinde kazanacağımız başarı temelli bir biçimde IV.Enternasyonal'in bütününde sahip olduğu ağırlığa ve bu amaçların gerçekleştirilmesinde uluslararası örgüt olarak şimdiden koyabileceği ağırlığa bağlıdır.

Aynı saptamayı sanayi proleteryası içinde örgütlülüğün genişletilmesi çabası gibi IV.Enternasyonal'in inşası yolunda anahtar görevler konusunda da yapmak olanaklıdır. Bu yönde inisiyatifler belirli ülkelerden başlayabilir. Biçimler, taktikler ve kesin yönler (Enternasyonal tüzüğünün belirlediği gibi) ulusal düzeyde kararlaştırılmalıdır. Fakat dönüş ve genel çaba örgüt olarak tüm Enternasyonal tarafından güdülendirilmelidir. Sürecin gerçekten ilerlemesini ve ulusal seksiyonların özel yerel nitelikleri genel eğilimle karıştırmak ya da farklı koşulların hüküm sürdüğü başka ülke seksiyonlarınca benimsenmiş özel biçimleri mekanik bir şekilde alıp başka bir bağlam ve niteliğe oturtmak vb. gibi pahalıya malolabilecek hatalara düşmelerinin önlenmesini güvence altına almanın tek yolu budur.

Bu listeye anti-nükleer çalışma, kürtaj hakkı için uluslararası kampanya, İran devrimiyle dayanışma çalışması vb gibi bir dizi örnek eklenebilir. Enternasyonal tarafından doğru bir biçimde düzenlenen bu faaliyetler ulusal seksiyonların inşasını kösteklememiş tersine buna yardımcı olmuştur.

Enternasyonal, sınıf mücadelesinin nesnel gereksinimlerini ve partinin inşası açısından, anahtar nitelikteki gelişmeleri, uluslararası gerici-lik zincirinin "zayıf halkalarını" belirlemelidir (Enternasyonal,

bunu birbirlerinden ayrı alındığında ulusal seksiyonlardan daha kolay yapabilir). Son tahlilde söz konusu olan, en zayıf noktalarda şiddetli patlamalarla bunun sonucunda uluslararası dayanışma görevlerinin ve partinin inşasında ilerlemelerin dal budak salmasıyla eşitsiz bir biçimde gelişen sürekli devrim sürecinin bir yansımasından başka bir şey değildir. Bu, gerçek uluslararası kampanya ve girişimlerle kendini ifade eden uluslararası örgüt temel sorununu yeniden ortaya çıkartmakta. Sıralarında gerçek devrimci kitle partileri bulundurmaktan hâlâ çok uzak olduğu güçlerinin bugünkü durumunda dahi IV.Enternasyonal'i, kendini politik ve programatik görevlerinin hazırlanması, propaganda ve uluslararası eğitim görevleriyle sınırlayan bir uluslararası örgüt olarak değerlendirmek hiç bir şekilde mümkün değildir. Rolünü, olanaklarını doğru bir biçimde anlayarak ve doğru bir işleyişle IV.Enternasyonal daha şimdiden -mevcut kitle partilerinin elbette çok daha başarılı bir şekilde örgütleyebilecekleri fakat tam da uzun zamandır devrimci olmaktan çıkıktan için üstlenmeyi reddettileri -uluslararası eylemleri örgütleme yeteneğine sahiptir. IV.Enternasyonal tarihinden bir kaç örnek bunun kanıtlarını vermekte:

- 50'li yılların sonunda IV.Enternasyonal'in küçük Fransız seksiyonu Cezayir devrimiyle dayanışmasını ifade eden ve aktif destek sağlayan işçi hareketinin bağrındaki tek örgüt olarak tüm işçi hareketinin şerefini kurtardı (örgütlü işçi hareketinin dışında çeşitli kişi grupları da aynı şekilde hareket ettiler). O dönemde bugünkünden çok daha zayıf olan IV.Enternasyonal buna rağmen Cezayir devriminin (silah konusunda) uluslararası maddi yardımdan gerçekte bütünüyle mahrum bulunduğu bir anda bu devrim için modern hafif silahlar üreten ilk fabrikayı kurmayı başardı.

-60'lı yılların ortalarında ve sonunda IV.Enternasyonal güçleri dünya düzeyinde Vietnam devrimiyle dayanışma yolunda kitle eylemlerinin düzenlenmesi ve eşgüdümünde -bir çok ülkede yönetim düzeyinde olmak üzere-aktif bir şekilde yer aldılar. Bu konuda gerici Voorhis yasasıyla IV.Enternasyonal'e üyeliği engellenen fakat Enternasyonal'le politik dayanışma içinde olan Sosyalist İşçi Partisi'nin ABD'de oynadığı rolü özellikle belirtmek gerekiyor. SWP ülkesinde savaş karşıtı güçlü bir kitle hareketinin örgütlenmesinde önemli bir rol oynadı ve Amerikan emperyalizmini birliklerini Vietnam'dan çekmeye mecbur ederek Vietnam devriminin zaferine geniş

ölçüde katkıda bulundu.

-1971'de IV.Enternasyonal Sri Lanka'da devrimci gençliğin, Washington, Moskova, Londra, Pekin, Yeni Delhi, İslamabad yani dünya üzerindeki hemen tüm devlet ve iktidarlarca desteklenen Bayan Bandaranike hükümeti tarafından katline karşı (Seylan seksiyonu da dahil olmak üzere) dünya ölçüsünde bir protesto hareketini başlatan tek örgüt oldu. JVP'li genç öğrenci Rohane Wijeweera'nın hayatı gerçekte bu kampanya sonucunda kurtarıldı.

-Peru'nun köylü önderi, yoldaşımız Hugo Blanco ülkesi yöneticileri tarafından ölüm cezasına çarptırıldığında, IV.Enternasyonal dünya ölçüsünde bir savunma kampanyası düzenledi. Hugo'nun hayatı bu kampanya sonucunda kurtarıldı. Daha sonraları Hugo askeri diktatörlük tarafından sürgüne gönderildiğinde düzenlenen benzer bir kampanya yine başarıyla sonuçlandı.

- Çöküş halindeki Franko diktatörlüğü 1970 Aralık'ında iğrenç Burgos davasında altı Bask milliyetçisi militanı ölüme mahkum ettiğinde IV.Enternasyonal bu militanların hayatını kurtarmak için tüm Avrupa'da güçlü kitle eylem ve gösterileri düzenledi. Bu eylemlerin sonucunda Basklı ölüm mahkûmlarının cezaları infaz edilmedi.

İran'da rezil Şah diktatörlüğünün devrilmesinden sonra Humeynici güçler 1979 yazında devrimci sol ve ulusal azınlıkları baskı altına almaya başladığında, İran'da genç Troçkist örgüt ezilen Kürt ulusuyla dayanışmasını açık bir şekilde beyan etme cesaretini göstermesinden ötürü şiddetli saldırıya uğradı. 14 yoldaş tutuklandı ve ölüme mahkum edildi. IV.Enternasyonal bu yoldaşlar için tarihinin en geniş dayanışma kampanyasını düzenledi. Bu kampanya Avrupa'da işçi hareketinin birçok kitle örgütünün ve akımının ve dünyanın diğer ülkelerinde sendikal hareketin desteğini gördü. İran'lı yoldaşlarımız idam edilmedi ve daha sonra hepsi serbest bırakıldı.

-1979'dan itibaren IV.Enternasyonal dünyanın her tarafında Nikaragua ve Salvador devrimleriyle dayanışma kampanyalarının başlatılmasına aktif bir biçimde katıldı (bir çok durumda başını çekti). Bu kampanyalar genişlik kazandı ve Kanada, Fransa, İspanya, Meksika, Kolombiya, ABD, İsviçre, Belçika, İsveç vd. bu denli çeşitlilik gösteren ülkelerde bu devrimlere maddi

destek sağladı.

- Polonya'da 1980 yaz işçi hareketinin yükselişinden sonra

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Stalinistlerin yönetimindekilerden hiç söz etmeyecek olursak- sosyal demokrat ve "Avrupa Komünisti" işçi kitle örgütleri ilkin bağımsız Polonya sendikaları Solidarnosc'a yardım örgütlemeyi reddettiler ya da bu sendikalar lehinde tüm sözel bağlılık beyanlarına rağmen bu yola girmekte son derece kararsız kaldılar. IV.Enternasyonal bir çok ülkede, özellikle işçi ve sendikacı militan ve kadroları aracılığı ile; sendika delegasyonlarının Polonya'ya gitmesi, işçi kaynaklı ilk maddi yardımın başlatılması, Polonya'da yeniden doğan bağımsız işçi hareketiyle sürdürülen ilişkilerin sıkılaştırılması ve Kremlin'in askeri müdahale tehdidine karşı bir kampanyanın düzenlenmesi için ilk inisiyatifleri alma yeteneğini gösterdi.

9. Kadrolar Örgütünden Partilere Ve Bir Kitle Enternasyonaline

Devrimci bir enternasyonalin ve ulusal düzeyde devrimci partilerin eşzamanlı inşasına karşı çıkanların ardına sığındıkları son sav genellikle şu olmakta: "Elbette devrimci bir enternasyonal inşa etmek gereklidir. Ulusal partilere sahip olmak yeterli değildir. Ancak Enternasyonal bugün inşa edilemez. Bu şekilde hareket etmekle vakitsiz davranılmış olunacaktır. Bu diğer devrimcilerle işbirliği yapmamız olasığını ortadan kaldıracaktır. Yeni bir devrimci enternasyonalı kurabilmezden önce büyük olayları ve ulusal düzeyde devrimci kitle partilerinin ortaya çıkmasını beklemek gereklidir. Zaten III.Enternasyonal de böyle ortaya çıkmıştır. "(8)

Bu iddia tarihi olgular göz önüne alındığında dahi doğru değildir. Bolşevik partisi yönetimi III.Enternasyonal'in inşasına Rus devriminin patlak vermesinden ve zaferinden önce, II.Enternasyonal'in çöküşüyle yönelmiştir. Fakat bu tarihsel kıyaslama hatasından daha vahim olan böylesi bir akıl yürütmenin gerçek devrimci partilerin ve gerçek bir devrimci kitle Enternasyonalinin pratikte ortaya çıkabileceği bütün bir gerçek dinamiğin anlaşılmaması üzerine kurulmuş olmasıdır.

Herşeyden önce belirtmek gerekir ki bir kitle örgütü haline gelmeden bir devrimci enternasyonalin inşasına karşı bu "son savunma" savı gerçekte aynı zamanda kitle partilerine dönüşmeden önce ulusal devrimci örgütlerin inşasına karşı bir sayıdır. Bugün ülkelerin ezici çoğunluğunda devrimci kitle partilerinin hemen ya da çok yakın bir ge-

lecekte ortaya çıkmaları olasılığı mevcut değildir. Enternasyonal ve ulusal devrimci partilerin eşzamanlı inşasına karşı çıkanların akıl yürütmelerini kendi ülkelerinde devrimci bir örgütün hemen inşası karşısında hiç de uygulamıyor olmaları bu kişilerin, devrimci partinin inşası konusunda samimiyetlerinden şüphe etmek mümkün olmadığında dahi, ulusal sınırların fetişleştirilmesinin ve ağırlığının - "ulusal komünizm" in iğvasına uyma- hâlâ ne denli etkisinde olduklarını göstermekte.

Gerçekte örgüt mantığı hiç kuşkusuz bunun tersini istemekte. Temel bir politik çizgi üzerinde anlaşıldığında ne kadar iyi örgütlenilir ve tutarlı davranılırsa bu çizgi o kadar iyi uygulanır ve yeni üye kazanılır. İşte bu temel ilke devrimcilerin -ulusal düzeyde olduğu kadar uluslararası düzeyde de- aynı örgütlenmesi lehinedir. Değişik ulusal seksiyonlar arasındaki bağlar, ortak deneyimleri, yaşayan sınıf mücadelesinden çıkartılan daha fazla derse ve bu dersleri ortak bir yöntemin kullanılması sayesinde çıkartabilecek daha fazla beyne dayanabilme basit gerçeği bu doğru siyasal çizginin geliştirilmesine ve etkin bir şekilde uygulanmasına çok büyük katkıda bulunabilir ve bulunmalıdır. Diğer tüm anlayışlar bir siyasi çizginin belirlenme ve uygulanma biçiminin materyalist bir kavrayışının yerine zaman ve mekan dışı, "artık son şeklini almış doğru programlardan", "dahi önderlerden", "ilham sahibi önderlerden", "yeni Lenin'lerden" ve bu nevi saçmalıklardan yola çıkan safça bir idealizmi ikame etmekte.

Paradoksal bir biçimde tam da ulusal devrimci kitle partilerinin henüz ortada bulunmadığı durumda ulusal devrimci örgütleri ve devrimci bir enternasyonali eşzamanlı inşa etmenin çok daha önem kazandığı bile söylenebilir. Çünkü küçük örgütler burnundan ötesini göremeyen, tek yanlı, subjektivist, izlenimci değerlendirmelerin kurbanı olmalarına neden olacak devasa baskılar altındadırlar. Bu baskılar ancak bu örgütlerin uluslararası bir örgütle birleşmesi ile bir noktaya kadar dengelenebilir. Tabii bu, devrimci kitle partileri ulusal düzeyde şimdiden varolduğunda Enternasyonal'in o denli gerekli olmayacağı anlamına gelmemektedir; çünkü bu partiler daha az tehlikeli olmayan başka baskı biçimlerine maruz kalacaklardır. Fakat bu, Enternasyonal'i kurmadan "beklemek" gerektiği iddialarının tümünün ne denli yanlış olduğunu açıkça göstermektedir. Troçki işte bu nedenle - İkinci Dünya Savaşı sonunda devrimci örgütlerin inşa şansının

1938'dekinden daha büyük olacağını bildiği halde- IV. Enternasyonal'i savaş patlamadan yaratmakta bu kadar kararlı idi. Troçki savaş sırasında olayların ve ulusal düzeyde baskıların genişliğinin kestirelemeyeceğini hesaba katıyordu. Sonuç Troçki'nin öngördüğü gibi oldu. Büyümeleri Troçki'nin sandığından çok daha ağır olduysa da IV. Enternasyonal seksiyonları savaşta varlıklarını sürdürdüler ve bu çetin sınavdan güçlenmiş olarak çıktılar. Fransız PSOP'u, Alman SAP'ı, İspanyol POUM'u, ABD'de Schachtmancı WP, Hollanda'da RSAP ve daha birçokları gibi "ulusal" devrimci örgütler karması, subjektivizm, ulusal teslimiyet sonucunda bunalımın ortasında veya ertesinde parçalanıp, dağılıp fiilen yokoldular. İşte, bilinçli bir şekilde uluslararası bir örgütün inşası görevini de içeren bu olaylara hazırlanma sayesinde savaşın başlangıcında küçük ve büyük ölçüde tecrit olmuş bir halde olmalarına rağmen IV. Enternasyonal'in ulusal örgütleri bu büyük sınavı geçebildiler ve bu sınavdan güçlenmiş olarak çıkabildiler.

Uluslararası yankıları olan benzer bir deney 1968 Mayıs ertesinde Fransa ve ABD'de gündeme geldi. Bu olaylardan ve bu olayların gerisinde yatan toplumsal süreçlerden güçlenmiş olarak çıkan sadece IV.Enternasyonal olmadı. Avrupa ve ABD'de devrimci bir yol arayışı içinde olan bir dizi örgüt gelişti ve bu örgütler genellikle devrimci marksist örgütlerden daha hızlı bir büyüme gösterdiler.

Fakat Avrupa'daki (ABD'dekinden sözetmeyecek olursak) ciddi ve uzun soluklu bir mücadeledir. Emperyalist ülkeler hakim sınıfları bir veya iki büyük patlama temelinde değil ancak bir çok çeşitlendirilmiş politik dönüş ve taktik isteyen uzun süreli ve çetin mücadeleler temelinde yıkılacaklardır. 68 sonrasında hızla yükseldikleri halde tamamen tutarlı bir devrimci programı ve devrimci bir Enternasyonal düşüncesini reddeden örgütlerin çoğu tam bir bunalıma sürüklendiler. 1970'lerin ikinci yarısında burjuvazinin karşı saldırısı başta olmak üzere, ilk ciddi engellerle karşılaştıklarında, çoğu zaman ya dağıldılar ya da hatta resmen kendi kaderlerini feshettiler (Almanya'daki KPD, İspanya'da PT, İtalya'da Lotta Continua, Portekiz'de MAS, ABD'de SDS ve PL vs).

Tam tersine, troçkizm ve IV.Enternasyonal'in örgütleri, nesnel durumun gelişmelerinin etkilerinden kurtulamamış olsalar dahi, ve dolayısı ile geçmiş hızlı gelişmelere kıyas ile bazı gerilemeler kaydetmiş olsalar dahi, güçlerini esas olarak koruyabilmişlerdir. Bazı kayıplara

rağmen işçi sınıfı içindeki yerleşikliklerini artırarak, örgütsel alanda da güçlenerek, mücadelelerin yeni yükselişlerine uygun biçimde hazırlanabildiler. Ne var ki sonuçtaki aşıkarak farklılığın -birinde ya tamamen yokoluş veya yokolma krizi, diğesinde güçlenerek koruyabilme- sadece enternasyonal bir örgüte bağılı olup olmamaktan kaynaklandığını söylemek yanlış olur. Fark aynı zamanda programa ve izlenen siyasete ilişkindir. Ama öte yandan, yeni duruma uymak için en doğru siyasi çizgiyi geliştirebilenlerin aynı zamanda devrimci bir Enternasyonal'i inşa etmenin gereğini kavrayanlar olmaları rastlantısal değildir elbette. Nitekim, ulusal örgütlerle birlikte Enternasyonal'i de inşa etmenin "örgütsel" yönü, ve bundan kaynaklanan tüm politik sonuçlar, örgütlerimize daha tutarlı ve temel bir istikrar kazandırmak açısından önemli bir etken oldu. Böylece basit konjonktürel yönlerde takılmayıp sürecin belirleyici çizgileri zemininde yönelmeleri sağlanmış oldu. Bu hizaya gelme döneminde troçkistlerin diğeri aşırı-sol örgütlerden daha sağlam bir şekilde çıkarmalarının temel nedenlerinden biri de budur.

Leninizmin en temel yönlerinden biri, devrimci bir Enternasyonal'in ve partilerin çekirdeğinin bilinçli inşasının bu "örgütsel" yönüdür. Başta henüz çok sınırlı bir gücü temsil etseler dahi. Daha açık bir ifadeyle, bu temel özellik, tüm politik sorunların örgütsel sonuçları olduğunun bilincine varılmasıdır. Uygun örgütün büyük mücadelelerin içinden "kendiliğinden" türeyebileceğini, yeni bir önderliğin "kendiliğinden" oluşacağını, uygun stratejilerin "kendiliğinden" yaratılacağını veya kısa bir devrimci durum süresince geliştirilebileceğini savunan anlayış tamamen idealisttir.

Geniş kitlelerin devrimci bir sınıf bilincine ulaşabilmelerinin, yani reformizmden tamamen kopabilmelerinin, doğası gereği sınırlı zaman dilimlerine hapsolmuş olan devrimci kitlesel mücadelelerin patlama anlarında ancak mümkün olabildiği doğrudur. Ne var ki, kendileri de değişime uğrayarak bu mücadelelerle kaynaşabilecek yetenekte bir örgütün ve önderliğin çok önceden hazırlanması gerekir. Devrimlerin diyalektiğinin temellerinden biri de budur: Bir kadro örgütünün oluşturulmasıyla kitlesel bir devrimci partinin ortaya çıkışı arasındaki diyalektik. Bunu ilk kavrayan ve uygulayan Lenin olmuştur. Doğru bir devrimci politikaya sahip olan 1917'nin kitlesel bolşevik partisi, henüz bir kitlesel parti olmayan bir kadro örgütünün yıllar süren hazırlık ça-

İşmalarının eseri idi. Bu örgüt de, 1905 ve 1917 devrimci patlamalarından önce yaratılmış olmalıydı. Devrimci Enternasyonal'i ve partiyi inşa etmeden önce bu tür önemli olayları "beklemek" gerektiği düşüncesi, Leninizmin bu temel yönüne aykırıdır. Bu, Lenin'in bunca güçle karşı koyduğu kendiliğindencilige geri dönmek olur.

Tüm bunlar, Troçki, Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht gibi büyük devrimcilerin 1917'den önce yaptıkları hataları incelediğimizde açıkça ortaya çıkıyor. Bu hataları yapmış olmak bu devrimcilere olağanüstü değerlerinden bir şey kaybettirmez elbette. Hatta programa ilişkin öngörülerini 1914 veya 1917 öncesinde zaman zaman Lenin'in öngörülerinden bile üstündü. Nitekim Lenin'in bu hayatı konuda, işçi hareketindeki tüm muhaliflerine karşı haklı olduğunu ve devrimin nihai sonucunun bu noktaya bağlı olduğunu söyleyen Troçki, bu açıklamayı laf olsun diye yapmış değildi.

1914 ve hatta 1917 öncesinde Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht Almanya'da kitlesel bir devrimci parti inşa etme acil hedefiyle karşı karşıya kalmadılar. Proletaryanın güçlü kesimlerinin reformizmden ve merkezcilikten kopmaları için, 1918 devriminin ve ondan kaynaklanan mücadelelerin patlak vermesi gerekiyordu. Ne Luxemburg ne Liebknecht 1918 öncesinde "iradi" bir hareketle kitlesel devrimci bir parti kuramazlardı. Ancak 1914 öncesi Almanyasında mümkün olan şey, SPD'nin ve sendikalarının yönetiminin reformist yönelişlerini daha o zamandan reddetmiş olan ileri işçileri, gençleri ve kadınları bir kadro örgütünün çerçevesinde birleştirmektir. Böyle bir örgüt, eğitimle ve deneyimle binlerce militana sahip olabilir ve Ekim 1918'le 1920 sonu arasında reformizmden ve merkezcilikten kopma sürecine giren onbinlerce ve daha sonra yüzbinlerce işçiyle, sağlam bir önderlik zemininde bütünleşip kitlesel bir devrimci partiye dönüşebilirdi. Zaten bu kitleler olmadan Almanya'da bir devrimci zaferin olasılığından söz etmek ham hayalden ibaret olurdu..

Alman devriminin esas trajedisi, savaş patlak verdiğinde Luxemburg ve Liebknecht'in çevresinde toplu toplu birkaç yüz militanın bulunmasıdır. Üstelik bu militanlar politik olarak türdeş değildi. 1918 devrimi başladığında, kitle hareketinin yükselişini derinden etkileme şansına sahip değillerdi. Dahası, Ekim 1918-Ocak 1919 arasında kaçınılmaz bir şekilde ultra-sol bir yöneliş alan eğilime karşı mücadelelerinde, Rosa Luxemburg kendi örgütü içinde dahi yenik düştü.

1917 öncesinde Troçki de aynıyıkıcı hatayı işledi. Hayatının en büyük hatasını yaparak bolşevik partisi saflarına katılmadığı gibi, kendi çizgisini savunmak için sağlam kadrolardan oluşmuş bir örgüt dahi inşa etmedi. Dolayısıyla 1917 Rus devrimine mükemmel ve doğru bir programla girdiği, çevresinde birkaç tane parlak kadro ve birkaç bin sempatzan bulundurduğu halde-"enter-rayon" Mezhrayonzniki grubu- bu örgütlü güçler o kadar sınırlıydı ki, olayların akışını gerçekten etkiyelebilecek bir kitlesel devrimci parti oluşturma şansına sahip değildi.

Asıl imkansız olan, en devrimci durumda bile, sıfırdan veya birkaç yüz hatta birkaç bin militandan, kelimenin tam anlamıyla kitlesel bir devrimci partiye geçebilmektir.

Buna karşın Lenin, giderek ulaştığı örgütsel boyutlar açısından, kitlelerin geniş kesimleriyle bütünleşerek Şubat-Ekim 1917 arasında kitlesel devrimci bir partiye dönüşebilen bir kadro örgütünü devrim öncesinde dahi, hatta en beter gericilik dönemlerinde dahi, inatla inşa etme ve koruma mücadelesini verdi. Elbette bunu yapabilmek için doğru bir siyasi yöneliş gerekli idi, bunu sağlayan da Nisan Tezleri oldu. Ancak dünyanın en iyi siyasi yönelişiyle bile, bu kitle partisi olmaksızın Ekim devrimi zafere ulaşamazdı. Bu kitle partisi de, önceki onbeş yıl boyunca bolşevik kadroların sabırla eğitilmesi ve sağlamlaştırılması olmaksızın inşa edilemezdi.

Uzun ömürlü bir efsanenin iddialarının tersine, Rus Devrimci Marksistleri, önemli bir sayısal artış göstererek XIX.yy'ın sonlarında onlarla sayılırken, 1905'te birkaç bine, şubat 1917'de de 15 ila 20 bine ulaşmıştı. Ekim 1917'deki 240 bin üyeli kitlesel parti işte böyle sağlam bir zeminin temelinde inşa edildi.

Kadro örgütünün inşası konusunda Rosa Luxemburg'un ve Troçki'nin yaptığı kendiliğindenci hataları tekrar etmemek lazım -ki bu ulusal olduğu kadar uluslararası alanda da geçerlidir. Devrimci kitlesel partülerin olmayışı, kadro örgütü inşasına geçmemenin özürü olamaz. Yeter ki ortak bir program olsun ve genel politik eğilimde anlaşılsın. Bu ulusal ölçekte geçerlidir. Uluslararası ölçeğe de aynen uygulanabilir. Herhangi bir başka anlayış Leninist örgüt anlayışıyla tamamen bağlarını koparmak ve kaba kendiliğindenci hayallere kapılmak olur.

Ancak sınıf savaşının nesnel ihtiyaçlarını karşıladığı içindir ki bu

kampanya, Parti'nin inşasında önemli bir mesafenin alınmasına zemin hazırladı. Hugo Blanco bugün Peru solunda kitlelerin en iyi tanındıkları liderdir, Ulusal Köylü Konfederasyonunun başkanı ve Ulusal Mecliste milletvekilidir. Tüm bunlar Enternasyonal'in desteği sayesinde mümkün olmuştur ve hem Peru seksiyonunun, hem diğer Latin Amerika ülkelerindeki seksiyonların, hem de Enternasyonal'in tümünün inşasına katkıda bulunmuştur.

IV. Enternasyonal'in Bugünkü Durumu

IV.Enternasyonal'in bugünkü uygulaması da, bu temel siyaset pratiği dersidir. IV.Enternasyonal henüz bir kitlesel devrimci enternasyonal olmadığıнын bilincindedir. Böyle bir örgüt önceden yapay olarak hızlandırılmayacak olan kitlesel mücadelelerden ve büyük devrimci gelişmelerden doğacaktır. Ancak, IV.Enternasyonal bu tür partileri ve enternasyonali şimdiden hazırlamanın hayati öneminin de bilincindedir. Bunu yapmanın tek yolu ise, şimdiden olabildiğince güçlü ulusal ve uluslararası örgütleri inşa etmektir,

IV.Enternasyonal'in faaliyetleri ve kampanyaları sekter kaygılardan kaynaklanmadığı gibi eğlencelik mahiyetinde de değildir. Aksine uluslararası sınıf mücadelesinin gerçek ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Bu neden ile de, ulusal devrimci örgütlerle devrimci bir Enternasyonalin aynı anda inşa edilme süreçlerine katkıda bulunuyorlar. Ulusal ölçekteki ilerlemeler de gerek başka seksiyonların inşasına, gerekse de enternasyonal'in tümünün inşasına katkıda bulunuyorlar. Bunu kanıtlayan birkaç somut örnek verebiliriz:

-1968 Mayıs patlamasında JCR'in (Devrimci Komünist Gençlik) oynadığı önemli rol ve bunun sonucu olarak LC'ün (Komünist Birlik) kurulması -Enternasyonal'in de gerçek katkısı ile- Fransa'da partinin inşası açısından ileriye yönelik oldukça büyük bir adımdı. Ancak bu dev adım gerek bütünsel anlamıyla Enternasyonal'in, gerekse de birçok ulusal seksiyonun inşasına da büyük ölçüde yardımcı oldu. En doğrudan örnekleri ele alacak olursak,İspanya seksiyonu, İsveç seksiyonu, İngiliz seksiyonu ve Antiller seksiyonu gibi bir dizi seksiyon, bugün varlıklarını veya güçlerinin büyük bir kısmını Fransa'da gerçekleştirilen başarıya borçludurlar.

-Hugo Blanco'nun yaşamını kurtarmak için başlatılan kampanya,

herhangi bir örgütlenme veya parti inşası hedefinin ötesinde, Peru'lu köylü kitlelerinin mücadelesiyle uluslararası dayanışmanın nesnel bir gereği idi.

-Vietnam savaşına karşı yürütülen kampanya da nesnel gereklerle uyuyordu. Bir tek üye kazanılmasaydı da bu kampanyayı yürütmek zorunluydu. Ancak ABD'de resmen IV.Enternasyonal üyesi olmasa da onunla siyasi dayanışma içinde olan SWP (Sosyalist İşçi Partisi) gibi bir Devrimci Marksist partinin bulunması, sadece ABD'deki savaş aleyhtarı hareketin ulaştığı sonuç açısından değil, birçok ülkede parti inşası ve IV.Enternasyonal'in inşası açısından da hayati bir önem taşımaktaydı. Bu örgütün varlığı ve savaş aleyhtarı hareket içinde oynadığı rol Avustralya, Yeni Zelanda ve İngiltere gibi seksiyonların inşasına katkıda bulunduğu gibi, IV.Enternasyonal'in tümü açısından da olumlu bir işlev görmüştür.

-Burgos mahkemelerine karşı IV.Enternasyonal'in yürüttüğü kampanya uluslararası dayanışmanın nesnel gereklerinden kaynaklanmaktaydı. Ancak sonuçları bu kampanyanın nesnel gerekliliğini yansıttığı için sadece militanların yaşamlarını kurtarmakla kalmadı, Bask yurtsever devrimcilerinin önemli bir kesimini IV.Enternasyonal'in İspanya seksiyonunun saflarına kattı.

Bu tür uluslararası faaliyetler -ve bunlardan kaynaklanan örgütsel kazanımlar- hiçbir şekilde diğer devrimci akımlara karşı veya kitlesel işçi hareketinde sola kaymakta olan eğilimlere karşı sekte ilişkilere girmek anlamına gelmez. Tam tersine, bu tür eğilimlerle kardeşçe ilişkilerin oluşturulmasına katkıda bulunur. Ciddi devrimciler faaliyetlerimizin "örgütsel" yönünden pek korkmazlar. Onları ilgilendiren siyasi yakınlaşmalar veya görüş ayrılıklarıdır. IV.Enternasyonal'in yürüttüğü Cezayir, Vietnam, Nikaragua, Salvador devrimleriyle dayanışma kampanyaları, veya Granada'daki mücadeleyle , Polonya proletaryasının güçlü başkaldırısıyla dayanışması, Cezayir FLN'i ile, veya Nikaragua, Salvador, Grenada devrimcileri ile, veya Polonya'da devrimci marksizmin yeniden doğuşu için mücadele eden güçlerle ilişkilerimizde herhangi bir gerginlik yaratmadı, tam tersine. Bu mücadelelere girişen insanların tümü çok pratik insanlardır. Diğer politik güçleri söylediklerine bakarak değil, yaptıklarına bakarak değerlendirirler. Dayanışma kampanyaları ya da başka uluslararası faaliyetler yürütebilecek bir enternasyonal örgütün

varlığı bugün Devrimci Marksistlerin en temel kozlarından biridir. Bu sadece siyasi ve örgütsel sonuçları açısından değil, aynı zamanda diğer devrimci veya sola kaymakta olan akımlarla temas kurmak açısından da önemlidir.

Özet olarak, ulusal ölçekte devrimci örgütlerin inşasıyla,devrimci bir enternasyonalin inşasının birbirini dışlamayıp, birbirine bağlı olduğu gerçeği sadece teorinin veya Komünist Enternasyonal'in kitle partilerinin deneyleri değil, son onyıllardaki sınıf mücadelesinin somut sınavı tarafından da doğrulanmıştır. Sürekli devrimin dinamiğini tamamen kavrayabilen tüm devrimcilerin ortaklaşa çözmeleri gereken merkezi ve birleşik iki örgütsel görev budur.

1 Şubat 1981

NOTLAR:

(1)Burjuvazi sorunun bu veçhesini çok iyi anlıyor. Business Week dergisinin 24 Kasım 1980 tarihli sayısında şunları okuyoruz: "Çok uluslu şirketlerin sendikalarla ilişkilerinde altın kuralı her zaman, sendikaların çokuluslu bir temelde pazarlık edebilmeleri için yeterli gücü kazanmalarını engellemek oldu; örneğin bu şirketler uluslararası sendika federasyonlarıyla pazarlığı her zaman reddettiler."

(2)Marksizmin kurucularının oluştuğu coğrafi bölge dahi rastlantısal nitelikte değildir. Ren bölgesi kültürel olarak ve dil bakımından Alman'dı, ancak Fransız devriminin etkisi altında siyasal ve toplumsal bakımdan bütünüyle dönüşüme uğramıştı. Sonuç olarak Marx iki kültürden (Alman ve Fransız) doğdu. İngiliz (Britanik) bileşen, yalnızca kendi çalışmaları sonucunda değil aynı zamanda İngiltere'de yaşamış olan Engels ile dostluğunun belirleyici etkisiyle katıldı. Bizzat Marx da Engels'in, İngiliz deneyinin etkisinde kaleme aldığı iki gençlik dönemi eserinin -İngiltere'de Emekçi Sınıfların Durumu ve Bir Ekonomi Politik Eleştirisinin İlk Taslağı- kendisi üzerindeki esaslı etkisini doğrulamakta.

(3)Rosa Luxemburg; Samtliche Werke, C.IV. s.46 (Dietz-Verlag, Berlin. 1974)

(4)Tez biçiminde özetlenmiş verdiği örgütsel sonuçlar parlak bir aydınlığa sahip: "Enternasyonal barış zamanında militarizm, sömürge politikası, ticaret politikası, 1 Mayıs'ın kutlanması sorunları üzerine ulusal seksiyonlarca uygulanacak taktikleri ve sonunda savaş durumunda uygulanacak ortaklaşa taktiği kararlaştırır...Tüm geri kalanın tabi kılınması gereken sosyalist vatan, sosyalist enternasyonaldır." (Age, s.46-7)

(5)Örneğin, Bkz, Lenin; Komünizmin Çocukluk Hastalığı.

(6)Lenin; "Devrimimizde Proletaryanın Görevleri", Collected Works, C 24, s.75)

(7)Örneğin Avrupa ülkelerinin çoğunda ABD deneyimi ve yoldaş Canon'un yazılan yeterince incelenmedi. Bütününde Enternasyonal Cezayir Devrimi ile uzun dayanışma kampanyası, Nazi işgali döneminde Avrupalı troçkistler, peronizm döneminde Arjantin'de troçkistlerin faaliyetleri, Bolivya Devrimi, Sri Lanka ya da Japon troçkistlerinin çalışması, çeşitli Avrupa seksiyonlarının 1970'lerin başından itibaren işçi mücadeleleri ve yönetimleri de dahil olmak üzere sendikal mücadele deneyimleri vb. gibi ulusal deneyimlerin incelenmesinden kazançlı çıkacaktır.

(8)Troçki'nin kendisi de 1933-38 arasında IV. Enternasyonal için mücadelede ve özellikle 1938'deki Kuruluş Konferansı hazırlıklarında sık sık bu iddia ile karşı karşıya kaldı. Buna var gücüyle cevap verdi. Özellikle Bkz. "IV. Enternasyonal İçin Mi? Hayır. IV. Enternasyonal." (Bkz. Writings of Leon Trotsky 1937-1938, s. 345.)

(9)Lenin'in 1914'den itibaren yeni bir enternasyonalin inşası sorununu gündeme getirdiğine tanıklık eden sayısız kaynak mevcut. Bunlardan yalnızca birinden söz etmek yeter: "Sosyalist Enternasyonal'in Durumu ve Görevleri" başlıklı 1 Kasım 1914 tarihli makalesinde şöyle diyor: "İkinci Enternasyonal oportünizme teslim olarak ölmüştür. Üçüncü Enternasyonal'in görevi proletarya güçlerini kapitalist hükümetlere karşı devrimci saldırı için örgütlemek (düzenlemek) olacaktır..."

Dördüncü Enternasyonal'in Kısa Tarihi -Uzun Yürüyüş-

Kent-Ake-Andersson

I.

İşçi sınıfının enternasyonal örgütlenme sorunu Komünist Manifesto'da işlendi (1848). Marx ve Engels sermayenin ulusal sınırları aşp, alanının tüm dünya yüzeyine yayıldığını tesbit edip şu sonuca vardılar: Sosyalist bir toplum kurma savaşını veren işçi sınıfı da - aynen sermayenin yaptığı gibi- enternasyonal bir biçimde örgütlenmeli idi; bu yüzden de Manifesto'yu şu ünlü cümle ile bitirdiler: Bütün ülkelerin işçileri birleşin!

Bu çağrı 1864'te Enternasyonal İşçi Birliği'nin ve 1889'da İkinci Enternasyonal'in kurulması ile gerçekleşti.

Emperyalist Birinci Dünya Savaşının patlamasıyla, İkinci Enternasyonal'e üye partiler, kendi ülkelerindeki hükümetlere savaş kredileri konusunda olumlu oy vererek, enternasyonalist geleneğe ihanet ettiler. O zaman İkinci Enternasyonal'in devrim açısından öldüğü açık bir hale geldi. Bu olaydan sonra Üçüncü Enternasyonal'in kuruluşu başladı. 1914'te Lenin: "II. Enternasyonal öldü, yaşasın III. Enternasyonal" diye haykırdı.

1919'da Enternasyonal kuruldu (Komintern). Dünyadaki durumu değerlendirmek için Moskova'da enternasyonal bir konferans çağrısı yapıldı, fakat bu konferans III. Enternasyonal'in birinci kongresi ola-

rak k pandı.

Sonraki yıllarda, Enternasyonal kom n st hareketin örgütlenmesi ve bu hareketin devrimci bir strateji ile donatılması açısından, Komintern çok önemli bir işleve sahip oldu. İlk dört kongrede (1919-1922) geçiş süreci devrim stratejisinin temelleri atıldı: Günlük mücadelelerin ne şekilde Proleter Devlet m cadealesine ba lanaca ı ve bu Devlet'in    i Konseyleri vasıtası ile ne şekilde  rg tlenece i; veya Proleter Devlet için mücadelenin ancak devrimci  nc  (Part ) ve    i hareketinin kaynaşması ile ger ekle ece i gibi. Dördüncü Kongrede; devrimci hareket, devrimci dalganın gerileme dönemi ve buna bağlı olarak kapitalizmin sa lamla ması üzerine önemli tartışmalar yapıldı. O günün mücadele hedefi, Birleşik    i Cephesi kurmak ve bu cephe ile talepleri dile getiren mücadeleye ivme kazandırmak, aynı zamanda da kapitalizmin    i sınıfına saldırısını frenlemekt . Bu cepheye    i hareketinin çeşitli eğilimleri katılabilirdi ve katılması gerekti. Fakat bu cephe değişik eğilimlerin politik ba ımsızlı ını kısıtlamıyordu.

Bürokrasinin Oluşumu

1923'te IV. Kongre yapıldığı zaman yeni bir tehlike de oluşmaya ba lamı tı.    savaş süresince genç Sovyet cumhuriyeti emperyalist saldırılara karşı durmak için büyük fedakarlıklar yapmak zorunda kaldı. Pratik açıdan bakıldığında tüm sanayi yok olmuştu. En bilinçli ve aktif    iler mücadelede d  m  lerdi;    i sınıfı kırılmı tı, şehirde beslenemeyen büyük bir bölümü kırsal kesime d nm  t  ve savaş durumu da günlük hayatta kısıtlamalar gerektiriyordu. Bütün bu faktörler, Avrupa'da kapitalizmin stabilizasyonu ile birle tiler ve sovyetik toplumda oluşmakta olan yeni ve güçlü bir tabakayı beslediler: Bürokrasi. Fakat bu yeni bir sorun değildi. Bu sorun için ba ından beri vardı, fakat    i konseylerinin toplumu fiili denetimi sayesinde geli memi ti. Yöneticiler onları seçen kurul tarafından, herhangi bir anda geri çekilebilirdi. Böylece yöneticiler kısa bir süre yönetime katılıyorlardı. Son olarak da, hiçbir yöneticinin kalıfıye bir işçinin aldığı ücretten fazlasını alamayaca ının saptanmasıyla ayrıcalık elde etme imkanları kesildi.  nc     ilerin    savaşta yok olmaları, sonuç olarak partinin yapısında bürokrasiye yarayan bir değişim getirdi. Kararlar, politik tartışma olmadan ve parti tabanının veya sovyetlerin denetimi

olmadan alınmaya başlandı. Seçilen kuruluşlar gittikçe daha seyrek toplanmaya başladılar ve karar alma gücü gittikçe yönetici kuruluşlara kaydı. Varlığını olumlamak, çevreyi hazırlamak ve ayrıcalık elde etme mücadelesinde ivme kazanmak için bürokrasinin kendini haklı gösterecek ideolojik bir zemine ihtiyacı vardı. Bürokrasinin ilk saldırısı Ekim Devrimi'nin enternasyonalist anlayışına karşı oldu. Bu ana kadar tüm bolşevikler, devrimin enternasyonalist karakterinde hemfikirdiler. Sosyalizm sadece devrimin tüm kapitalist dünyaya yayılmasıyla mümkün olabilirdi ve bu da komünist toplumun kurulması için bir önkoşuldu. Bürokrasi, devrimci marksizmin bu temel prensiplerini bir tarafa attı ve yeni bir yön çizdi. Bu ideolojinin memuru da Jozef Stalin idi.

Partide çok az tanınan, yönetsel yeteneği büyük, düşünce ve hareket biçimiyle bürokrat olan Stalin iktidar mücadelesini yönetmek için biçilmiş kaftandı. Stalin'in lehine işleyen bir faktör de, partinin enternasyonalist kanadına dahil olmaması ve marksizmin skölastik bir bakış açısına sahip olmasıydı.

1924'te Nikolai Buharin, bürokrasinin yeni yönünü destekleyen bir belge yazdı; sosyalizm Rusya'da tamamı ile gerçekleştirilebilirdi. Ülkede, sosyalizmi kurmak için gerekli olan tüm teknik ve maddi olanaklar vardı. Bu yeni teoriye "tek ülkede sosyalizm" adını verdi. Stalin bu teoriyi derhal kucakladı ve yaymaya başladı.

Bu yeni ideoloji, ulusal ve uluslararası planda olan değişiklikleri yansıtıyordu. Dünya burjuvazisini nötralize etme imkanını öngördüğü gibi, zengin köylülerin sosyalist toplumda varolabileceklerini düşünüyordu. Bu teori işçi sınıfı içinde moral çöküntüyü artırdı.

Zor yıllar, iç savaş, Avrupa devriminin başarısızlığa uğraması, kitlelerin devrimci duygularına büyük darbeler indirmişti ve bu da bürokrasiye artan bir moral otorite verdi.

Lenin Ve Troçki Bürokrasiye Karşı

Lenin 1924'te öldü. Hayatının son iki yılında çok hastaydı ve felçli kalmıştı, bu yüzden de ulusal ve uluslararası olayların gelişimine müdahale etme imkanı çok azdı. Bununla birlikte, bu durum onun bürokrasi olayına karşı tavır alması ve mücadele etmesini engellemedi. İşçilere ve ulusal azınlıklara karşı nasıl kaba davranıldığının farkına

vardı. Vasiyetinde partiye, halk denetiminin artırılmasını ve Stalin'in genel sekreterlikten geri alınmasını tavsiye etti. Aynı zamanda Lenin, Troçki ile ittifak kurmaya çalışarak bir dahaki kongrede onun bürokrasiye karşı mücadelede önder olmasını istedi. Troçki birkaç ay önce başka bir alanda mücadeleyi başlatmıştı. Parti içinde eğilim özgürlüğü ve tabanın yöneticiler üzerinde sıkı denetimini tasarlıyordu.

Lenin ve Troçki mutabık kaldılar, fakat somut durum hakkındaki güvensizliği yüzünden Troçki tereddüt etti ve mücadeleye başlamaya karar veremedi. Bu kararsızlık ölümcül oldu. Belki de daha kararlı bir davranış, partideki dalgalanan unsurlara muhalefetle birleşmeleri için bir ivme verirdi, ve bu durum açık bir şekilde idrak edilirdi. Yönetim, Stalin'in çevresini aldı ve o da onların durumlarını kuvvetlendirmelerine fırsat verdi. Zayıflığına rağmen Troçki, devrimci marksist geleneğin en sağlam temsilcisi olarak görülüyordu. Stalinist fraksiyonun davranışını da bu görünüm ciddi olarak etkiledi. Kongreden hemen sonra, güçlenen Stalinist fraksiyon, Troçki'ye karşı bir karalama kampanyası başlattı.

Bürokrasi, sürekli devrim teorisini çarpıttı ve karşısına tek ülkede sosyalizm teorisini çıkarttı. Troçki 1905'te, Rusya'da, kuvvetli bir işçi sınıfı ve zayıf bir burjuvazinin bulunması nedeniyle bu ülkedeki proletaryanın ileri ülkelerdekilerden önce yönetimi eline geçirebileceğini söylemişti. Ama aynı zamanda Rus devriminin dünya devriminin başlangıcı olmasını gerektiğini de belirtmişti, çünkü aksi halde, Rusya'nın geri kalmışlığı, üretici güçlerin düşük düzeyi ve uluslararası işbölümünün olumsuz etkisiyle yeni toplumun kurulması engellenecekti.

Muzaffer proletaryanın mücadelesini diğer ülkelerin işçilerin devrimci özlemlerini desteklemek yoluyla başka ülkelere de yayması gerektiğini savunuyordu.

Bürokrasi işte bu teoriye kadar mücadeleye başladı. Onun özlemi, sovyetlerin enternasyonal politikasını değiştirip, tek ülkede sosyalizm fikrine uygun bir araç haline getirmektir. Öte yandan da, Stalinist fraksiyon Komintern'e Rus partisinin kurallarını dayatıyordu. Bu sonuca erişmek için, bürokrasi politikasını "anti-troçkizm" maskesi altında gizledi. Troçki ülkenin gelişimini sabote etmek istemekle ve SSCB'yi uluslararası alanda maceraya çekmekle suçlandı.

Bürokrasi ile mücadele etmek için Troçki Sol Muhalefet'i kurdu ve

ülkenin sanayileşmesi için gerçekçi planlar hazırladı. Sovyetlerin yeniden kurulması, tarımın kollektif hale getirilmesi ve enternasyonal devrimin destkelenmesini içeren Muhalefet Platformu Bolşevik Partinin eski kadrolarının büyük desteğini kazanmasına rağmen, kitlelerin dikkatini çekmeyi başaramadı. Bu platform, kapitalizmin dengelendiğini gösteren dünya politik konjontürü ve yıkılmış olan Rus işçi sınıfıyla çelişkiye düştü. Üstelik bürokrasi artık parti aygıtına hakim olmuştu ve bunu muhalefeti tecrit etmekte ve partinin kararlarını kabul ettirmeye zorlamakta bol bol kullanmaya başladı.

1927'de Stalinist fraksiyon Troçki'yi Orta-Asya'da Alma Ata'ya sürgün etmeye karar verdi ve iki yıl sonra da Troçki'yi Türkiye'ye sürdü. Büyük bir çoğunluğu eski bolşevik kadrolardan oluşan muhalefet kadroları ise sürgün veya savundukları pozisyonlardan vazgeçmek arasında seçim yapmak zorunda kaldılar. Çoğunluk muhalefet mücadelesini terkedip, Stalinist saflara geçme yolunu tercih etti.

Stalin'in Dış Politikası

Stalinist bürokrasinin dünya çapındaki dış politikası neydi? Bu somut iki örnek ile açıklanabilir:

1) İngiliz-Rus komitesi

2) Çin Devrimi

İngiliz-Rus komitesi

1926'de Stalin'in önyak olmasıyla Rus ve İngiliz sendikalarının birlikte çalışması için bir komite kuruldu. Buna göre, iki ülkenin işçi sınıfı arasında bağlar güçlendirilecek ve bu şekilde de işçi sınıfı radikalizasyonuna katkıda bulunacaktı. Fakat 1926 Mayıs'ında İngiltere'de Genel Grev olduğunda, İngiltere'deki sendika yönetimi grevi desteklemeyi reddetti ve tam tersine çok iyi bilinen sosyal demokrat çizgideki politikaya geldi. Bu şartlar altında Sovyetler Birliği'nin anlaşmayı bozup reformist İngiliz yönetimini teşhir etmesi ve tüm gücüyle grevdeki işçileri desteklemesi gerekirdi. Sol muhalefet anlaşmanın derhal iptalini istedi. Stalinist fraksiyon işbirliğine devam etti. İngiliz işçiler desteksiz kaldılar ve yıkıldılar.

Çin Devrimi

Dünyanın öbür ucunda, Çin'de, işçiler ve köylüler arasında bir anti emperyalist dalga belirdi. Bu olayda da sovyet bürokrasisi Çan Kay

Şek liderliğindeki burjuva partisini (Komintang) desteklenmesini daha uygun gördü. Komintern genç Çin Komünist Partisinin Komintang'a girmesini ve bu partinin disiplinine ve programına uymasını emretti. Çin'deki devrimin burjuva demokratik olduğu ve ulusal burjuvazinin mücadeleyi yönetmesi gerektiği düşünülmüştü.

Çan Kay Şek'e olan desteğini göstermesi için Stalin onu Komünist Enternasyonal yönetimine onur üyesi seçti!

İşçi ve Köylü Sovyetleri kurmayı öngören bütün kararlar geçersiz kılındı. 1927'de Çan Kay Şek hareketin yönetimini ele geçirince burjuvazi Komintang'da çok fazla komünist olduğuna(!) karar verdi. Şanghay ve Kanton'da feci bir katliam planlandı. Binlerce ve binlerce işçi katledildi. Genç Çin Komünist Partisi yokolmanın eşiğine geldi ve tekrar toparlanması için on yıl gerekti.

Troçki bu yönlendirmeye karşı şiddetle savaştı ve çeşitli makalelerinde Çin'deki devrimci mücadele için bir strateji sundu. Stalinist fraksiyondan farklı olarak o, burjuva demokratik devrimle proleter devrim arasına keskin bir ayrılık koymadı. İşçi tabanının burjuva yönetime boyun eğmeyeceğini ve kendi politik ve örgütsel bağımsızlığını koruması gerektiğini destekledi. Sosyal demokrasi ile ittifak yaptığı zamanda bile, Komünist parti kendi görüşlerini kitleler arasında yayma özgürlüğünü korumalı idi. Burjuva demokratik devrimin belirleyici gücü işçi sınıfının köylülerle ittifakıdır ve bu da demokratik devrimi, sosyalist devrime dönüştürecek yeterli enerjiyi sağlar. Emperyalistlerin egemenliği altında bulunan bir ülkede, özerk kapitalizmin gelişmesine imkan yoktur.

O zaman Stalinist politikayı nasıl açıklamalı?

Batı burjuvazisine göre olup biten bir iktidar kavgasıydı ve aradaki fark da pragmatik bir Stalin ve dogmatik bir Troçki arasındaydı. Bir marksist bu analizle yetinmez, politik çizginin sosyal kökünü araştırması gerekir. Stalinist politikanın bolşevik çizgiden çok farklı olduğu, Ekim geleneğine karşı tavır aldığı ortadaydı.

Bürokrasi çizgisi, Rusya'da kapitalizmin yeniden doğuşunu da içiyor muydu?

Troçki böyle algılamıyordu. Üretim araçları tartışma götürmez bir biçimde sosyalleştirilmişti, serbest rekabet yoktu ve pazar ekonomisi devlet denetimi altındaydı. Kapitalizmin yeniden doğuşu tezinden farklı olarak Troçki, Sovyet toplumunda bürokratik yozlaşma ol-

duğunu savunuyordu. Yani, işçi sınıfı toplumdaki karar hakkını yitirmişti, fakat bu yeni tabaka (bürokrasi) üretim araçlarının sahibi değil sadece yöneticisiydi.

Sovyetler Birliği:

Bürokratik Yozlaşmaya Uğramış Bir İşçi Devleti

Bu analizin getirdiği politik sonuçlar nelerdir?

Sovyetler Birliği bürokratik bir şekilde yozlaşmış bir işçi devletiydi, fakat kapitalizmde erişilmiş gelişim düzeyine kıyasla ilerlemişti ve emperyalist saldırılara ve de kapitalizmin yeniden doğma tehlikesine karşı korunması gerekirdi. Üstelik bu durumda, sosyal bir devrim de gerekmiyordu, çünkü ekonomik temel sosyalistti.

Politik bir devrim gerekli miydi?

Prensip olarak hayır diye cevap verdi Troçki. Muhalefet devlet mekanizmasının reformu için mücadele etmeli. Bürokrasi henüz parti ve devlet mekanizmasının mutlak denetimini ele geçirmemişti. Eğer muhalefet, parti örgütünün içinde, kendi programı için mücadele ederse belki partideki işçileri ve militanları bürokrasiye karşı harekete geçirebilir ve toplumu reforme edebilirdi.

1928'de Komünist Enternasyonal'in altıncı kongresinde Troçki, Buharin ve Stalin tarafından sunulan program taslağına karşı güçlü bir eleştiri dile getirdi. Bu mektup Komintern delegelerine hiçbir zaman dağıtılmadı, fakat bazı yabancı komünistler mektubu aldılar ve kendi örgütlerine götürdüler. Bu mektup oluşacak enternasyonal sol muhalefete bir başlangıçtı. Enternasyonal sol muhalefetin öngördüğü Komünist Enternasyonal'in, proleter devrimin dünya partisi tanımına uygun bir hale getirilmesiydi. Muhalif delegeler yönetimin bir kararıyla kongreden dışlandılar, fakat Enternasyonal'in ve Sovyet devletinin reformu için mücadele ettiler.

Faşizme Karşı Mücadele

Enternasyonal'in kesin olarak dağıldığına Troçki'yi inandıran olay Almanya'da oldu.

1920 sonlarındaki ekonomik krizden yararlanan faşizm kuvvetlenmişti. Nasyonal Sosyalist Parti tarafından temsil edilen faşizm,

özellikle iflas etmiş olan orta tabaka arasında gelişti ve kapitalist te-kellerin çıkarına yarayacak ve işçi hareketinin yokolması için ça-lışacak bir diktatörlük kurmaya çalıştı.

Troçki makalelerinde, eli kulağında olan faşist tehlikeye karşı sos-yal demokrat ve komünist işçi örgütlerinin Birleşik Cephe kurarak fa-şizme karşı durmasını istedi. Sadece bir sınıf cephesi yoluyla işçiler biraraya getirilebilir ve faşizme karşı mücadele güvenceye alınabilirdi.

Stalinist bürokrasi soruna başka açıdan baktı. Yüzeysel bir ana-lizle, kapitalizmin kesin olarak yokolma sürecine girdiğine, faşizmin umutsuz bir alternatif olduğuna ve devrime giden yolun faşizm değil sosyal demokrasi tarafından kapatıldığına karar verdi. Sosyal de-mokrazi, "sosyal faşist", "faşizmin ikiz kardeşi" vs. gibi nitelemelerle suçlandı.

Bu analizle sovyet bürokrasisi kendi kuyusunu kazıyordu. Alman işçi sınıfı Hitler partizanlarının saldırılarına yenik düştü. Faşistler iktidarı ele geçirdikten sonra acımasız bir şekilde Alman işçi hareketini ve "ikiz kardeşi" sosyal demokrasiyi yokettüler.

Avrupa'nın en iyi örgütlü işçi sınıfı tüm örgütlerini kaybetti. Son-raki yıllarda da yeraltı çalışmasını oluşturmak imkansız hale geldi.

II.

Almanya'da iktidarın ele geçirilmesinden sonra diğer emperyalist metropollerdeki durum neydi? Başka bir deyişle, kuruluş döneminde IV. Enternasyonal'i etkileyen politik, ekonomik ve sosyal konjonktür neydi? 1929'da başlayan ve 1930'ların sonuna kadar süren dünya ça-pındaki ağır ekonomik buhran, ekonomik yapıyı karakterize ediyordu. Ekonomi durdu, binlerce işçi fabrikalardan çıkarıldı, reform prog-ramları durduruldu.

Bu kriz kapitalizm için olağandır, bu tip krizler belli sürelerdeki aralıklarla tekrarlanır ve sistemin bir parçasını oluşturur. Bazen bu krizler, burjuvaların ekonomik krizin yükünü kendilerine sırtlamasını engellemeye çalışan işçi sınıfını radikalleşmeye götürür. Sistemin istikrarı bozulur ve öbür etmenlerle de birleşirse kriz devrimci bir du-ruma varabilir. Fakat tam tersi de olabilir: Eğer kriz yoğun mücadele yıllarından sonra ortaya çıkarsa, işçi örgütlerinin yıkılmasına ve işçi sınıfı arasında yığınlığın hakim olmasına varabilir ki bu da bur-

juvaziye politik insiyatif verir.

1930'ların başındaki durumda, her iki örnekten de çizgiler vardı. Kriz tüm Avrupa'da onyıllık yoğun işçi mücadelesinden sonra geldi, buna örnek olarak emperyalist Birinci Dünya Savaşı'ndan sonraki devrim girişimlerini hatırlamak yeter. 1923 sonunda burjuvazi politik krizi aşmayı başardı. Fakat bu durum fazla uzun sürmedi. Onyıllın sonuna doğru, örneğin İngiltere'deki genel grev dolayısıyla yeni ve zor politik krizler ortaya çıktı. 1929 krizi oluştuğunda ana sosyal sınıflardan hiçbiri uzun süren iç mücadelelerden vakit bulup da toparlanamadı.

Özellikle Almanya'da politik bir boşluk oluştu ve bu da yeni oluşumlara büyük fırsat verdi. İşçi sınıfı dışlanmış ve bu yetmiyormuş gibi politik olarak bölünmüştü. Kriz radikalizasyona hız verdi, fakat doğru bir strateji dile getirebilecek durumda olmayan işçi partileri içinde, bu hız yönlendirilemedi. Politik insiyatif küçük burjuvaziye geçti ve onlar da özlenen dengeyi vaad eden maceracı bir politikayı desteklediler: Hitler.

Halk Cephesi içindeki komünistler tüm sosyal devrim isteklerinden vazgeçtiler ve isteklerini burjuva toplumu içinde reform yapılması ile sınırladılar. Yaşanılan devirde sosyalist devrim yapılması imkansızdı, sözkonusu olan faşizme karşı burjuva demokrasisini savunmak için burjuva tabakalarla ittifakı. Sömürgeler için bu çizgi şu demektir: "Demokratik devletler" tarafından yönetiler sömürgelerde (örneğin Hindistan ve Vietnam) komünist partiler anti emperyalist mücadeleden vazgeçeceklerdi. Sömürgelerde ayaklanma da provakasyon olarak nitelendirildi (örneğin 1936'da Filistin'de).

Halk Cephesi çizgisine karşı Troçki ve Enternasyonal Sol Muhalefet başka bir analiz sundular. Eskiden olduğu gibi, şimdi de faşizme karşı durmak için işçi örgütlerinin bir sınıf cephesi, her partinin -ve tabii ki komünistlerin de- örgütlenme ve program özgürlüğünün saklı kalacağı bir birleşik halk cephesi kurması destekleniyordu. Komintern'den farklı olarak Troçki, yeni devrim imkanları konusunda kötümser değildi ve politik ve ekonomik durumun dengesizliğinin süreceğini ve geleceğin de devrim ve gericilik arasındaki hızlı değişimlerle belirleneceğini öngörüyordu. Bir ekonomik gelişme işçi sınıfına mücadele kapasitesini geri vermeye yeterdi. Devrimci durumları kullanabilmek için eksik olan unsur genellikle öznel faktördü:

Parti. Faşizm tehlikesi büyüktü, fakat Komintern'in ittifak kurmak istediği küçük burjuvazi, bir seçim esnasında komünistleri değil de faşistleri desteklemek eğiliminde idi ve bu koşullardaki bir cephe işçi örgütlerini bağımlı kılıyordu. Bu oportünizm ve bu mini-platformlar değil, sadece etkili bir devrimci politika küçük burjuvaziye ve entellektüelleri işçi sınıfına doğru çekebilirdi. Parti burjuva örgütlerine boyun eğmezdi ve "demokratik devlet"i mücadele hedefi olarak gösteremezdi -böyle yaptığı takdirde dengesiz bir durumda, işçi sınıfının kendiliğinden hareketlerini engellediği için karşı devrimci bir rol oynamış olurdu.

Her iki çizgi de -Halk Cephesi ve Birleşik Cephe- 1930'lar boyunca değişik alanlarda karşılaştılar. Komintern çizgisi sömürgelerde önemli yenilgilere yolaçtı. Ancak komünistlerin başka bir çeşit halk cephesi kurdukları ülkelerde bir ilerleme kaydedilebildi. Burjuva grupları da içeren ama politik ve örgütsel bağımsızlığı olan cephele (1936'dan sonra Çin, üstelik Troçki'nin Çin için öngördüğü politik çizgide) ya da Komintern'le ilişkilerini keşip bir sürü grubun troçkist harekete katılmasıyla (Vietnam- Seylan). Avrupa'da iki çizgi İspanya İç Savaşı'nda karşı karşıya geldiler. Komintern burjuva cumhuriyetine uygun olarak çalışıyor, işçi sınıfının fabrikaları ve büyük mülkiyetleri işgal etmek gibi doğal eğilimlerine karşı koyuyordu. Bu politika -ki iç savaş içinde bir iç savaş yarattı- İspanyol işçi sınıfını yıldırdı ve böylece Franko'nun kazanmasını kolaylaştırdı.

İşte Dördüncü Enternasyonal'in kuruluş çalışmalarına, dünya kapitalizminin bu politik ve ekonomik temelinden bakmak gerekir. Devrin dengesiz karakteri, yeni bir öncünün kurulmasını gerekli gördüğü bir sırada, devrim karşı faşistlerin ve stalinist hainlerin karanlık tehditleri, kuruluşu zorlaştıran faktörlerdi.

Örgütün Yenilgisi

Bir enternasyonal kurma çalışması başladığı zaman, enternasyonal komünist hareketin kadrosu neydi?

Üç akım vardı. Politik analizde ampirizm ve muhafazakar aygıt ile karakterize edilen, birkaç seçenek arasında sallantıda kalan, perspektiften yoksun ve çoğunluğu kapsayan merkezci akım ("Stalinizm"). Stalinizm enternasyonal komünist hareket içindeki ege-

menliğini 1930'lu yıllarda somutlaştırdı ve partiler, sendikalar yoluyla örgütünü sağlamlaştırdı. Bu denetim sonraki gelişmeler açısından son derece önemli oldu. Krizdeki kapitalizm karşısında dayanıklı gözükmeyen SSCB -beşyıllık planlar, sanayileşme, kollektifleşme- planlı bir gelişmeyle gücünü gösterdi ve birçok işçi ve entellektüel sovyet deneyiminin çekiciliğine kapılarak, önce izlenen politik çizgi hakkındaki şüphelerini bir kenara bıraktılar ve sonra da unuttular.

Sağda, yeni kurulan ve sayısal olarak çok kuvvetli olan bir muhalefet vardı ve bu muhalefet eski Komintern'in en aktif birkaç üyesi tarafından yönetiliyordu (Brandler, Thalheimer, Kilbom vs) fakat çizgi olarak sosyal demokrasiye yaklaşıyor, oportünist ve reformist bir politika izliyordu. Son olarak da Enternasyonal Sol Muhalefet vardı ki sayısal olarak çok zayıf fakat öte yandan da analiz kapasitesi ve marksist düşünce düzeni açısından güçlüydü. İlk adım olarak yapılacak iş, bu güçleri sağlamlaştırmak ve politik bir platform hazırlamaktı. 1930'ların ortasına kadar Enternasyonal Sol Muhalefet üyelerinin temelini bürokratik yönetimlerine karşı çıkan öbür komünist gruplardan eylemciler oluşturuyordu. Troçki'nin sekreterlerinden biri - Jean Von Heijenört- "Birkaç istisna dışında örgütümüz komünist gençlik ligalarından ihraç edilmiş üyelere oluşuyordu" demişti. Troçki'nin bir analizinde belirttiği gibi, 1933'den sonra bu durum biraz değişti: Alman faşizminin zaferi sosyal demokrasi ve merkezci gruplar için güçlü bir krize neden olmuştu ve özellikle genç kadrolar arasında, yeni bir gruplaşma başlayabilirdi. Bunun için Sol Muhalefet kendi elemanlarını kazanmaya bakmalıydı. Bu yüzden bazı ülkelerde muhakkak ki başarılı bir şekilde "antrizm" politikası uygulandı, ki bu başka örgütlere girip marksist muhalefet oluşturmaktan ibaretti.

Bu analiz ve bu uygulama, enternasyonalin inşasının temel unsuru olarak, sosyal demokrat ve komünist hareket içinde yeni gruplaşmalar hedefliyordu. 1930'lar süresince troçkizmin örgütlenme taktiği, bu yenden toparlanma eğiliminden yararlanmaktan ibaretti. Şu anki yarğılamamızla o zamanki tahminlerin yanlış olduğuna inanıyoruz. Sosyal demokratlarda olduğu gibi komünistlerde de büyük bir üye dolaşımı vardı, fakat ihraç edilen üyeler tekrar etkin olamadılar, tersine yıldılar. Analiz çözülmekte olan bu eğilimi dikkate almıyor. Üstelik paralel olarak oluşan ve çok önemli olduğu ortaya çıkan yeni gruplaşmayı da görmüyor: Dış politikanın baskısı ile, işçi sınıfı içinde,

Özellikle daha önce politik örgütlerde çalışmamış gençlerden oluşan yeni elemanlar radikalleşti. Tabii ki teorik bilgileri ve politik deneyleri yoktu, fakat öte yandan da bürokratik aygıt tarafından fiziksel olarak yokedilmemişlerdi. Dördüncü Enternasyonal analizinde bu eğilimi gözden kaçırmışa benzer.

Enternasyonal inşası için ilk örgütlü tavır, 1933'te Paris'te İkinci ve Üçüncü Enternasyonallerden atılan örgütlerin topladığı konferansa katılmak oldu. Bu konferansa, çoğu merkezci eğilimde olan, 14 değişik ulusal örgüt katıldı. Enternasyonal Sol Muhalefet, bu konferansa yeni bir enternasyonal kurma perspektifini göstermek ve devrimci marksist bir program hazırlanması için katıldı. Tabii ki, bu perspektif etrafında bir birlik başarılmadı. Doğrudan sonucu, programatik bir belge oldu; yeni bir enternasyonalin gerekliliğini anlatan Dörtlerin Açıklaması. Enternasyonal Sol Muhalefet'ten başka Alman SAP'ı ve Hollondalı iki komünist grup da bu belgeyi imzaladılar. SAP desteğini birkaç ay sonra geri çekti, Hollondalı komünistler ise 1938'de Enternasyonal'in kuruluşunun eşliğinde, ilişkileri kestiler .

Programın Başarıları

- Öbür grupları çekme çalışmaları örgütsel olarak sonuçsuz kaldı. Fakat bu örgütlerin tabanındaki militanları devrimci marksist bir perspektife çekmek ve eski örgütleri ile ilişkilerinin kopmasını sağlamak açısından birçok başarılar elde edildi. Troçkist hareketin içinde hayati politik sorunlar yüzünden ortaya çıkan ayrılıklara rağmen bu önemli kazançlar dayandılar. Bu özellikle SSCB'nin sınıf yapısını incelerken oldu. Özellikle Moskova duruşmalarından sonra, 1930'lar boyunca SSCB'nin kapitalist olduğunu ve yeni bir burjuva sınıfının iktidarı ele geçirdiğini söyleyen çeşitli akımlar çıktı. Troçki bu akımlara karşı sürekli bir polemik sürdürdü. Sorun akademik değil, tamamen pratikti: Eğer SSCB kapitalist ise, devrimci marksistler savaş halinde tarafsız kalacaklar, "emperyalist bir savaşı iç savaşa çevirerek" sosyal devrim için çalışacaklardı. Fakat eğer SSCB -Troçki'nin analizine göre- bürokratik olarak yozlaşmış olsa da, bir işçi devleti olmaya devam ediyorsa, her devrimci marksistin görevi, kapitalist devletlerin saldırısı halinde SSCB'yi korumaktı. (Tabii ki bu, politik devrim için çalışmaların durdurulması anlamına gelmiyordu.)

Örgütün kuruluşu yavaş ve çeşitli eğilimlerin direnişi ile karşılaşarak oluşuyordu, fakat devrimci bir program hazırlanması başarıyla ilerliyordu. Tabii ki örgütsel sorun önemliydi (iç disiplin ve birlikteliğin mümkün olmayışı, bütün varlığı boyunca Enternasyonal'e zarar verdi), fakat politik analiz ve perspektiften sonra geliyordu. Eylül 1938'de IV. Enternasyonal'in kuruluş konferansında kabul edilen Geçiş Programı ile, programatik ve teorik çalışma doruk noktasına vardı. Bu program gökten zenbille inmemiştir. 1930'lar boyunca Enternasyonal Sol Muhalefet içindeki yoğun çalışmalar sayesinde hazırlanmıştı, daha yakın atası ise 1934 Haziranında Troçki tarafından yazılan "Fransa için eylem. programı" idi. Teorik temelleri Komintern'in ilk dört kongresi sırasında geliştirilmişti ve temel düşünce ve anlayışlarının çoğu 1917 Rus Devrimi'nin, emperyalist Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra kınlanan devrimlerin (Almanya, Macaristan, Finlandiya vs) ve 1920'lerdeki devrimlerin (1923 Almanya ve 1925-27 Çin) genelleştirilmiş deneylerine dayanıyordu. Geçiş programının ana fikri şuydu: 1890-1914'te kapitalizmin gelişme döneminde yapılan, programın asgari ve azami program olarak bölünmesi, burjuvazinin gerileme dönemindeki gerçeğe uymuyordu Bu anda nesnel durum ve geriye sürüklenmiş devrimci yönetim arasında ezici bir çelişki vardı ve bu nedenle de devrimci durumlar kullanılamamıştı.

Bu çelişkileri aşmayı ve önderlikle kitleler arasında bir bağ kurmayı başarmak için "geçiş talepleri" önermek gerekiyordu. Bunun ana çıkış noktası da, işçi sınıfının o günkü durumu ve bilinci idi ve şu sonuca götürüyordu: "Proletarya için iktidarın ele geçirilmesi." 1930'ların karışık durumunda, bu çeşit talepler krizin işçilerin omuzlarına yüklenmemesini güvence altına alan sloganlarla başlayabilirdi. Harekete geçiren ve birleştirici bir etkisi olan bu sloganlarla, daha güçlü mücadelelere de yaklaştırmaya çalışılıyordu, örneğin bir grev ve ekonomik mücadelenin politik kavgaya dönüştürülmesi gibi.

Bu çeşit kavgaya giden yol, fabrikaların işgali, grev ve fabrika komitelerinin oluşturulması, patron sırlarının ortadan kaldırılmasını talep etmek ve işçilerin sanayiye denetim altına almasından geçer. Geçiş programı daha sonra, ikili iktidarla belirlenen devrimci durumdaki stratejiyi şematize ediyor, ki o zaman hedefleri sermayenin mülksüzleştirilmesi, bankaların devletleştirilmesi, proleterlerin silahlandırılması ve politik iktidarı almak üzere sovyetler (işçi kon-

seyleri) oluşturulması. Son olarak da sömürgelerde, faşist ülkelerde veya SSCB'deki değişik mücadele durumlarına değiniyordu.

Geçiş programı IV. Enternasyonal'in temel belgesi oldu. Yeni enternasyonal oluştuğunda, henüz örgütsel olarak çok zayıftı ve yapılacak iş çoktu. Ancak o dönemdeki durumun özelliği, yönetimin güçlenmesi sorunu ile politik görevler arasındaki ayrım ve uçurumdu. Enternasyonal'in erken kurulduğunu belirterek, kurulu bildirisini eleştirenlere karşı Troçki, politik gelişmelerin ilerde daha güçlü bir birliği sağlayacak nitelikte değil, tersine merkezkaç kuvvetleri artırıcı nitelikte olduğunu savunuyordu. Troçki'ye karşı çıkanlar somut durumun farkında değildiler, eli kulağındaki savaşı görmüyorlardı. Enternasyonal bir örgütün yokluğunun her türlü çalışmayı olanaksız hale getireceğini anlamıyorlardı. Gelecek kuşaklar, Troçki'nin bu noktada haklılığını teslim etmelidir. Çünkü bir enternasyonal kurulmasına karşı çıkan -genellikle güçlü- tüm ulusal gruplar İkinci Dünya Savaşı ile silindiler. Militanları işkence gördü ve yok edildiler, birçok militan yıldı, ya pasifize oldular, ya da sınıfın (demokratik) düşman saflarına geçtiler. Aynı güçler, Dördüncü Enternasyonal'i de kemirdiler. Küçüklüğüne rağmen Enternasyonal, örgütü sayesinde savaştan sağlam çıkmayı başardı.

III.

Dördüncü Enternasyonal kurulduğu zaman seksiyonlar zor durumda idiler. Gruplar sayıca zayıftı, fizik likidasyon da dahil olmak üzere ağır bir baskı altında idiler. Daha önceki yıllarda, Kremlin'deki yönetim troçkizmi yoketmeye karar vermişti ve bu karar baş sanığı Troçki olan ünlü Moskova duruşmaları ile meyvelerini vermeye başladı. 1936-39 yılları arasında, Ekim devrimini yapmış Bolevik Partisi yöneticilerinin büyük çoğunluğu kurşuna dizildi. Duruşmalar, IV. Enternasyonal'e karşı dünya çapında bir karalama kampanyası ile tamamlandı ("Troçkistler faşisttir" diyordu stalinistler). Bu yalan perdesi arkasında Stalinizm Dördüncü Enternasyonal yöneticilerini öldürdü. SSCB'de, 1920'lerin sonunda Sibiry ve Ural dağlarındaki toplama kamplarına yollanmış binlerce ve binlerce troçkist kurşuna dizildi.

Sovyet gizli polisi GPU, İspanya'da Moskova duruşmalarının kop-

yasını yaptı ve İspanyol iç savaşı içinde bir iç savaş başlattı. GPU'nun bu hareketi faşizme karşı cepheyi böldü. Birçok Dördüncü Enternasyonal yöneticisi İspanya'da GPU ajanları tarafından öldürüldü. Troçki'nin oğlu, Leon Sedov ve Troçki'nin sekreterleri Rudolf Clement ve Erwin Wolff 1937'de Fransa'da öldürüldüler. Stalinizmden 1938'de ayrılıp IV. Enternasyonal'e katılan İgnasso Reis de aynı kaderle karşılaştı. Aynı yılın eylül ayında İsviçre'de kurşulanmış cesedi bulundu. Bu fizik likidasyon kampanyası, 20 Ağustos 1940'da Meksika'da, İspanyol Komünist Partisinin bir militanı tarafından Leon Troçki'nin öldürülmesi ile doruğuna ulaştı.

Troçkist yöneticilerin öldürülmesi kolayca gerçekleştiriliyordu, çünkü GPU Enternasyonal'in seksiyonlarına sızmıştı. Örneğin Avrupa seksiyonu bakanı ve Leon Sedov'un yakın arkadaşı Mark Zborowski Stalin ajanıydı ve tüm haberleri anında Moskovâ'ya iletiyordu. Fizik likidasyon kampanyasının etkisi örgütün gücüne bağlı idi. IV. Enternasyonal'in karşı koyma gücü çok zayıftı ve GPU tarafından öldürülen kadroların yerine yenilerinin gelme şansı da çok azdı. Stalinizmin, IV. Enternasyonal'e karşı açtığı kampanya, kapitalizmin komünizme açtığı kampanyayı geçti. IV. Enternasyonal karantinaya alındı ve bu da soyutlanmayı artırdı. Fakat tüm dünyada troçkistlerin öldüren sadece GPU değildi. Troçkizm başka açılardan da saldırıya uğruyordu. 1937 Moskova duruşmaları ile aynı anda, Danzig'da değişik eylemlerden suçlanan troçkist bir grup aleyhine dava açıldı. Hamburg'da da benzer bir dava açıldı. Troçkist gruplar 1930'lar boyunca Fransa, Belçika, Avusturya ve Hindic'in'de acımasızca takip edildiler. Örneğin Belçika seksiyonu, Belçika polisinin birçok baskınları sonucunda yokoldu, militanları ise İspanyol cumhuriyetçileri için silah toplamakla suçlandılar. Bu takipler İkinci Dünya Savaşı sırasında daha da yoğun oldu.

Sovyetler tarafından işgal altına alınan bölgelerde, yüzlerce Troçkist kurşuna dizildi. Nazilerin işgali altında bulunan bölgelerde de troçkistler ya toplama kamplarına kapatıldılar ya da gaz odalarına yollandılar. IV. Enternasyonal militanlarının takibi GPU ve GESTAPO arasındaki sıkı işbirliği ile iyice koyulaştırılmıştı, üstelik Alman-Sovyet paktı da tam yürürlükteydi. GPU, IV. Enternasyonal'in bütün seksiyonları hakkında bilgiye sahipti ve bunları GESTAPO'nun ellerine teslim etti.

İngiltere ve ABD'de troçkistler, illegal grev örgütlemekle suçlanarak tutuklandılar ve hapsedildiler. IV. Enternasyonal'e karşı bütün bu takip ve saldırı hareketleri kadrolar arasında hissedilir bir azalmaya yolaçtı.

Savaşın sonuna doğru Enternasyonal içerden değişmişti, çünkü öldürülen kadroların yerine daha az denenmiş kişiler geçirmek zorunda kalmıştı. Fakat enternasyonale zarar veren yalnızca bu takipler değildi. Birçok seksiyon savaş sırasında politik ve teorik sorunlar yüzünden bölündüler. Bu bölünmeleri anlamak için Enternasyonal'in savaş hakkındaki analizini ve değişik seksiyonların durumlarını tekrar gözden geçirmek gerekir.

Dünya Savaşı Karşısında Enternasyonal'in Tutumu

Savaşın başında, daha açık olarak 1940 Mayısında, Enternasyonal savaşın yarattığı durumu tartışmak için olağanüstü bir kongre çağrısı yaptı. Bu konferansta kabul edilen kararda (IV. Enternasyonal'in emperyalist savaş ve dünya proleter devrimi manifestosu) savaşın nedenleri analiz ediliyor ve militanlar için yön çiziliyordu. Konferans manifestosu bildiriyordu ki: "...Savaş emperyalistlerarası anlaşmazlığın sonucudur. 1914'te olduğu gibi, şimdi de emperyalist güçler dünyanın doğal kaynaklarının yeniden paylaşımını sağlamak istiyorlar. Savaş, demokrasiyi veya ulusal özgürlüğü kurtarma savaşı değildir. Bu savaş Birinci Dünya Savaşı tarafından sonuçlandırılmayan, emperyalistlerarası anlaşmazlığın mantuksal devamıdır."

1914'te olduğu gibi, şimdi de, Almanya sınırlarını genişletmeye çalışıyor ve kendi sanayisine hammadde sağlayacak bölgeleri hakimiyeti altına almaya çalışıyordu. Bu noktada, dünyanın hakimiyeti konusunda Almanların ana hasmı ABD idi. ABD gittikçe dünya politikasına daha fazla karışıyordu ve emperyalist dünya alanında da İngiltere ve Fransa'nın yerine geçmişti. Bu emperyalistlerarası kavgada devrimciler ne herhangi bir emperyalist gücü desteklemeli ne de burjuva demokrasisi için bir mücadeleye girmeliydi. Birinci Dünya Savaşı'nda olduğu gibi, bozguncu bir çizgi takip edilmeli ve mücadele de emperyalist savaş iç savaşa dönüştürmek için olmalıydı. İşçi hareketi

içindeki sosyal emperyalist ve sosyal yurtsever eğilimlere karşı mücadele etmeliydi. Ana sorunları, kapitalizm ve emperyalizmi proleter devrimi ile devirme çalışması olmalıydı.

Fakat savaş her cephede emperyalist bir savaş değildi. 1914'ten farklı olarak İkinci Dünya Savaşı'na bir de proleter devlet karışmıştı: SSCB. Her ne kadar ileri bir bürokratik yozlaşma safhasında ise de emperyalizm ile karşılatırıldığı zaman ilerici bir devlettir. Taktik ittifaklar dışında, değişik güçler üretim araçlarının ortak mülkiyetini sona erdirip Rusya'da kapitalizmi tekrar kurmaya çalışıyorlardı.

Emperyalist saldırılara karşı SSCB'yi savunmak IV. Enternasyonal üyeleri için bir zorunluluktur, fakat bu savunma Stalinizmi savunmayı da içeriyor demek değildi. Savaş karşısında IV. Enternasyonal'in aldığı tavır, stalinistlerin aldığı tavidan kesin olarak farklıydı.

Felakete yol açan bir politika uygulayarak ve SSCB'deki en iyi devrimcileri katlederek stalinistler, SSCB'nin savunma kapasitesini azaltmışlardı. Bu çeşit tavır almakla stalinizm, emperyalist güçlere SSCB'ye saldırımları için açık davetiye vermiş oluyordu. Almanların Sovyet topraklarına girmesinin bürokratlar ve proletarya için bir sürpriz olduğu kesinlikle söylenebilir. Stalinizmin ülkeyi faşizme karşı savaşacak düzeyde hazırlamadığı açıktır. IV. Enternasyonal militanlarının tavrı özetle şöyle olmalıydı: Emperyalist ülkelerde bozguncu bir politika geliştirmek ve SSCB'yi kayıtsız şartsız savunmak.

Savaşta çok önemli bir faktör daha vardı: Sömürgelerin sorunları. Faşist devletler bölünmeye başlamışlardı. Habeşistan ve Arnavutluk İtalyanlar tarafından, Çin Japonlar tarafından işgal edildi. Sömürgelerde, metropollere karşı olan direniş hareketlerine devrimcilerin destek olması öngörülüyordu. Bu sadece faşist yönetim altındaki sömürgeler için değil, aynı zamanda demokratik devletlerin yönetimi altındaki sömürgeler için de geçerliydi. Bürokrasiye karşı mücadeleye geçmemek, SSCB proletaryasına pahalıya mal oldu. Diplomatik olarak soyutlanan ve Nazi orduları tarafından hırpalanan SSCB proleter devlet olarak yok olmak üzereydi. Şaşkınlığı üzerinden attıktan sonra Stalin yeni müttefikler aradı. Aralarında Rakovski'nin de bulunduğu 1918 iç savaşından kalma, Sibiry ve Urallardaki toplama kamplarında bulunan birçok yaşlı general apar topar kıvılcılda görev başına çağrıldılar. Komintern politikası da birden değişikliğe uğradı. Komintern'e göre, dünya savaşı faşizm ve demokrasi arasında bir mü-

cadcleydi. Halk cepheleeri yeniden bu fikre göre yönlendirildiler. Bunun üzerine müttefik güçler SSCB'nin niteliğini dikkate almaksızın yardım vaad ettiler. Stalinizm müttefiklerle olan anlaşmayı SSCB'de şovenist bir kampanyayı başlatmak için kullandı. Bu andan itibaren savaş, milliyetçi bir savaş, vatani savunma savaşıydı. Halklar bir bütün halinde Sibirya'ya yollandı, özellikle Kırım Tatarları ve Volga'daki Almanlar. Kızıl Ordu askerlerine yapılan propagandada, savaş Cermenlerle Slavlar arasında bir mücadele olarak tanımlandı. Ordudaki subaylar yeni ayrıcalıklar elde ettiler. SSCB'de kilise yeniden canlandırıldı. Milli marş olarak enternasyonal kaldırıldı ve Aziz Rusya marşı tekrar yürürlüğe girdi. Stalin tekrar tekrar Rusya anavatanının şanlı geçmişine atıflar yapıyor ve Aleksandr Nevsky gibi büyük Rus adamlarının kahramanlığından söz ediyordu. Askerler Moskova tren istasyonundan cepheye doğru giderken çarlık marşını duyuyorlardı. Bu geri dönüş 1943'te Komintern'in feshedilmesiyle doğruya ulaştı. Bu politika dünya hareketi için tutarlı oldu. Eğer komünist partiler batı demokrasisinin kayıtsız şartsız savunulmasıyla uğraşıyorlarsa Enternasyonal'e ne gerek vardı? Komintern'in feshedilmesi şu ekilde açıklandı: Faşist ülkelerde işçi sınıfının ana görevi, diktatörlüğü yıkıp burjuva demokrasisini yerine getirmektir. Milletler cemiyetine üye olan ülkelerde işçi sınıfı kayıtsız şartsız kendi hükümetlerini desteklemeliydi. Bu açıdan Komintern'in varlığı müttefiklerle yakın ilişkiler kurma görevini engelliyordu. Fesihden birkaç gün sonra Stalin bir görüşmede şöyle açıklıyordu: "Fesih, doğru bir karardır, çünkü partilerden veya ilerici fikirlerden bağımsız olarak, vatanseverlerin ilerici güçlerini biraraya getirme çalışmalarını kolaylatırdı."

Bu açıklama işgal altında bulunan ülkelerdeki komünistler için bir hayal kırıklığı oldu.

Enternasyonalin Bölünmesi

Birinci Dünya Savaşı, İkinci Enternasyonal'in feshine ve üçüncünün kurulmasına yol açtı. İkinci savaş Komintern'i dağıttı. İkinci Dünya Savaşı'ndan itibaren, enternasyonal komünist örgüt olarak yalnızca IV. Enternasyonal ortadaydı. Güç olarak çok zayıftı. Sağlamlaşmaya fırsat kalmadan savaş başlamıştı. Eski yönetim takipler so-

nunda fizik olarak yok edilmişti. Seksiyonlar olduğu gibi yok olmuşlardı ve üyeleri de savaş süresince ya hapiste ya da toplama kamp-larındaydılar. İlk zamanlar SSCB'nin sınıfsal karakteri tartışmasından en büyük seksiyonlardan bazıları bölünmüşlerdi. Hitlerle ittifaktan sonra bazı seksiyonlarda SSCB'nin proleter devlet olmayı bıraktığını savunan eğilimler doğdu. SSCB'nin politikasının emperyalist olduğunu ve bu yüzden de SSCB'nin emperyalist güçler karşısında kayıtsız şartsız savunulmasının gerekli olmadığını söylüyorlardı. Öte yandan da, Hitler-Stalin paktı, bürokratik kolektivizm, Kapitalizm ve Sosyalizmden farklı özellikler taşıyan yeni bir devlet mekanizması hakkında felsefeler doğurdu. SSCB üretim araçları üzerinde gerçek hakkı ellerinde bulunduran bürokrat ve teknokratların yönetiminde bir toplumdü.

Bu tam yerleşmemiş düşüncelere karşı Troçki de dahil olmak üzere Enternasyonal'in büyük çoğunluğu, SSCB'nin hâlâ proleter bir devlet olduğunu ve bu yüzden de SSCB'yi savunma sloganının geçerliliğini koruduğunu bildirdiler. 1940'ların başında, Enternasyonal'in seksiyonları içinde yoğun tartışmalardan sonra, azınlık kendi partilerini kurdu, fakat bunlar çok çabuk kayboldular. 1941 sonunda, bu kez sür-günler tarafından kurulan Alman seksiyonunda bir bölünme daha oldu. Bu seksiyonda, ulusal sorunun Avrupa'daki mücadelenin anahtarı olduğu fikri gelişmişti ve sosyalizm için mücadelede ulusal kurtuluşa ivme vermenin gerekli olduğunu savunuyorlardı. Fransız seksiyonu da buna benzer bir sorun yüzünden bölündü. Öte yandan, Çin seksiyonu Japon savaşı sorunu yüzünden bölündü. Bu seksiyonda da azınlık, ABD Çan Kay Şek'in yanında savaşa girdiğinden itibaren, bozguncu politika uygulanması gerektiğini savundu. Çoğunluk ise Japon emperyalizmine karşı Çin'in savunulması taraftarıydı.

Savaş bittikten sonra ilk iş, IV. Enternasyonal ilkelerine sadık kalan güçleri bir araya toplamak oldu. Bu görev savaş sırasında yokolan uluslararası temaslar yüzünden oldukça güç oldu.

Nisan 1946'da yeniden gözden geçirme ve birleştirme çalışması başladı. Konferansta yeni bir politik yön çizildi ve savaştan sonra oluşan eğilimler incelendi. Ondan sonraki, 1948'deki ikinci dünya kongresine kadar olan yıllar, bir iç bütünleşme olarak tanımlanabilir. Savaştan sonraki politik ve sosyal değişimlere müdahale etme imkanı çok azdı. Enternasyonal, tek uluslararası komünist örgüt olarak di-

rendi.

ABD'nin Avrupa ve Asya'da sağlamlaşacağı açıkça öngörüldüğü gibi, yakın bir sürede soğuk savaş başlangıcı da analizde yer aldı. Enternasyonal sömürgelerin büyük devrim potansiyellerinin de altını çizdi ve Vietnam'ın bağımsızlık bildirgesi ile Çin devriminin başarısını destekledi. Bunlara karşıt olarak, Enternasyonal, Siyonist İsrail devletinin kurulmasına karşı çıktı.

Burada da stalinistlerin tavırlarıyla karşılaştırma yapmak yerinde olur. Hanoy bombalanmaya başladığı zaman Fransız hükümetinde komünist bakanlar vardı. Yunan devrimi stalinistlerin ihanetine uğradı. 1949'da Çan Kay Şek'e karşı Çin Halk Ordusu'nun yengisine rağmen Stalin, Komintang ile ittifakın süresini uzatmak için, Çin partisine baskı yaptı.

Filistin'de stalinistler, İsrail'in doğuşunu desteklediler ve bu da 1948'de İsrail'in Arap devletlerine savaş açmasını etkiledi. İsrail'deki silahların büyük çoğunluğu SSCB'den geliyordu.

Stalinizmin devrime karşı yeni ihaneti ile, dünya çapındaki tek devrimci örgütün IV. Enternasyonal olduğu açıkça görüldü. Bu yeni ihanetin enternasyonal içinde de sonuçları oldu. Bu kez, SSCB'nin sınıfsal karakteri hakkındaki tartışma, yeni bir olayla patlayıcı hale geldi: "Doğudaki halk demokrasileri."

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Enternasyonal içinde yeni bölünmeler oldu. İkinci Savaş süresince örgütün işleyişi öncelikle savunmaydı. Seksiyonlar içindeki revizyonist ve teslimiyetçi eğilimlere karşı analizleri savunmak ve aynı zamanda da dış baskının etkisiyle ortaya çıkan deformasyonlara karşı mücadele etmek gerekiyordu.

Enternasyonal saflarına milliyetçilik bulaşması engellendi. Emperyalist savaşta leninist taktik başarıyla savunuldu. Fakat teorik gelişmeler ancak 1948'den sonra ortaya çıktı. Ancak bu andan itibaren, proleter devrim ve IV. Enternasyonal için hedefler sorununu çözmek mümkün oldu.

IV.

1948'de Enternasyonal'in ikinci kongresi yapıldığı zaman, gelecek olumlu unsurlar taşıyor gibiydi: Değişik ülkelerde yeni seksiyonlar kurulması başarılmış, eski seksiyonlarda sayısal artış olmuş ve yavaş

yavaş kitle partisi kurma imkanları konuşulmaya başlanmıştı. Devrimçi imkanlar, olabilir ve somut gözüküyordu. Enternasyonal, kapitalizmin genel krizini içeren gelecek bir dengesizlik umuyordu. Avrupa işçi sınıfı kuvvetli bir biçimde radikalize olmuştu ve bir kriz anında direniş gösterebilirdi.

Harekete geçme umutları çabucak yıkıldı. Birkaç yıl sonra Enternasyonal örgütsel çıkmaza girerek, birçok küçük gruplara bölündü ve bu yaklaşık yirmi yıl sürdü. Bu durumu nasıl açıklayabiliriz?

Enternasyonal'in perspektiflerinin sonu ne oldu? Örgütsel, politik ve teorik alanlarda Enternasyonal içinde ne oldu?

Dönemin Karakteri

1940'ların sonuna doğru "soğuk savaş" başladı, bunun sonucu olarak da Avrupa ve ABD'de burjuvazi baskın bir saldırıya girişti. Savaşın bir sonucu olarak tüm işçi örgütleri önemli derecede ilerlemişlerdi. Bazı Avrupa ülkelerinde komünist partiler gerçek bir iktidar faktörü olmuşlardı. Kıtada sosyal demokrasi durumunu kuvvetlendirmiş ve hatta bazı bölümleri radikalleşmişti. "Soğuk savaş" saldırısı işte bu proleter etkinliği geriletmek ve burjuvazinin durumunu yeniden güvence altına almak için bir deneme idi.

Genel olarak saldırı başarıya ulaştı. Avrupa'nın çoğunluğunu oluşturan ülkelerde stalinist partiler sekte bir dünyaya geri döndürüldü. Öte yandan sosyal demokrat bürokrasi, tüm bürokrat unsurları kendi örgütlerinde ve hatlarında toplamayı başarıp sınıf işbirliği politikasını yaratıyordu. Saldırı Mc Carty'nin ABD'deki komünist avından, Tingga'nın İsviçre'deki taşralı taklidine kadar, birçok değişik şekillere bürünmüştü. Çok zor bir ideolojik ortam yaratan bir anti komünist histeri oluştu. Birçok yoldaş günlük yaşamlarında soyutlandılar ve mücadeleden ayrıldılar, öbürleri ruhsal olarak yokedildiler ve örgütlenme zorlaştı. Bugün bile komünist örgütlerin çoğunda 40 ve 60 yıllarının büyük örgütlenmesine karşı, 50'lilerin kritik durumunun getirdiği bir nesil boşluğu vardır.

Fakat bu krizin tek nedeni bu değil, yalnızca etkilerinden birinin ortaya çıkmasıdır. Bu ideolojik saldırıyı mümkün kılan olay, tam tersine, şimdiye kadar hiç olmadığı kadar üretimin ve refahın artmasıydı. Teknolojik devrim, yeni enerji kaynakları, büyük askerî harcamalar,

konjonktürde planlayıcı ve müdahale edici olarak devletin yeni rolü; bütün bunlar burjuvaziye yepyeni manevra alanı açmıştı. Bu büyük ekonomik gelişme de işçi sınıfına ücretler vs. konusunda rahatlamaya izin verdi. Yeni durum komünist örgütlerde bir bilinç krizine yol açtı. Devrim perspektifi hâlâ geçerli miydi, yoksa kapitalizm değişmiş ve dengeye mi kavuşmuştu?

Birçoğu şüpheye düştü. Sorulan sorular da o kadar haksız değildi. Kapitalizmin yeni rolü ve imkanlarını anlamak için sıkı bir analiz ve bir teorik çalışma gerekliydi. Bu çalışma birçok bölünme ve krize neden oldu.

Orta Avrupa'da Stalinizm etkisini artırmış ve durumunu güçlendirmişti. 1940'ların ikinci yarısında bu ülkelerde, SSCB'ye benzer bir yapı ile sonuçlanan sosyal değişimler oldu. Ne var ki, bu değişim, halkın harekete geçmesi ile değil, halkın desteğinden yoksun olarak yapıldı.

Bu ülkeler işçi devleti mi sayılacaktı? Bu yeni soru da bir analiz gerektiriyordu. Bu tartışma Enternasyonal içinde 1946-50 yılları arasında yapıldı ve 1951'deki üçüncü dünya kongresinde onaylanan analiz ortaya çıktı: Bu ülkeler "bürokratik olarak deforme işçi devletleri" idi. Bu tartışma ile aynı anda stalinst blokta bölünmenin ilk işaretleri belirmeye başladı: 1948'de SSCB ile Yugoslavya'nın kopması, başkının artmasını ve Orta Avrupa'da doğrudan Moskova duruşmalarının kopyası olan ve onların saçma suçlamalarını tekrarlayan davalar zincirinin ortaya çıkmasına yol açtı.

Batı'da yeni bir denge hakimdi, Orta Avrupa'da sözde bir sükunet vardı, fakat üçüncü dünya ülkelerinde, sömürgelerde gerçek devrimler başlamıştı. Dünya savaşı metropol ve sömürgeler arasındaki bağlantıyı zayıflatmıştı, birçok sömürge savaş sırasında el değiştirmiş ve ikinci yarısında da merkeze karşı harekete geçirilmişlerdi. Birçok sömürge bağımsızlık hareketleri başlamıştı. Bunlar yalnızca Japon emperyalizmine vurmakla kalmıyor, aynı zamanda eski sömürgeci hükümdarlara karşı da yöneliyordu. Artık sadece efendilerini değiştirmek istemiyorlardı. Sömürge dünyası politik durgunluğu yıkmış ve özellikle Asya'da bağımsızlık için kuvvetli bir mücadele başlamıştı. Savaşın sonra yeni devletler ortaya çıktı: 1945'te Vietnam bağımsızlığını ilan etti fakat sonraki yıl ülkeyi ele geçirmek isteyen emperyalistlere karşı yeniden savaşa başlamak zorunda kaldı. Kore iş-

galci güçler tarafından ikiye bölündü, Kuzey'de kitleleri harekete geçiren sosyal reformlar yapıldı, güneydeki Amerikan kuvvetleri ise eski mülkiyet ilişkilerini korudular ve hatta pekiştirdiler. Ve hepsinden önemlisi: Japonlara karşı savaş, Çin'deki köylüleri yaygın bir biçimde harekete geçirmiş, merkezi hükümetin otoritesi zayıflamış ve Mao Ze Dung'un kuvvetleri Komintang'ı yenerek Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulduğunu ilan etmişlerdi.

Asya'nın ve dünyanın başka taraflarında da daha karışık nitelikte rejimler ortaya çıktı: Endonezya'da Sukarno, Mısır'da Nasır ve Arjantin'de Peron gibi. Bunlar emperyalizme karşı mücadeleyi yönetmiş ve birkaç ılımlı reform yapmışlar, fakat kesinlikle mülkiyet ilişkilerine dokunmamışlardı.

Kriz Ve

Enternasyonalin Bölünmesi

• "Soğuk savaş" sakin ve huzurlu bir dönem değildi. Batı'da belli bir denge ve yeni bir gelişme hüküm sürüyordu. Fakat bu, Asya'daki büyük kaynama ile, Afrika'daki anti-sömürgeci hareketin başlamasıyla ve Latin Amerika'daki sürekli tedirginlikle tezat teşkil ediyordu. Bu faktörleri nasıl değerlendirmeli? Klasik marksist analiz açısından ne ifade ediyorlar? Bu yeni gerçeğin elemanlarını anlayabilmek için hangi yeni teorik aletler gerekli idi? Bütün bu sorular Enternasyonal'i uğraştırıyordu.

Tartışmada, herbiri yeni gerçeğin değişik bir elemanının analizini ana teması olarak alan değişik gruplar ortaya çıktı. Gerçeği analiz etmek için tamamen yeni bir teori gerektiğini savunup marksizmden şüphe etmeye başlayanlar da oldu. Bunlar anti komünist kampanya tarafından yutulurak anti marksist oldular. Öbürleri Sovyetler Birliği'nin bir işçi devleti olarak algılanmasının artık mümkün olmadığını, Doğu Avrupa'daki genişleyen etkisinin emperyalizmin yeni bir şekli olarak gözüktüğünü savundular. Sömürge devrimlerinin gerçekliği birçoklarında kafa karışıklığı yarattı. Çin gerçekten bir işçi devleti mi idi? Bir bağımsızlık hareketi sırasında, stalinistler tarafından yönetileni mi yoksa burjuva bir grup tarafından yönetileni mi desteklemek gerekirdi?

Değişik kesimler hakkında toplu bir fikir edinmeye çalışırken

başka ayrılıklar ortaya çıktı: Bazıları Avrupa devriminin çıkmazda olduğunu, tek mümkün olan şeyin sömürge devrimlerinde çalışmak olduğunu savunuyordu. Öbürleri, Batı Avrupa'da atılacak olan liberalleşme tohumlarının bu ülkeleri devrime gerek kalmadan reforme etme imkanını vereceğini söylüyordu. Böylece değişik seksiyonlarda ve Enternasyonal'in içinde yoğun bir tartışma ortaya çıktı. Enternasyonal'in birçok küçük gruplara bölünmesi hariç, diğer etkiler yalnızca soruların yalnızca ciddiyetinden ve tartışmanın yoğunluğundan kaynaklanmadı. Küçük devrimci gruplara uygulanan sosyoloji yasaları ile de ilgisi vardı. Henüz ne halkın desteğini kazanmış ne de toplumda sosyal yerini sağlamlaştırmış bir örgüt kendi isteğinden ve programından bağımsız olarak tamamen kendi tarafından yönetilen bir organizma şeklinde yaşar! Büyük örgütler "aygıtın korunması" ilkesine uygun çalışırlar, bu ilkenin olumsuz bir içerik taşıması da gerekmez. Sağlam bir biçimde kurulan aygıt, örgüte denge ve güvenilirlik sağlar, değişik çıkar grupları arasında yumuşatıcı bir rol oynar. ve ağırlığı ile dengeyi sağlar. Siyasal ve kişisel ilişkiler, tabii ki aynı zamanda da örgütün siyasal bozulması riskini gerektiren faktörlerde köreliyordu. Küçük, birleştirici bir yapı ve bir aygıttan yoksun olan örgütlerde başka kanunlar geçerlidir. Örgüt bazı anlarda "sosyal göreve" karşı dengesiz ve sorumsuz hale gelecek kadar güçsüzleşebilir. Büyüyen çelişkileri göğüsleyecek etmenlerden yoksundur. Bölünmeyi önleyecek hiçbirşey yoktur. Muhalefet, grubunun büyümesi ve sosyal olarak yükselmesi için gerekli ortamı bulduğuna inandığı anda kriz kolayca meydana gelir. Bölünme eğilimlerini etkileyen bir başka şey de 1952'de Enternasyonal tarafından benimsenen taktik oldu: Antrizm. Buna göre bağımsız parti perspektifi daha uzak bir geleceğe bırakılıyordu. Böylece eski perspektifin yerine, öbür işçi örgütlerinin içine fraksiyon olarak girip, bu örgütlerin damgası altında işçileri devrimci cepheye çekmeye çalışıp bu şekilde bir sosyal cephe kazanma perspektifi geldi. 1968'e kadar uygulanan bu taktik bazı durumlarda Enternasyonal için yeni bir örgütlenmeye, bazı yerlerde de geniş katılımlara yol açtı (örneğin Fransa), fakat öbür taraflarda da örgütlerin zayıflamasını getirip ulusal seksiyonların yıpranmasını içerdi (İsviçre). Gruplararasıdaki iletişim kayboldu, dışarıya doğru bağımsız çalışma son buldu ve troçkizm, son derece talihsiz birşey, politik plandaki yokluğu ile tanımlanacak hale geldi.

Dönemin görüntüsü küçük grupların hayatıyla birleşince, Enternasyonal'in tüm elliler boyunca büyük bölünmelerine yol açtı. En büyük bölünme, 1953-54 yıllarında oldu. Enternasyonal'in merkezi aniden bölündü ve ulusal seksiyonlar da çoğunlukla ortadan ikiye bölündüler. Kriz Fransız seksiyonunda başladı, İngiltere'ye yayıldı ve Kuzey Amerika'ya eriştiğinde belirleyici sonuçları oldu. Enternasyonal ikiye bölündü: Bir bölümü Dördüncü Enternasyonal adını kullanmaya devam etti, öteki bölüm Enternasyonal Komite adını aldı ve o zamandan beri bölünüp bugün de var olan çeşitli eğilimlerin çıkış noktası oldu. Enternasyonal Komite yeni sorunların tartışılmasını imkansız kılan bir eğilimi temsil ediyordu. Kendilerini "ortodoks troçkistler" olarak tanıtıyorlar ve troçkizmde daha önce hiç varolmamış bazı liberal çizgiler geliştiriyorlardı. Kapitalizmin yeniden gelişmesinden söz etmek onlarca troçkizme karşı işlenmiş bir cürümdü, çünkü geçiş programında üretim güçlerinin büyümesinin bittiği açıkça belirtiliyordu. Stalinist yönetim altındaki ulusal bağımsızlık hareketlerini desteklemek "stalinizm karşısında boyun eğmek" ve Enternasyonal'in prensiplerini terketmek demekti. Bunların bölünmesinden başka gruplar çıktı, bunlardan sürüklü azınlıkta kalan ikisi Enternasyonal'e saldırdılar. İngiltere ve Fransa'da bazı etkileri olan "Lambertistler" ortodoks troçkizmi temsil ediyorlar ve Geçiş Programı'nın ortaya çıkışından beri dünyada hiçbir gelişim çizgisi görmüyorlardı ve Latin Amerika'daki "Posadistlar" da bazı psikopatik çizgiler taşıyan "mao-troçkist" bir ideoloji geliştirdiler. Enternasyonal'in kriz periyodu iki evrede oluştu. Birincisi 1953-54 yıllarında başladı, sonra belli bir iyileşme ortaya çıktı ve 1957'deki beşinci dünya kongresinde bir toparlanma seziliyordu. Fakat 1959-60 yıllarında son bulan yeni bir bölünme daha oldu, ardından bir toparlanma daha ve 1963'te daha önemli güçleri birleştiren son bir birleşme oldu.

Enternasyonal'in Analizi

1950'lerin görüntüsü karanlık ve kötümserdi, bu yüzden bölünmeler hakkında atıp tutmak kolaydı. Fakat görüntü kapkaranlık da değildi. Kongrelerde ve Yürütme Kurulu toplantılarında yapılan analizler yeniden gözden geçirildiğinde, entellektüel güç ve marksizmi bir ansiklopedi olarak değil de bir analiz aracı olarak kullanma isteğinin

gerçekliği insanı şaşırtıyor. Enternasyonal'in görevlerini ve dünya politik konjonktürünü içeren çeşitli belgelerde (1948-1951-1954-1957 kongrelerinde onaylanan) gelişim hakkında büyük çoğunluğu doğru çıkan öngörüler, olayların gelişme hızı hakkında bazı yanılgılar vardı. Bu belgelerde neo-kapitalizmin rolü ve "Yeni-sömürgecilik" diye adlandırılan olgu da işleniyordu. Fakat marksizme büyükçe bir katkı sayılabilecek asıl analiz sömürge devrimleri ve Doğu Avrupa'nın gelişimi hakkındaydı. Enternasyonal sömürgelerin bağımsızlığa kavuşması için derhal tavır aldı, sukarnoculuk, nasırcılık ve peronculuk ideolojilerinin çelişik karakteri hakkında doğru bir değerlendirme yaptı, emperyalizmin stratejilerini öngördü ve elinden geldiğince dayanışma hareketlerine katıldı. Enternasyonal'in Cezayir'in bağımsızlık mücadelesindeki çalışması ayrı bir önem taşır. Stalinist (veya milli burjuva) bir yönetim altındaki bağımsızlık hareketlerinin sınıfsal bileşimindeki, stratejideki veya programdaki eksikliklerini eleştirme hürriyetlerini saklayan sekterler çabucak dışlandılar.

Enternasyonal'in analiz kapasitesine örnek olarak 1952'de Çin hakkında, devrimin ilerleyişini ve iç çelişkilerini değerlendiren bir kardan sözedebiliriz. Bu belgede sadece geçmişin değerlendirilmesi değil aynı zamanda geleceğin bir öngörüsü yapılıyordu. Marksist bir analiz yoluyla Çin Komünist Partisi'nin değişimi; oportünist bir parti olacağı, merkez sola dönüşeceği, fakat stalinist teoriyle değil stalinist pratikle belli bir kopma olacağı tahmin ediliyordu. Bu değişimde büyük bir olasılıkla parti yukardan, yüksek düzeyde çatırdamaya başlayacak ve bu değişim ülkede bir kitle hareketliliğini doğuracaktı. Bu analizin bir elemanı olarak SSCB ve Çin arasında bir kopma da tahmin edilmişti fakat yanlış bir hesapla olduğundan geç bir tarihte kopuş öngörülmüştü.

Orta Avrupa'nın analizinde, örneğin Stalinizmdeki iç çelişkiler tesbit edilmişti. Bu "tek ülkede sosyalizm" teorisini kendi ideolojik görüşü olarak ortaya atan SSCB'nin soyutlanması sorunundan ortaya çıkmıştı. Stalinizm kendi çevresinde aynı yapıyı taşıyan ülkeler halkası kurmuş, yayılmıştı. Bu yayılma Stalinizmin çözülmesi demek değildi. Çözülmenin ilk işareti Yugoslavya ile kopma oldu, Enternasyonal, politikasını eleştirmeyi bırakmaksızın Yugoslavya'yı destekledi. Enternasyonal, Avrupa'da destek komitelerinin oluşmasında aktif bir rol oynadı. Fakat 1950'de Yugoslavya affedilmez bir biçimde, Birleşmiş

Milletler'de Kore'nin işgali lehine oy kullanınca bu destek geri çekildi.

Stalinizmin çözülmesinin başka bir işareti ise 1953'de Berlin'de, 1956 Polonya ve Macaristan'daki işçi eylemleri, işçi sınıfının tekrardan politize olup bürokrasiye saldırmasının ilk belirtileriydi.

Stalinizmin iç çelişkileri hakkında 1947-53 arasında değişik karar ve belgelerde yayınlanan analizler özetlendi, pekiştirildi ve 1954 ve 1957'de sunulan iki belgede teorik bir yapıya kavuştu: "Stalinizmin yükselişi ve gerilemesi" ve "Stalinizmin gerilemesi ve çöküşü". Büyük bir olasılıkla Stalin'in ölümünden sonra Doğu Avrupa'daki gelişmeleri inceleyen en iyi ve en bütünsel marksist analizlerdi bunlar. Bu belgelerde "liberalizasyon"un zayıflıkları, bürokrasinin iççelişkileri ve stalinist monolitizmin bütün zayıflığı, aynı zamanda batı komünist partilerindeki yansıması öngörülüyordu. Bu belgeler, örgütsel bölünmelere ve güçlü baskılara rağmen Enternasyonal'in gelişimi anlama ve ilerdeki bir siyasal müdahale için bir analiz formüle etme yeteneğini koruduğunu gösteriyordu.

V.

Gecenin Sonuna Doğru Yolculuk

1957-68 Arasında Dördüncü Enternasyonal

1950'ler Enternasyonal için bir bölünme dönemi oldu. 1957'deki beşinci dünya kongresinden ülkelerine dönen delegeler yanlarında sadece kongrenin ana metni "Stalinizmin gerilemesi ve çöküşü"nü değil ekonomik ve politik gelişme, sömürge devrimleri hakkında önemli belgeler ve görev için direktifler gösteren bir manifestoyu da beraberlerinde götürüyorlardı. Fakat aynı zamanda da bu analizleri hemen politik ve örgütsel çalışmada kullanma imkanlarının ne kadar az olduğunun farkındaydılar. Kongrede belirtilen ve yapılan eylemlerin niteliği hakkında bilgiler, IV. Enternasyonal'in başlıca eylemlerinin yazı alanına hapsolup, bildirge niteliği taşıdığı ve herhangi bir politik alana doğrudan müdahale etmediği yolunda idi. Enternasyonal ve Enternasyonal Komite arasındaki ayrılık sürdü ve buna 1959-60 yıllarında bir yenisi eklendi. Yeni krizin merkezi Enternasyonal'in yönetimi içindeydi ve buradan taktik sorunlara ilişkin

önemli ayrılıklar ortaya çıktı. Ana sorun sömürge devrimleri ve emperyalist metropollerdeki devrimler arasındaki ilişki idi. Yönetimin bir kısmı (Pablo-Posadas) Avrupa'daki işçi sınıfının devrimciliği bıraktığını ve bundan sonraki tüm çalışmaların sömürge devrimleri üstüne yoğunlaştırılmasını savunuyordu, yani bu "rüşvet teorisi"nin bir şekli demekti. Bu sorun hakkındaki tartışmalar 1963'e kadar bir çözüme kavuşmadan sürdü.

Enternasyonal'in gerileme dönemi ve bölünme eğilimlerinin en yüksek noktası olarak, yegane kitle örgütünü, Seylan'daki LSSP partisini kaybetmesi gösterilebilir. Bu parti adadaki işçi hareketine tamamen egemen olmuş ve sosyal demokrasi ve Stalinizmin küçük kesimlere indirgenmesini sağlamıştı. 1950'ler boyunca LSSP süratle bozuldu ve sonunda adadaki burjuva yönetimi desteklemeye kadar vardı. Fakat bu hareket -övinçle belirtmek gerekir- Enternasyonal'in ne çelişkileri yumuşatma eğilimine girmesine ne de iki yüzlü manevralar yoluyla yapay bir beraberlik sağlamayı zorlamaya yol açmadı. Bakanlık sosyalizmi yapmaya ve halkı ezen bir hükümeti desteklemeye başladığı anda Enternasyonal bu tek kitle örgütünü ihraç etti. Partinin bozulmasından sonra Enternasyonal'e bağlı kalan küçük bir grup partiden koparak yeni bir parti kurdu: LSSP-R. Bu parti adadaki sendikaların bir kısmı üzerinde büyük etkisi olmasına rağmen hâlâ bugün kuvvetli bir destekten yoksundur.

Cezayir Devrimine Destek

Bu dönem boyunca Enternasyonal'in ana uğraşı sömürge devrimlerini desteklemek oldu. Cezayirliiler ülkelerinin bağımsızlığı için Fransa'ya karşı bir savaş başlattıklarında, Enternasyonal bütün güçlerini FLN'i desteklemek için topladı. Bütün Avrupa'da ve özellikle Fransa'da, Enternasyonal destek komiteleri kurdu. Bunlar bağımsızlık savaşının niteliği hakkında bilgi yaydılar ve FLN için para topladılar. Bu çalışma, resmi komünist partilerin karşı devrimci çizgilerini koruyup Cezayir mücadelesini desteklemeyi reddettikleri göz önüne alınırsa, daha bir önem kazanır. Enternasyonal'in Cezayir devrimine ve rebildikleri azdı, kitleleri harekete geçirebilme imkanından yoksundu ve hemen hemen tamamen proleter ortamdan dışlanmış bulunuyordu. Tabii ki üniversitelerde bazı entellektüel tabakalar harekete geçirebildi

fakat genelde akıntıya karşı kürek çekmeye devam ediliyordu. Karşıda sadece komünist partiler değil, sosyal demokrasi ve Fransız emperyalizmi de vardı. 1958'de De Gaulle'ün bonapartist darbesinden sonra baskı ile birlikte işçi sınıfının eylemsizliği de arttı. Sonraki yıllarda, 1962'de Cezayir'in bağımsızlığına kadar olan sürede, Enternasyonal'de yüksek görevleri olan birçok milita , zamanlarının büyük kısmını hapiste geçirmek zorunda kaldılar.

Fakat herşeye rağmen Cezayir Devrimi'ne destek yeni birşeyi ifade ediyordu. Teorik-analitik planda çalışmanın getirdiği eski soyutlanma çemberi kırıldı. Enternasyonal ilk kez önem taşıyan politik bir olayda insiyatif almış ve kahramanlığı sayesinde Avrupa solunda büyük bir prestij kazanmıştı. Troçkizm şimdi eyleme geçerek, ölü bir hareket olmadığını göstermişti.

Komünist partilerin ihaneti ve eylemsizliği Enternasyonal'in 1954'te yaptığı analizi vurguluyordu: Stalinizmin çözülmesi ve krizi, ulusal birlik zemimine kayışı ve açık bir reformizmin. Kruşçev'in Sta-lin'in işçi sınıfına karşı işlediği cürümlerin bir kısmını (fakat yalnızca bir kısmını) açıklayan gizli konuşmaları, komünist partilerde bir güvensizlik krizi yarattı.. Reformizm daha militan olan işçiler ve öğrenciler tarafından dışlandı ve partilerin sömürge devrimlerine karşı aldığı ilgisiz tavır stalinist hareket içinde protesto hareketlerine ve bölünmelere yol açtı. Kriz SSCB ve ÇKP'nin açık bir biçimde kopmasıyla doruk noktasına erişti. Bu çözülme eğilimleri Enternasyonal'e harekete geçme ve etkinlik kazanma açısından yeni imkanlar yarattı. 1920'lerden beri ilk kez stalinist hareket içersinde kuvvetli bir tartışma, dogmatik lafların sorgulanmasına ve hiyerarşik ve de otoriter yapıların kırılmasına vardı. SBKP ve ÇKP arasındaki polemikte Enternasyonal Çin'e kritik bir destek sağladı, çünkü Çin daha devrimci bir tavır temsil ediyordu ve birçok stalinist dogmaları kırmıştı (ne varki bu, Stalin imajına bağlı kalınarak yapılıyordu). ÇKP ilk planda bir dünya devriminin gerekliliğini öne sürdü, SSCB'nin gelişimine uyarıda bulundu ve bütün dünyadaki bağımsızlık hareketlerini aktif bir biçimde destekleme gereğini belirtti. Teorik planda Stalin tarafından 1939'de reforme edilen leninist devlet teorisini canlandırdılar ve işçi devletlerinde bürokrasinin rolü hakkındaki analizin bazı elemanlarını gözönüne aldılar. ÇKP içindeki bazı ultra-sol çizgiler yok denemezd ve "radikal çocukluk hastalığı" tarafından damgalanmış da olsalar,

şüphesiz Kruşçev'in tek ülkede komünizm ve sosyalizme giden parlamenter yol spekülasyonlarından çok daha ilerici nitelikteydi. Enternasyonal ÇKP'yi destekledi fakat ultra-sol çizgileri ve polemikte emperyalizm karşısında gözlenen zayıflığı eleştirme hakkını saklı tuttu.

Enternasyonal'in durumunda değişiklik yapan bir üçüncü etmen ise Küba devrimi oldu. Kastrizm Amerikan kıtasında olan ilk proleter devrimdi. Emperyalist merkezden sadece birkaç mil uzakta olan bir işçi devleti. Bu tamamen Stalinizmin denetimi dışında olan bir yönetimle başarılmıştı ve tamamen farklı bir geleneği vardı. 1960'ların başında önemli iç ve dış politik sorunlarda, Enternasyonal'e yakın veya tamamen aynı yönde tavır aldı. Bu sadece enternasyonalizminden ve Latin Amerika devrimi için bir örgüt kurma isteğinden değil aynı zamanda da anti dogmatizmi ve bürokratik olmayan bir geçiş toplumu yaratma isteğinden kaynaklanıyordu. 1960'ların ilk yıllarında Küba devrimini savunmak Enternasyonal'in eyleminin belkemiğini oluşturdu.

Troçkist Güçlerin Birleşmesi

Stalinizmin can çekişmesi, sömürge devrimlerin tayfunu ve emperyalist dünyanın bazı tabakalarının radikalleşmeye olan eğilimleri (ABD'de zencilerin eşit haklar için mücadelesi) troçkist grupların sosyal soyutlanmalarını kırıp politik çalışmaya başlamalarını sağladılar. Taktik konuda meydana gelen tartışmaların birçoğu şimdi ya önemsiz ya da tarih tarafından cevaplandırılmış sorunlar olarak gözüküyordu. En önemli konularda Enternasyonal ve Enternasyonal Komite iki büyük blok olarak, aynı çizgileri savunur duruma gelmişlerdi. Her iki blok içersinde de bölücü hareketler ortaya çıktı, bunlar tabii ki azınlıklara da yol açtı ama aynı zamanda da çoğunluğun birbirine yaklaşmasını da sağladı. 1961-62 yılları boyunca, tekrar birleşme imkanlarını araştırmakla görevli bir komisyonun oluşturulması için beraberce tartışmalar yapılabilirdi. Birleşmenin temeli olarak, Troçkizmin ana metinlerini 16 noktada toplayan bir belge sunuldu ve bu belge her iki blok tarafından kabul edildi. Bu belge ile birleşme mümkün oldu. Troçkist hareket yeniden dengelendi. Birleşmenin dışında kalan grupların kalıcı nitelikte ve ayrılığın gerçek politik sorunlar yü-

zünden olduğu ortaya çıktı. (Enternasyonal Komite'den Lambertistler ve Healistler, Enternasyonal'den Posadistler ve Pablistler genellikle yalnızca ulusal düzeyde varlardı ve bir dizi garip politik tavır takınmışlardı.)

1963'teki birleşme kongresinde bazı önemli belgeler onaylandı. Bunlardan biri Çin-Sovyet çatışması hakkındaydı ve stalinist hareketin bölünmesinin nedenlerini derinlemesine açıkladı; diğeri, "Dünya Devriminin şimdiki Diyalektiği", birleşmenin programatik temelini oluşturdu. Bu önemli temel belgede dünya devriminin artık çeşitli iç hedeflerle tanımlandığı belirtiliyordu: Sürekli devrim dinamiğine bağlı olarak yeni işçi devletlerinin ortaya çıkmasına yol açan emperyalizme karşı yönetilen sömürge devrimi, emperyalist metropollerdeki klasik proleter devrim ve işçi devletlerindeki bürokrasiyi yıkmak için politik devrim. Bu üç sektör kendi iç yasalarına uygun olarak gelişiyorlar -ayrıntılı olarak inceleniyordu- fakat aynı zamanda diyalektik bir süreç içinde birbirlerini de etkiliyorlardı. Avrupa'daki proleter devrimin yenilgisi sömürge devrimini olumsuz olarak etkilemiş ve proleter diktatörlüğü yolundan saptırmıştı. Bu yenilgi aynı zamanda SSCB'deki proleterleri de etkilemiş, onların politik eylemsizliğini artırmıştı. Öte yandan - o an motor durumda olan- sömürge devrimi diğer iki sektördeki işçi sınıfını etkileyip yeni militanlar yaratıyordu. Değişik sektörlerdeki gelişme eğilimlerini dikkatle inceledikten sonra gelecek için şu perspektifler çiziliyordu:

"Gelecek yılların en olası gelişmesi şudur: Sömürge devrimi devam edecek, yeni ülkeleri içerecek ve yeni işçi devletleri ortaya çıkarak şekilde sosyal karakterini derinleştirecektir. Bu emperyalist merkezlerdeki kapitalizmi anında kaydırmaya götürmez fakat kastrist akımların ortaya çıkışının da gösterdiği gibi, dünyada yeni bir devrimci yönetim oluşturulmasında önemli bir rol oynayacaktır. İşçi devletlerinde kitlelerin baskısı devam edecek, hatta kitle hareketlerinin büyüme eğilimi olacak ve birçok işçi devletinde politik devrim başlangıcına götürebilecektir. Bu iki gelişim çizgisi, emperyalist ülkelerdeki kitlelerde yeni bir mücadele isteğinin ortaya çıkmasını olumlu olarak etkileyecek ve ilerlemiş kapitalizmin sosyo ekonomik mekanizmasıyla ve genişleme düzeyinin azalmasıyla doğrudan bağlantılı olan eğilimi kuvvetlendirecek."

Birleşmeden Sonraki Gelişmeler

On yıl süren bir ayrılığı ve her iki blok içindeki karıştırıcı hareketleri gözönüne alınca birleşme şaşırtıcı biçimde ağrısız oldu. Birçok yönden bu durum bölünmüş kuvvetleri birleştirme imkanına iyi bir örnektir ve Enternasyonal yönetiminin olgunluğunu gösterir. Ulusal seksiyonlarda da birleşmenin herhangi bir büyük sorun yarattığı gözlenmedi. Tabii ki geçmişin değerlendirilmesinde veya günlük olayların analizinde farklılıklar kaldı, fakat bu farklılıklar yalnızca ikincil sorunlarda ortaya çıktılar, taktik veya stratejik konularda değil. Bu düşünce farklılıkları, birleşmenin yapıldığından beri on yıldır, bölünmeye yol açan bir etmen yerine, iç tartışmalarda canlandırıcı oldular. 1965'te yeni dünya kongresinin toplanmasıyla sağlamlaşma hareketi sonuçlanmış oldu. Bu kongrede ilk kez olarak Afrika devriminin gelişmesi ile ilgili bir analiz yapıldı ve Afrika'daki değişik kesimlerde ortaya çıkan sorunlar tartışıldı: Eski sömürgeci güçten arta kalanlar (Güney Afrika), Afrika yeni sömürgeciligi ve son olarak da değişik derecelerde devrimci değişime uğramış ülkeler (Gine, Cezayir, Gana vs). Diğer belgelerde Doğu Avrupa'daki gelişme eğilimleri, Batı Avrupa'daki kapitalizm ve ABD emperyalizminin yeni stratejisi inceleniyordu. Fakat kongrenin ilk planda ortaya çıkarttığı sorun Vietnam devrimi oldu. ABD emperyalizmi saldırgan savaşını sürdürmeye başlamıştı, buna karşı henüz Vietnam'la bir uluslararası dayanışma bilinci gelişmemişti. Kongrenin aldığı karara göre ulusal seksiyonların ana görevi Vietnam devrimi ile bu uluslararası dayanışmayı oluşturmak için tüm gücünü kullanmaktı. Bu sorun o kadar önemli sayılıyordu ki Vietnam'ın savunulması hakkında özel bir bildirge onaylandı. Dünya çapında güç dağılımını kesin olarak değiştiren olay da Vietnam'daki mücadele oldu. Yirmi yıldan beri ilk kez Avrupa ve ABD'de devrimci kadrolar oluşuyordu, gençler ve öğrenciler arasında kuvvetli bir radikalleşme oldu. Bu öncelikle Vietnam savaşının etkilerine bağlıydı, fakat tabii ki başka etmenler de etkiliyordu, örneğin ABD'deki zencilerin mücadelesi, Afrika devrimi, marksizme yönelik yeni tartışma, toplumda üniversitenin rolünün değişmesi ve kapitalist ülkelerde meydana gelen bir çok yapısal değişimler.

Enternasyonal'in üç sektörün iç diyalektiği hakkındaki temel tezi onaylandı. Yeni radikalleşmeyi öngören de yalnızca Enternasyonal

oldu. Komünist partiler kendi iç krizleri yüzünden felçli, yeni radikalleşme dalgalarından bazı hallerde mesafeli davranarak yeni olaylardan uzaktılar. Yeni kadrolar genellikle resmi komünist partilerin solunda ortaya çıktılar ve bu kesimde de alternatif sağlayabilecek yalnızca iki tutarlı teori vardı: Troçkizm ve Maoizm. Maoizm 1960'ların sonunda kültür devriminin etkileri sayesinde kısa başarılı bir devre yaşadı, fakat örgütsel kargaşası ve duygusal ideolojisi yüzünden kadrolarının bilincini geliştirmeyi başaramadı. 1968 Mayısındaki Fransa'daki olaylar devrimci örgütleri mihenk taşına vurdu. Deneyle anlaşıldı ki yalnızca bir örgüt anlama, açıklama ve Paris sokaklarındaki mücadeleye katılma kapasitesine sahipti: Öncelikle JCR (Devrimci Komünist Gençlik) tarafından temsil edilen troçkist hareket. JCR bir sonraki yıl IV. Enternasyonal'in Fransız seksiyonu olan Ligue Communist' dönüştü.

VI.

"Yeni Bir Gün Doğuyor"

1968'den Bugüne Enternasyonal

1968 yılı IV. Enternasyonal'in gelişiminde bir dönemeç oldu. Birkaç yıl önce başlamış olan yeni kadroların katılımı çok daha hızlanmıştı. IV. Enternasyonal şimdiye kadar tarihinde hiç olmadığı düzeyde bir örgütsel güç ve politik önem kazanıyordu. Ve bütün geçmişine rağmen herşey Enternasyonal'in gelişiminin henüz başında olduğunu gösteriyor gibiydi.

Bu yeni durumun bir sonucu olarak 9. Dünya Kongresinde "ant-rist" taktikten vazgeçildi ve onun yerine radikalize tabakaları çekebilecek öz devrimci çekirdekler oluşturmaya başlandı. 15 yıllık antrizm politikasının bilançosunu yaparsak iki yönlü olduğunu görürüz: Olumlu ve olumsuz. Olumsuz tarafında birçok seksiyonun antrizmi taktik olarak kullanmayı başaramadıkları, tam tersine devrimci çalışma yapma niyetiyle girdikleri bu aygıtlar tarafından yutulmaları; ve antrizmin hatalı bir perspektife ve yanlış varsayımlara dayanması sayılabilir. Aynı zamanda olumlu yönüne baktığımızda da çeşitli hallerde antrizm ve bağımsız hareket arasındaki doğru köprünün ku-

bulduğunu ve ana partiyle çelişkiye düşen stalinist gençlik örgütlerinin içinde oluşan radikalleşmenin toplanabildiği görülüyor. Antrist taktik sayesinde elde edilen en önemli ve en açık örnek bütün Enternasyonal açısından merkezi önemde olan Fransa'daki gelişmelerdir. 9. Dünya Kongresinde sonuç aşikar oldu, Ligeu Communist Fransız seksiyonu olarak onandı. Bununla yalnızca sayısal olarak değil aynı zamanda daha bilinçli, mücadelede daha tecrübeli ve teorik alanda daha ileri bir seksiyon kazanıldı. Katılımı ile bütün Enternasyonal için teşvik edici bir rol oynadı ve yeni seksiyonların ortaya çıkmasına aktif olarak katkıda bulundu.

Yeni Akınlar

9. Dünya Kongresi'nden sonra Enternasyonal'de ne gibi gelişmeler oldu?

. Birçok önemli ilerlemeler tesbit edilebilir:

Önceden radikalleşmiş tabakalardan önemli akınlar oldu. 1968'de radikalleşmiş öğrenci grupları öncelikle maoizm tarafından etkilenmişlerdi ve genellikle maoizmin stalinizan biçiminden çok anarşizan biçimi geçerliydi (İskandinavya bir istisnadır).Yeni politik durumu karşısında maoizmin nefesi kesildi, her seferinde biraz daha çöktü ve şimdi kültür devriminin dalgaları içinde desteklenemeyecek hale geldi. Bu olgu hemen hemen tüm Avrupa için geçerliydi. Maoist gruplar zincirleme bir biçimde bölünüyorlar ve gittikçe küçülüyorlardı; aralarından bazı gruplar politik terör içine düşmeyen bir politik perspektif bile tutturmayı başaramadılar. Maoist grupların tekrar birleşebileceğini gösteren hiçbir belirti yoktur. Örgütsel bölünmenin politik yozlaşmayla devam ettiğini düşünürsek bu daha da zordur. Bu can çekişmenin aksine, bazı hallerde birkaç yıllık kısa bir sürede, troçkist gruplar ortaya çıkıp radikalize tabakaya hakim oldu. İsviçre, Belçika ve İspanya'da bu böyle oldu. Diğer ülkelerde Enternasyonal'in seksiyonları güçlü bir şekilde ilerlemişlerdi fakat hâlâ kesin patlamayı gerçekleştirmemişlerdi. Buna örnek olarak İngiltere ve İsveç'teki durumu gösterebiliriz.

Vietnam hareketinde Enternasyonal'in seksiyonları belirleyici bir rol oynadılar. Ancak bu sorunun başka bir yönü de vardı: Vietnam görüşmelerinin karmaşık demeçleri karşısında maoizmin çöküşü ve da-

yanışma hareketinin moral bozukluğu yüzünden, Enternasyonal'in seksiyonlarından, Vietnam hareketinde temel güç haline dönüşüp Vietnamlı devrimcilere mümkün olan en büyük desteği sağlayacak gerçek bir birleşik cephe kurması bekleniyordu. Savaşa karşı harekette Kuzey Amerika seksiyonu (SWP) uzun süre bu rolü oynadı; aynı olay dayanışma hareketiyle İngiltere ve Fransa'da oldu. Geri kalan ülkelerde ortam biraz daha bölünmüş durumdaydı ve bir dayanışma hareketi için daha yapılacak çok iş vardı. Dayanışma hareketinin şimdiki bunalımını geçirmek için etkin bir yöntem, uluslararası ilişkilerin kurulması ve enternasyonal kampanyaların başlatılması olabilirdi. Enternasyonal burada açık bir yönetici rol oynayabilirdi.

Enternasyonal'in seksiyonları, birçok önemli fırsatta, radikalize işçi gruplarına dahil olup yabancı grevlere müdahale etmişti. Tüm Avrupayı kaplayan bu yabancı grevlerin nedenlerini teorik olarak açıklayabilen ve geçiş taleplerinin gelişimi doğrultusunda, mücadelenin sürekliliği perspektifini çizen tek örgüt IV. Enternasyonal'di. Bazı hallerde mücadele Enternasyonal seksiyonlarının yönetici rol oynadığı destek çalışmasında meydana çıkmıştı (İngiltere); diğer hallerde grev komiteleri içinde sahip oldukları aktif rolde meydana çıkmıştı (Belçika). Henüz seksiyonların kadroları ve grev dalgalarında ortaya çıkan yeni işçi öncüleriyle bütünleşme olmamış fakat sürekli bir işbirliği için ilk adım atılmıştı.

Enternasyonal'in Latin Amerika seksiyonları, birçok fırsatta sınıf mücadelesinin ve silahlı mücadelenin başında yer aldılar. Bugün, Peru'da Hugo Blanco'nun mücadelesi, Arjantin'de ERP'nin mücadelesi ve Bolivya'da POR'un mücadelesi bütün dünyadaki militanlar tarafından biliniyor.

IV. Enternasyonal'in yeni gücü son yıllarda Avrupa'da birçok gösteride kendini gösterdi: Fransa'da 1969 seçim kampanyasında Ligue Communist adayı yüzbinlerce oy toplamayı başardı; 1970 sonbaharında Brüksel'de "kıızıl bir Avrupa için" bir toplantı düzenlendi ve yaklaşık üçbin troçkist militan kauldı; 1971 mayısında Ligue Communist Paris Komünü devrimcileri anısına düzenlediği toplantıya yaklaşık 30 bin kişiyi toplamayı başardı.

1972'de Kopenhag'da yapılan toplantıda İskandinavya'daki gelişmeler hakkında bilgi alış verişinde bulunuldu. Bu toplantıda Danimarka, Norveç, İsveç ve Finlandiya'dan troçkist militanlar hazır bu-

lundu. Şu anda İsveç ve Danimarka'daki gruplar büyümekte, Norveç ve Finlandiya'da ise gelişme çekirdekleri bulunuyor.

Enternasyonal'in Karşılaştığı Sorunlar

Bu kısa özet, Enternasyonal saflarına gelen yeni militan akımını gösteriyor ve gelişme de tabii ki olumlu ve umut verici. Fakat başarı çığlıklarıyla yetinemeyiz. Kendi sınıfı içinde küçük ve soyutlanmış, çevredeki bir grup olmaktan aktif bir yönetici olmaya doğru geçiş bazı sorunlar çıkarıyor ve çalışmada da tabii ki zorluklarla karşılaşılıyor. Şimdi Enternasyonal'in inşasında görülen sorunlar ve zorluklar nelerdir? Bu zorluklar nasıl alt edilebilir? Gelişmeye hangi açılardan etkileri olabilir?

Sürekli tekrarladığımız gibi, Enternasyonal'in mutlak tarihi zayıflığı, ileri teorik üretimle bu politikayı pratikte gerçekleştirme kısıtlı imkanları arasındaki uçurumdur. E.G.Geijer'in ünlü cümlesi ile "Enternasyonal'in tarihi, kongrelerinin tarihidir" diyebiliriz. Bu mutlak zayıflık şimdi aşılma noktasındadır. Enternasyonal bugün, şimdiye kadar hiç elde etmediği kadar politik gelişmeyi etkileme ve sınıf mücadelesine müdahale etme imkanı sahiptir. İyi eğitilmiş militan marksistlerin katılımı, Enternasyonal'in içinde bulunan, küçük fakat gizil durgunluk eğilimlerinin şimdi yok edilip, daha ileri bir teorik üretimle aşılabileceği anlamına da gelir. Fakat aynı zamanda, bu tarihi zayıflık tamamiyle aşılmış değildir ve gelecekte bize bir çelme takabilir. Önümüzdeki tehlike, bunun aşılamayıp değişik bir ifade ile karşımıza çıkmasıdır.

Bunu nasıl açıklayabiliriz? Bir şık şudur: Sınırlı siyasal tecrübeye sahip gençlerin büyük akını eylemci bir hava ve eski teorik yönetime karşı bir tepki yaratır. Bu yolla, şimdiye kadar olmamış bir şekilde, ampirist pragmatizmin teorik gelişmeye girmesi olabilir. Bu çelişki, nesiller arası bir sürtüşme olarak da ortaya çıkabilir. Enternasyonal'de ara nesil olmadığı için de bu tehlike oldukça büyüktür. Çalışma tarzında, kültür ve hayat anlayışındaki değişiklikler, siyasal gelişmede bazan gereksiz sorunları zamanla doğurabilir.

Sınıf içinde yeterince kök salınamaması -IV. Enternasyonal'e sık sık yapılan bir eleştiri, işçi sınıfı içinde yeterince demir atamaması ve entellektüel tabakalarla sınırlı kalmasıdır. Bu eleştiri genellikle doğ-

rudur, çoğunlukla aşırı halkçı ve işçi romantizmi ile yapılmış olsa bile...(aynı dertten muzdarip küçük marksist ve stalinist gruplardan geldiği zaman sonuç gülünç oluyor!). Enternasyonal sınıf içinde kök salmış değildir, varlığı ve özellikle analizleri büyük bir kitle için hâlâ bilinmemektedir. Bu boşluk yalnızca, işçi mücadelesine müdahale etmek ve mücadeleyi ileri götürmek, toplumdaki diğer sektörlerdeki mücadele ile kaynaştıran doğru bir stratejinin, doğru bir şekilde birleşmesi ile doldurulabilir. Gelecek yıllarda Enternasyonal'in bu birleşimi başarabilmesi son derecede önemlidir. Varlığı yalnızca entellektüel tabakalarla sınırlı olduğu sürece gelişmesi sallantılarla, politik müdahalede ve örgütsel çalışmada dengesizlikle dolu olacaktır. Bu her ülke için geçerli olduğu kadar, ülkelerarası da geçerlidir. Eşitsiz gelişme bazı hallerde kanunlar tarafından belirlenmektedir, bunun olumsuz bir karakteri olması da şart değildir. Eşitsiz gelişme bazı yerlerde veya bazı sektörlerde bulunmamayı, fakat başka yerlerde yoğunluğu gerektirir ve bu yoğunluk enerji toplamak ve gelişmek için kullanılabilir. Özellikle uluslararası planda bu eşitsizlik bir zayıflık getirir. Örneğin İtalya seksiyonu yanlış bir taktik yüzünden gençliğin bütün yükselme hareketini kaybetti ve Fransa'daki gibi bir gelişme göstermeyi başaramadı. Buna bağlı olarak da İtalyan grubu, bugün İtalya'daki soldaki yapılanmaya müdahale edemeyecek kadar küçük kaldı (Almanya'da da durum hemen hemen aynıydı). Şimdi ölü noktadan sıçrayabilmek için özel bir taktik ve diğer seksiyonların yoğun bir desteği gereklidir. Şili'de troçkist bir hareket bulunmamasının da böyle bir işlevi olmuştur, çünkü şu anda orada, eğer devrimci bir parti bulunsaydı Ekim 1917 modeline uygun bir "Rus gelişimi" olması için açık imkanlar bulunmaktaydı. Burada başka bölgeleri de anabiliriz: Batı Asya, Pakistan; yani Enternasyonal'in Avrupa, Latin Amerika ve Kuzey Amerika ile sınırlı kalması. Bu eşitsizlikler gerçek devrimci bir yönetim kurabilmek için büyük bir sorun oluşturuyor, bunu çözmek için de enternasyonalist bir bilinç ve strateji gereklidir. Bu eşitsizliklerle başa çıkabilmek için büyük bir enerji gereklidir.

İşçi sınıfı önünde bir devrimci savaş örgütüne geçişte, küçük grup olarak Enternasyonal'in kuruluşundaki verilerden farklı olarak, demokratik merkezîyetçilik açısından başka gereklilikler vardır. Demokratik merkezîyetçilik şimdi daha üst bir düzeye geçmek ve yeni koşullara uymak zorundadır. Farklı seksiyonların sıkı bağları, de-

neyimlerin örgütlü değiş tokuşu ve birlikte hareket, yönetimden ve örgütten yeni gerekleri gündeme getirir. Bu yeniden örgütlenme, merkezîyetçiliği güçlendirir. Fakat aynı zamanda demokrasiyi de kuvvetlendirir, çünkü örgütlü bir şekilde yoğun ve büyük iç tartışmaları mümkün kılar.

Merkezin kuvvetlenmesi, gelişimin denetim altına alınabilmesi açısından birincil önem taşır. Enternasyonal'i ve seksiyonlarını, artan burjuva baskılarına karşı korumak açısından da önemli bir etmendir bu. Sınıf düşmanının eşitsizlikleri ve bugünkü güçlükleri kullanıp bütün örgütü çökertmemesi için tüm seksiyonların gerçekten eşgüdümlü bir tutum ve eylem içinde olması gerekir ki baskıyı göğüsleyebilsin, provakatlörlere karşı korunabilsin ve radikal sola karşı burjuvazinin hareket imkanını kısıtlamak için dayanışma kampanyaları başlatabilsin.

Büyük Güç

Enternasyonal'in zayıflıklarını kendilerini tehlikeye sokmamak için bir bahane olarak kullanan kişiler ve örgütler tabii ki az değildir. Enternasyonal'in sorunları özellikle örgütsel düzeydedir, zayıflıkları politik müdahalede belirleyici olabilirse de, Enternasyonal'de çalışıp çalışmamayı düşünen birisi için ikincil bir soru olmaktan öteye geçemez. Belirleyici soru şudur: Komünist bir örgütten beklenen teorik ve kavramsal alt yapı Enternasyonal'de var mıdır? Havanda su döğmek yerine bir çalışma geliştirebilmek için gerekli olan örgütsel yapıyı sağlayabilir mi?

Bu soruları şartsız bir "evet"le yanıtlamak gerek. Enternasyonal yalnızca Komintern'in ilk zamanlarındaki bilimsel kuramları ve Troçki'nin stalinizme karşı mücadelesini ayakta tutmakla kalmadı, ayrıca önemli bir teorik üretim yoluyla analizi bugüne kadar getirerek geliştirdi. Boşlukları olsa bile bu miras o kadar zengindir ki kullanmak gerekir. Bunun mümkün olduğunu 1973'teki 10. Dünya Kongresi'nden önce Enternasyonal'in büyük bir iç tartışma açması gösteriyor. Belki bugüne kadar olan tartışmaların en büyüğü olan bu tartışma yüksek seviyede, bütün eğilimler için tam bir demokratik özgürlükle birlikte ve hiçbir demagojik sahtekarlık ve idari baskı kullanılmadan gerçekleşiyor. Bu tartışmanın gelecekteki gelişmeler açısından önemli bir

işlevi olacaktır. Taruşma uluslararası düzeyde gerçekleşmektedir -ve IV. Enternasyonal'in büyük gücü de burdadır. Uluslararası katılım.

Yalnızca ulusal düzeyde varolan diğ er sol gruplardan farklı olarak Enternasyonal'in seksiyonları uluslararası bir tartışma gerçekleştirebilirler. Bu tartışma değışik seksiyonların deneyimleri sayesinde aydınlanır ve zenginleşir, başka gruplara geçen deneyimler bunlara daha büyük bir perspektif ve sorunların boyutu hakkında daha büyük bir bilgi verir.

Enternasyonal yaşamayı ve gelişmeyi başaracak mı? Bundan kesinlikle eminiz. Devrimci bir enternasyonal yaratmak özel sorunlar getirir. Hemen hemen uzun ömürlü olan birçok çalışmalar yapıldı. Birinci Enternasyonal yalnızca birkaç onyıl çalıştı; ikincisi 24 yıl (1890-1914); üçüncüsü de aynı süre (1919-43) alıştı. Dördüncü Enternasyonal 35 yıldır yaşayan ve böylece devrimci enternasyonal örgütlerinin en uzun ömürlüsü durumda. Karışık bir tarihi vardı. Fakat bu tarih aynı zamanda ilerki çalışmalar için önemli bir deneyim de demektir. Bizler IV. Enternasyonal'e katılarak bu deneyimi inşa etmeye devam ediyoruz...

Inpecor dünyanın (kadın-erkek) tüm ezilen ve sömürülenlerinin yanında, kararlı biçimde yerine almış militan, devrimci marksist bir dergidir. Ama dünyayı değiştirmek için ilkin onun karmaşıklığını, farklılıklarını, ulusal, bölgesel, tarihsel vb. özgüllüklerini anlamak gerekir. Bunun için **Inpecor** olaylara hazır ideolojik yanıtlardan ziyade okurlarına herşeyden önce olguları, ilk elden bilgileri ve çözümleme öğelerini sağlamak istegindedir. **Inpecor**, ayrıca görüşleri bizimkiyle aynı olmasa da, mücadelelerde yer alan diğer örgüt ve militanlara olduğu gibi şu ya da bu alanda uzmanlaşmış araştırmacılara da sayfalarını açmakta tereddüt etmez. 1 Mayıs 1974 tarihli 0 sayısının yayınlanmasından bu yana, onbeş yıldır yayın çizgisi budur. 300. sayısını (yeni formülle, toplam 367 sayı) belirginleştirmek için **Inpecor** onbeş yıldır uluslararası konjonktürdeki değişimler; dünya çapında kapitalist ekonominin evrimi; Doğu ülkelerindeki altüst oluş, bunun emekçilerin bilincine yansıması; sosyalist projenin geleceği ve önümüzdeki dönemde mücadele koşulları üzerine IV. Enternasyonal Birleşik Sekreterlik üyesi Ernest Mandel'le görüştü.

Inpecor'un 15 Yılı

Inpecor, IV. Enternasyonal ve devrimci marksist hareketin bütününün 1968'den sonra gerçekleşen önemli ilerleyişi hâlâ izlediği bir zamanda kuruldu. Nesnel konjonktürün değişimi portekiz devriminin yenilgisinden sonra 1974 ile 1976 arasında, uluslararası kapitalist ekonominin depresif uzun dalganın başlangıç döneminde ortaya çıktı. Ama bu değişimin işçi hareketi, işçi sınıfı ve devrimci öncüdeki yankıları belli bir zaman farkıyla kendini gösterdi.

Inpecor'u -ve ingilizcesi **International Viewpoint**'i-, öncünün en geniş kesimlerini etkilemek ve kendi örgütümüzü inşa etmek için bir siyasal çözümleme aracı gerektiği düşüncesiyle kurduk. Bu çifte bir amaçtı. Bir ilk dönem boyunca, bu amaç ana çizgileriyle 1968 öncesine göre büyük ölçüde daha geniş olmakla birlikte örgütümüzün henüz zayıf güçlerinin sınırları ölçüsünde gerçekleşmişti..

Durumun Tersine Dönüşü

Ufak ufak öncüde ve işçi hareketi konumunda bir tersine dönüş oldu. Yeni sosyal hareketleri bir an için bir kenara bırakalım. Ama (kelimenin en geniş anlamıyla) işçi hareketinde ve ulusal kurtuluş hareketinde -sürekli devrim süreci- tersine dönüş açıkça kendini gösterdi.

Bir yanda, emperyalist ülkeler işçi sınıfı 70'li yılların ikinci yarısında ve hiç şüphesiz 80'li yıllarda ekonomik bunalımın etkisiyle savunmaya geçti. Öte yandan, Üçüncü dünya ülkelerinde sürekli devrim süreci 1979'daki sandinist devrimin zaferinden sonra bir dizi başarısızlığa uğradı.

Bu zorlu durum 1983-85 yıllarına doğru en alt noktasına ulaştı. Savunma mücadelelerine doğru işçi hareketinin gerileyişi nesnel olgulara, özellikle işsizliğin yükselişine bağlıydı. Öznel nedenlerle de orantılıydı bu durum: burjuvazinin yeni liberal ve yeni muhafazakar müthiş ideolojik kampanyası; bunun işçi hareketindeki yansımaları, bu hücum karşısında neo-stalinci ve sosyal demokrat bürokratik aygıtların hemen hemen tümünün teslim oluşu; işçi hareketindeki sağlıklı güçler için hemen hemen bir tam istihdam durumuyla özellikle beliren önceki evredekinden çok değişik koşullarda, siyasi olarak, stratejik olarak ve mücadelelerin örgütlenmesi açısından yeniden yönelmenin güçlüğü.

Gerileme Dönemi

Bu, durumun tersine dönüşü, tüm devrimci hareket, IV.Enternasyonal üzerine -ve dolayısıyla Inpercor üzerine de- etkili oldu. Gelişmemiz durdu. Hatta özellikle akıntıya karşı yirmi yıl mücadeleden sonra kadroların yaşlanması, yorgunluk ve bizim saflarımızda dahi belli bir kuşkuculuk; yayınların dağıtımındaki düşüş vs'de de kendini ortaya koyan belli bir gerilemeye uğradık.

Bir ölçüde bu, bizim bir sekt olmadığımız gerçeğini olduğu gibi, belli ülkelerde artık üç-beş kişilik propagandist örgütler olmadığımızın da yansımasıydı. Bu tür gruplar, gerçek dünyada olup bitenlerden bağımsız olarak, büyüyebilir, durgunlaşabilir ya da gerileyebilir. İşçi ha-

reketi ve kitle hareketindeki yerleşmemiz nedeniyle gerçek hareketin, en geniş güçlerin çalkantılarına az ya da çok bağımlıyız. Bunların gerilemesi halinde, biz de aynı şekilde geriliyoruz.

Kısmen kaçınılmaz olmasına rağmen, bu gerileme, enternasyonal yönetimi düzeyinde yaptığımız ağır bir hatadan da kaynaklanıyordu. 1968'den sonra hareketimizin genişleme sürecinde, teorik yetiştirme, kadroların yenilenmesi ve gençleşmesi için düzenli bir siyasetin gerekliliğini büyük ölçüde küçümsedik. Bu düzeyde fazlasıyla kendiliğindenciydik. Gelişmemizin otomatik olarak kadro ve yöneticilerin paralel bir gelişmesini getireceğini sandık. Oysa bunun yanlış olduğu ortaya çıktı. Şöyle bir durumla karşı karşıya kaldık, aynı sayıda -hatta hafifçe biraz daha az- kadroların sayıca büyük ölçüde gelişmiş örgütleri yönetme zorunda oldukları bir durumda bulunduk.

Bu bir dizi gerilime yolaçtı. Siyasal planda daha az, çünkü bu alanda, stalinizmin, maoizmin ya da sosyal demokrasinin durumundan söz etmeksizin bile, diğer dönemlere oranla görece olarak daha az iç anlaşmazlığımız oldu. Ama bu gerilimler ve bu çelişki özellikle psikolojik düzeyde ağırlığını hissettirdi. Hiperaktivizmin (fazla iş yapmaya kalkınca...) kaçınılmaz sonuçlarına uğradık, bir kısmi yenilgi duygusu v.s. Ulusal yönetim ekiplerini sağlamlaştırmak ve onları gençleştirmede çok zorluklarımız oldu.

Bu eksikliğimizin bilincine hayli geç vardık. Bunun üstesinden gelmek için çok yararını gördüğümüz sürekli formasyon kurumları yaratmaya çalıştık. Aynı şekilde Inprecor, International Viewpoint ve onların diğer dillerdeki yaymına ve de Enternasyonal'in teorik organlarında bu durumu düzeltmeye çalıştık. Enternasyonal gençlik kampları açtık. Bu çabaların sonuçları gerçek ama mütevazidir ve bu olguların olumsuz sonuçlarını tamamiyle etkisizleştirmemiştir.

Uluslararası Yeni Konjontürde İnşa Perspektifleri

Bu ikinci dönem şüphesiz sonuna ulaştı. Şimdi sınırları çizilmeye başlanan üçüncü bir evreye giriyoruz. Açıkça işçi hareketinin gerilemesi bitti. Şüphesiz kısmi olan, özellikle Batı Avrupa'da bir hareketlenmeye tanık oluyoruz. Her ne kadar Hindistan ya da Endonezya gibi kimi önemli ülkelerde gerileme dönemi sona ermemişse

de, Üçüncü Dünya olarak anılan ülkelerde, hepsinden önce Brezilya'da, Güney Afrika'da, Güney Kore'de, Cezayir'de vb. kitle mücadeleleri görkemli bir yükseliş gösteriyor.

Doğu Bloku'nda Kitle Hareketi

Ama dünya durumunda en derinden değişim tabii ki bürokratlaşmış kapitalizm ötesi ülkelerde, ilkin SSCB'de, sonra Çin'de, sonra Doğu Almanya'da, Çekoslovakya'da ve nihayet Romanya'da kitle hareketinin yeniden canlanmasıdır.

Daha önce, 1989'da olup bitecekleri önceden bildiren, 1980-1981'de Polonya'da Dayanışma'nın yükselişinin yaşanmış olduğu doğrudur. Ama Jaruzelski darbesinin ardından gelen yenilgi ve baskı hareketi zayıflattı. Jaruzelski'nin bu çaptaki bir kitle hareketini örgütsel düzeyde ezemeyeceğini söylemekte haklıydık. Ama, tartışmasız olarak, o zaman, özellikle işçi sınıfında, bu yenilginin siyasal ve ideolojik planda yıkıcı sonuçlarını küçümsedik.

Şimdi 1968'den bu yana ilk kez -ve daha geniş bir ölçekte- dünya devriminin üç alanında kitle hareketinin canlanmasına tanık oluyoruz. Dolayısıyla hareketimizin, şüphesiz bugünkü gücümüzün ölçüsünde olacak yeni bir gelişme göreceğini düşünüyorum.

Kitle hareketinin bu yeni yükselişine hiç şüphesiz 1968'dekinden daha önemli ama 1975'dekinden daha zayıf güçlerle varıyoruz. Açık ki bu durum olması gerektiği kadar büyük olmasa da gerçek olacak olan büyümemizi sınırlamaktadır. Kitlesele bir yarma hareketi söz konusu olmayacaktır, ama ilerleme hiç şüphesiz 1968'den sonra sayısal düzeyde gördüğümüz düzende olacaktır ama dahası o günlerde çok daha önemli ve anlamlı coğrafi bir yayılmayla olduğu gibi nitel olarak çok daha yüksek bir sendikale ve işçi yerleşmesiyle.

Öte yandan, aynı zamanda önemli kozlar bulunduruyoruz. Herşeyden önce, artık önemli bir işçi, sendikale, ücretli yerleşmesine sahip olan bir dizi seksiyonumuzun toplumsal bileşimindeki değişme. İkinci olarak, bir dizi kilit alanda, tavırlarımızı ve programatik tahlillerimizi geliştirdik, tamamladık. 1968'i hemen izleyen döneme göre, belki öncekinden daha az toparlayıcı tahlil ve metinler söz konusu ama daha ciddi, daha bilimsel, daha kalıcı. Sahte mütevaziliğe kapılmadan denebilir ki, dünya çapında marksizmi üstlenen harekette son onbeş yıl

içinde yapılmış olan en iyi şey budur. Geriye özellikle ekoloji gibi hâlâ çok geç kaldığımız ve öğrenilecek çok şeyimiz olan alanlar kalıyor.

Toplumsal Dönüşüm ve İç Demokrasi

Henüz tamamiyle egemen olmadığımız bir başka ögeyi de eklemek gerekir. Örgütlerimizin toplumsal dönüşümü, "proleterleşmeleri", yeni bir sorun dayatmaktadır.

Başlangıçta, seksiyonlarımızın çoğu, ülkelerinin toplumsal gerçekliğinden kısmen "kopuk", devrimci eylemci örgütlerdi. Enternasyonalist faaliyetler ve ona referans -devrimci bir örgüt için mutlak olarak gerekli- kendi ülkelerinin gerçek kitle mücadelelerine katılmalarına da kısmen ikame ediliyordu. Aile yaşamları, önemli sendikal faaliyetleri vs olan ve dolayısıyla militanlıklarının ritmi aynı olmayan "normal" proleterlerden oluşmuş örgütlere dönüşümleri, sıçramaları, örgütlerimizin iç işleyişi üzerine özellikle sonuçları olan zor bir yeniden yapılanmaydı.

Bu iç demokrasinin -biçimsel değil- gerçek özü meselesini ortaya koyuyor. İç demokrasi yalnızca bir kongredeki rapor sayısı ya da iç-bültenlerin sayfa sayısı ile ölçülemez. Tabanın, özellikle işçi tabanının siyaset oluşturmaya ve siyasal kararlara gerçek -bir kez daha biçimsel değil- katılımı ile ölçülür. Ve bu henüz tamamiyle çözemediğimiz birçok soruna yolaçmaktadır.

II. ve III. Enternasyonal'de, önceki deneyimlerin bilançosu yarı başarısızlıktı. Bu iki örgütün kitle büyümesine, yavaş yavaş -ve belli bir zaman farkıyla- işçi demokrasisinin kısılması, sonra boğulması, bürokratlaşma olgusu eşlik etmişti. Bu mesele hiç şüphesiz tarihimizin belirleyici testi olacaktır. Gelecek on yılda aralıksız bir eğitim ve yetiştirme çabasıyla, bu sorunu çözme, örgütlerimizin büyümesi ile iç demokrasinin sürdürülmesi ve güçlendirilmesini bileştirme imkanlarını bulmayı becerebilecek miyiz?

İşçi Sınıfında İdeolojik, Siyasal, Stratejik ve Manevi Derin Bir Bunalım

İdeolojik, siyasal ve hatta stratejik planda, durum bu yükselişin kısa vadede açılımı konusunda umut beslemeye imkan vermiyor, birkaç ülke hariç...ki orda bile şüphe götürür! Tüm bunlar, bütünsel bir stratejik bakışın, radikal bir amacın, toplumun toptan değişim "tasarısı"nın yokluğuyla beliriyor. Genel hava iyice şüpheli -ama bu durumun burjuvazinin etkisinin büyüklüğünden olduğunu söylemek tamamiyle doğru olmayacaktır, sonuç olarak bu çok şey değiştirmese de.

Sosyalist Perspektifin Bunalımı...

Uluslararası işçi sınıfı, içinde yaşadığımız adil olmayan, eşitsiz, ağır yıkımlar yaratan ve kitlelerin – yerine neyi koyacağını bilmesede – reddettiği toplumun yerine, temelden farklı bir toplumun inşasını vaaden stalinizmin ve sosyal demokrasinin tarihi iflası nedeniyle iyice sarsılmış demesek de, büyük ölçüde şaşkına dönmüştür.

Sosyalist perspektif veya toplumun tümüyle değişimi tasarısının bunalımı diye adlandırabileceğimiz bunalım, aşırı derecede derin ideolojik, siyasal, stratejik ve manevi bir bunalımdır. Belirdiğini gördüğümüz çok umut verici kitle hareketi - en azından ilk evresinde - fethedebileceğini umduğu ve bazen hızla ve beklenmedik bir enerji ile ve yalnızca Doğu ülkelerinde değil, fethettiği acil hedeflere dayanmaktadır.

İşte, siyasal, teorik ve stratejik planda akıntıya karşı uzun bir mücadele yürütmemize yol açacak olan olumsuz yön de budur. Çıkarmamız gereken sonuç eğitim, yetiştirme, programın, sosyalizmin temel değerlerinin savunusunun faaliyetimizde en önemli yeri tutması gerektiridir. Kitlelerin yalnızca acil talepleriyle yetinerek hiçbir yere varamayız. Elbette, bu mücadelelerde faal olarak yer almalı, bunlarda yönetici bir rol oynamaya çalışmalıyız. Bu konuda, işçi ve kitle hareketindeki yerleşmemiz sayesinde önemli ilerlemeler kaydettik. Ama bu yetmez.

Toplumun topluca bir karşı tasarımı, mücadelelerin yeniden yükselişinin otomatik bir ürünü değildir. Burda tamamlanması gereken temel bir görevimiz var. Ve bunu gerçekleştirecek yalnızca bizleriz, çünkü ne ihanet, ne cinayet ne yalanla bizi suçlayabilirler. Bizim temiz bir bayrağımız var. Uluslararası akım olarak, modern işçi hareketinin,

marksizmin kurucularının gösterdiği gibi, komünizm ve sosyalizm geleceğini temsil etme iddiasında bulunabilecek yalnızca bizleriz.

..Ve Yeni Olanaklar

Ama, bir başka yandan, küçümsenmemesi gereken bu derin zayıflığın ötesinde, şimdiye kadar tanımış olduğumuz durumu tamamiyle değiştiren büyük bir kozumuz var. Stalinizmin, post-stalinizmin ve geleneksel reformizmin iflası, geleneksel bürokratik aygıtların denetiminden kurtulan çok geniş bir alan da açıyor. 20'li yılların başından bu yana bu durumla ilk kez karşılaşıyoruz. Bir dizi ülkede kitle hareketi stalinci ve reformist boyunduruktan kurtuldu. Bu aynı zamanda çok geniş toplumsal güçleri serbestleştirmektedir.

Bu durum, 1980-1981 Polonya, Brezilya, Doğu Almanya, Çekoslovakya, Salvador, Güney Afrika, Güney Kore ve daha mütevazı bir ölçüde Batı Avrupa'daki sol sendikal olgularının ortak açıklamasıdır. Tüm bu güçler özerkliğe ve işçi demokrasisine derinden bağlıdır. Anti-bürokratik ve anti-otoriter bir ruhla belirmektedirler ve dalavereye, "tepeden inmeciliğe" karşıdırlar. Bu durum bize çok geniş olanaklar sunuyor. Böyle bir ortamda suda balık gibiyiz. Burda programımızı bütünlüğünde savunabiliriz. Ne baskı altındayız, ne sansüre uğruyoruz, ne iftiraya uğruyoruz ve üstelik hırpalanmıyoruz ya da katledilmiyoruz.

Umut Verici Değişmeler

Bu tamamiyle yeni bir durumdur. Unutmayalım ki Fransa'da bile CFDT'de (Demokratik Çalışma Fransız Konfederasyonu), demokrasinin bu büyük savunucularında, bizim de yer aldığımız sendikal sol ve mücadelecilik ilerleme kaydettiği anda balta işledi ve ihraç edildiler. Hatta bizi tahrikçilikle itham ettiler. Bu tür şeyler şu anda Brezilya PT'sinde imkansızdır, Güney Kore'de doğan kitle hareketinde, Güney Afrika'da imkansızdır ve özellikle Doğu Almanya'da, Çekoslovakya'da ve hatta insanların korkunç bir stalinci deneyimden çıktığı ve işçi hareketinde her tür baskıya karşı aşırı derecede hassas olunan SSCB'de imkansızdır.

Şüphesiz, bütün bunlar, sadece umut verici bir değişmedir, daha

fazlası değil. Gerisi bizim kitle hareketine müdahale etme, birleşik cephe politikası uygulama, sekte olmama, programımızı savunma ve tamamlama becerimize ve bizim sayısal gücümüze bağlıdır, çünkü ancak eldekine göre byyebiliriz. Ama bu ne bizim hareketimizin ne başka birinin henüz gerçek anlamını kavrayamadığı yeni bir durumdur. Paradoksal olarak stalinizmin bunalımından ötürü işçi hareketinin en fazla zayıflamış görüldüğü ülkelerde, bürokratik aygıtların denetimini aşarak kitle hareketinin en büyük gelişme şansları vardır.

Dünya Kapitalist Ekonomisinin Evrimi

Uluslararası kapitalist ekonomi 70'li yılların başından bu yana, geleneksel sınai çevrimi belirtmeye devam eden depresif bir uzun dalgalayla ifade ediliyor. Çok kişi 1980-82 resesiyonundan sonraki yayılma sresinin uzunluğuna şaştı. Oysa, bu yayılmanın ayırdedici özelliği, süresi değil sınırlılığıydı.

İyi konjonktüre rağmen, büyüme oranı önceki 25 yılın büyüme dönemine göre çok düşüktür. İşsizlik artmaya devam ediyor, emperyalistler arası çelişkiler ağırlaşıyor. nc dünya denilen ülkelerde ekonomik bunalım, önceki on-onbeş yılın durumuyla kıyasalanamayacak bir biçimde korkunç boyutlar alıyor.

Depresyondan Bir ıkış Mı?

Sonc olarak, kapitalist ekonomide savaş sonrası boom'la kıyaslanabilir bir çıkış şimdilik tamamiyle gerçeklik dışıdır. Daha uzun sürede, diyelim XXI. yy'da böyle bir genişlemenin mümkün olduğunu bilmek başka şeydir. Ama koşulları belirtmek gerekir. Tarihi tartışılabilse dahi gelecek bir resesyon kaçınılmazdır. Ama bu resesyonu izleyecek gelecek yayılma çevriminin 1948-73 tipinde yeni bir boom'a yönelebilmesi için iki koşulu tamamlaması gerekir.

İlki, emperyalist ülkeler işçi sınıfının çok ağır bir yenilgisi olacaktır. Ülkelerin bütününde, onbeş yılda çalışanların gerçek ücretlerindeki düşüş %10-15 -ki bu da burjuvazi için yeterli değildir. Eğer gelecek on yılda, 1933'te Almanya'da Nazizimin zaferinden sonraki

duruma eşdeğer olarak %30-40'a varırsa bu düşüş, o takdirde artık değer oranının gözalıcı bir yükselişi sayesinde kâr oranında bir yükseliş olacaktır. Bu da büyük bir ölçekte -spekülatif değil- üretgen sermaye birikimi sürecinde yeni bir atılım demektir. Ama yalnızca kâr oranının yükselişi yetmez. İkinci bir şart gerekir: pazarın alabildiğine bir genişlemesi.

Bu iki dolaylı yolla olabilir. İlk satışların savaş sonrası boom süresince otomobil sanayi ve konut inşaatının oynadığı rolle kıyaslanabilir, kapitalist ekonomi bütünü için bir motor rolü oynayabilecek kitle üretimi sektörünün ortaya çıkması. Yani, dünya çapında yüzmilyonlarca alıcı bulabilecek mallar. Henüz böyle birşey görünmüyor bile. Yeni breveler, yeni teknolojik yeniliklerin eksikliğinden değil, bir dizi ekonomik ve toplumsal etmenden dolayı. İyi ücret alanları dahil, işçilerin büyük çoğunluğu bilgisayar ya da arabalarına telefon alma imkanlarına sahip değiller. Zaten, bunu yararlı bulmuyorlar.

İkinci dolambaçlı yol, SSCB ve Çin'in kapitalist dünya ekonomik pazarıyla *nitel olarak* üstün bir bütünleşmesini içermesi gereken coğrafı bir genişlemedir. "Doğu-Batu mübadele"sinin yıllık büyümesinin 6 milyar dolar değil, 60 ya da 100 milyar dolarlık olması demektir bu. Oysa şu an için bu tamamiyle gerçek dışıdır. Doğu ülkeleri dışında perspektifler tıkalıdır. Üçüncü dünya ülkelerini -Brezilya ve Türkiye gibi en az azgelişmişlerini bile- hem aşırı sömürmek ve hem de onları kitlevi müşteriler yapmak olacak şey değildir. Uluslararası Para Fonu (İMF) ve bu ülkelerin borçlandırılmasının tüm çelişkisi burada bulunmaktadır.

Uzun vadede uluslararası kapitalizm için daha yararlı olacak olan borçların ödetilmesi değil borçların artırılmasıdır. Ama uzun depresyonca şiddetlenmiş emperyalistlerarası rekabet ortamında ve yavaşını dayatabilecek bir hegemonik emperyalist gücün yokluğunda kim bunu yapabilecektir? Birleşik Devletler bunu yapacak durumda değil ve Japonya bu işe girişmeğe hazır değil. Bu tercih için en yakın görünen Avrupalı emperyalistler ve özellikle alman emperyalizmine gelince, dünya çapında böyle bir politika için imkanları yoktur ve aralarında çok bölünmüşlerdir.

Buna göre, uzun dalgalara ilişkin olarak, ekonomik boom'u mümkün kılacak, mevcut depresyondan yavaşça bir çıkışı elverişli kılacak

koşullardan hiçbirini yanyana gelmemiştir. Bir kez daha belirleyici öge, emperyalist ülkelerde, Doğu Avrupa ve SSCB'de ve Üçüncü dünya ülkelerinde sınıflar mücadelesinin sonuçları olacaktır. Bazı gerileme ve kısmi yenilgilere rağmen, işçi hareketi mücadele ve direniş yeteneğini korumaktadır. Burjuvazinin ve bürokrasinin muhafazakar güçleri bu mücadele yeteneğini küçümseyerek ağır bir hesap hatası yapmışlardır.

Bir Bunalımlar ve Mücadeleler Dönemi

Zaten dünya çapında durumu belirginleştiren budur. Burjuvazinin ve bürokrasinin muhafazakar kanatları, esas olarak nesnel zayıflıklarından ötürü çözümlerini dayatma becerisinde değiller. İşçi sınıfı ve müttefikleri, esas olarak öznel nedenlerden ötürü henüz kendi devrimci çözümlerini dayatma durumunda değiller. Yani uzun bir bunalımlar ve mücadeleler döneminde bulunacağız.

Üçüncü dünyada, belli sayıda ülkede, burjuvazi açlık ayaklanmaları ve borç çıkmazıyla kısıtlanmış olarak, sistemli olarak baskıcı yola ve askeri diktatörlüğe gidebilir. Ama orda dahi güçler ilişkisi etmeni önem taşır. Proletaryanın sayısal olarak güçlenmiş olduğu bir dizi ülkede güçlü sendikal örgütlenmeler kurdu. İşçi hareketinin seçimlerdeki gücü, köylülükte, marjinalleşmiş kentsel tabakalarda, gençlik ve müttefiklerini hareketlendirme yeteneği öyledir ki burjuvazi açık askeri diktatörlüğe tüm dönüş girişimlerini pahalıya ödeyecektir. Ekonomik planda dahi; şöyle ki, işletmeler düzeyinde güçler ilişkisinin bu değişimini yönetme beceriksizliği, güçsüzlüğü söz konusudur. Çünkü, ister ultra muhafazakar, ister diktatörlük rejimleriyle giderek mücadeleciler bir işçi sınıfının toplum dışına itilmesi, işletmelerinde günü birlik olup bitenleri denetleme imkanından kendini yoksun bırakır. Muhatap olmadığı ve müzakere yapılamadığı için bir grev bitirilemez. Grev yokluğunda sorun kendini dayatmayacaktır, ama eğer varsa...O halde burjuvazi gerçek bir ikilem ile yüzyüze gelecektir. Herşey bir kez daha kitle hareketinin yoğunluğu ve olası bir baskının etkisine bağlıdır.

Stalinizmin Çöküşü ve Doğu'da Üç Köşeli Mücadele

Doğu Almanya'da, Çekoslovakya'da, Romanya'da bürokratik diktatörlüğün çöküşü ve SSCB'de zayıflaması hareketimizce tüm çelişik görünümleriyle anlaşılmalıdır. Tarihimiz ve bürokratik diktatörlüğün ne olduğuna ilişkin teorik tahlillerimiz sayesinde, bu ülkelerde cereyan edenlerin gerçek içeriğini anlamaya en yatkın olan biziz. Üç toplumsal güç arasında üç köşeli bir mücadele sözkonusu. Şüphesiz, her ülkeye göre bu mücadele farklı siyasal biçimler alıyor ama herşeyden önce toplumsal mekanizmaların işleyişinde bu mücadeleyi anlamak gerekir.

Varolan Toplumsal Güçler

Üç anahtar toplumsal güç var: nomenklatura, yani bürokrasinin tepeleri, bürokrasinin toplumsal ve maddi olarak en ayrıcalıklı kesimleri; uluslararası burjuvaziye dayalı küçük ve orta burjuvazi; işçi sınıfı. Bu ülkelerde olup bitenleri ideolojiye, bildirilere, sözlü niyet bildirimlerine indirgeyen, işçi sınıfı potansiyelini ve gerçek müdahalesini eleyen tüm düşünceler tamamiyle yanlış ve hızla bütünsel tahlil yanılıklarına götürür.

Başkalarının aksine, bürokrasinin bunalımının önceki deneyimlerine dayanarak, nomenklatura'nın katı çekirdeğinin iktidara ve imtiyazlarına asıldığını düşünüyoruz. Manevra yapabilir, bölünebilir, bu mümkün. Bugün, nomenklatura'nın bir kanadı kesin kararlı ve içten bir tarzda orta burjuvaziyle kaynaşmaya, kendini işletmeciler olarak dönüştürmeye ve uluslararası kapitalizmle kaynaşmaya çalışıyor. Ancak bürokrasinin bütünü sözkonusu değildir. Bürokrasinin büyük kısmı çok basit bir maddi nedenle tutunuyor: kapitalist bir rejimde ve daha az olarak sosyalist demokraside daha iyi olacağını ummuyor. Tarihte hiçbir egemen kesim asla *hara-kiri* yapmadı.

Kapitalizmin Yeniden İnşası Mı?

Bu mücadelenin çözümü önceden belirlenmemiştir. Hatta ideolojik

düzeyde biçimlenmiş görünen Polonya ve Macaristan gibi ülkelerde dahi. Kapitalizmi yeniden inşa etme isteği on kez ilan edilebilir ama lafta inşa başka şeydir, gerçekte bunu yapmak başka şeydir. Kuşkusuz, özellikle bu iki ülkede tehlike gerçektir ama henüz hiçbir yerde olgularda kapitalizm yeniden inşa edilmemiştir. Belirleyici mücadele hâlâ önümüzdedir.

Ve işçi sınıfı bu noktada müdahale ediyor. Çünkü kapitalizmin yeniden inşası hayat seviyesinde bir alçalış, toplumsal kazanımlardan artakalanlarda bir kayıp, geniş bir toplumsal adalatesizlik, belki Doğu Almanya hariç büyük çapta bir yoksulluğun yeniden belirişi ile mümkündür. Tüm bunlar korkunç bir manevi bunalım ve tepkiye yölaçacaktır. Polonya'da şimdiden beş milyon insan yoksulluk eşiğinin altında yaşıyor, ekmek bile satın alamayan emekliler var vs. Protestoların yayılmasına karşı bu ülkelerde hiç şüphesiz giderek baskıcı bir politika varolacaktır. O halde çok ağır toplumsal ve siyasal bunalımlar yoldadır. Meseleyi çözecek olan bu bunalımlar ve mücadelelerden çıkış yoludur.

Stalinci ve stalin sonrası bürokrasinin yeni bir sınıf olmadığını düşünüyoruz. Toplumda derin kökleri yok, ne de kendisine has bir toplumsal meşruiyeti ne de böyle bir meşruiyetin bilinci (bu cereyan etmekte olan birçok şeyi açıklar). Yani bir sosyal sınıfın tersinedir ve bir kez kitleler harekete geçtiğinde alaşağı edilmesi görel olarak kolaydır, elbette bu durum iktidara asılmasına engel değildir. Son tahlilde, bu ülkelerde herşey hareketin derecesine, özörgütlenme ve kitlelerin bilinci etrafında dönüyor. Ama durum çelişiktir. Hareketlelilik açısından, daha mutlu süprizlerimiz olacaktır ve tarihin henüz asla tanışmadığı kitle mücadelesi patlamaları olacağını düşünüyorum.

Özörgütlenme düzeyinde izlenim daha az olumludur. Özörgütlenme yalnızca hareketlenmenin yoğunluğuna değil amaçlarına da bağlıdır. Ve amaçlar açık olmadığından ve lik evrenin başarıları bu kadar hızlı olduğunda, insanlar nasıl ve niçin örgütlenmeyi pek iyi göremezler. Herşeyden önce yöneticilere olan güvensizliklerinden örgütlenirler.

Bu ülkelerdeki aşırı solun temel görevlerinden biri taban komiteleri, konseyler düşüncesini, seçilenlerin azledilebilmesi ile birlikte ilerletmek ve genişlelmektir. Zaten bu da halkın güvensizlik ruh halince denk düşecektir. Genel oylu seçimlere evet ama seçilenlerin az-

ledebilme yetkisiyle . Bu daha baştan durumu değiştirecektir.

Ne Bürokratik Despotizm Ne De Pazar Despotizmi!

En önemlisi, üçüncü etmen, devrimci önderlik ve amaçların belirgin bir bilincinin eksikliği. Bu koşullarda, emperyalist ülkelerdeki yaşam düzeyinin ve sosyal demokrat modellerin önemli bir çekim gücü olduğu açıktır.

İlk iki etmenin üçüncüyü tarafsızlaştırması için zamana ihtiyaç var. Alternatif bir ekonomik yöneliş modeli geliştirmek gerekir. Teorik olarak, programatik olarak bu şimdiden açıktır: ne bürokratik despotizm ne de pazar despotizmi. Ama özellikle bu somutlaşabilmeli. Bu alternatifin gerçekten etkili olabilmesi için, bu amaçların gerçeğeşmesi yolunda bir mücadele başlangıcı gerekir.

29 Aralık 1989

Söyleşiyi gerçekleştiren Erdal Tan

Sosyalizmin Geleceği

Ernest MANDEL

Dođu Avrupa'daki geliřmelere ve stalinizmin içine dűřtűđű krize bakarak, "gerçekçilik" adına koműnizmin sonunu ilan edip her tűrlű devrimi dűnűřűm űmidini yok etmek isteyenler çođunlukta. "Yařasın pazar ekonomisi" ve "artık koműnizm bitti" sloganlarıyla yűrűtűlen geniř çaplı basın kampanyalarının ardında yatan bu.

Ancak bu "ađdađ modernizm" ađrıları sınıf savařını yok etmeye yetmiyor. űnkű bu savař her hangi bir komplonun űrűnű deđil, "yukandakiler" ile "ařađıdakiler" arasında sűregiden çıkar çeliřkisinin bir űrűnűdűr ve bu nedenle sınıf savařı sűrekli olarak ezenlerin karřısında bir engel olarak dikilecektir.

Koműnizm aslında Ekim devriminin veya Kűba devriminin bir űrűnű deđildir. Modern iřçi hareketinin bađrında, kapitalist rejime karřı bir akım olarak dođmuřtur. İlk koműnist űrgűtlenme, Grecchus Babeuf'űn *Eřitler Cemiyeti*, 1917'de deđil, 1796'da kurulmuřtur, keza *Koműnist Manifesto*, 1959'da deđil, 1848'de kaleme alınmıřtur. Dolayısıyla koműnizmin geleceđini deđerlendirirken sadece Sovyetler Birliđi'nde, Çin'de ve Dođu Avrupa'da olup bitenlere bakmak műmkűn deđildir. řu an ve gelecekte gerek emperyalist gerekse de űűncű Dűnya'daki kapitalist űlkelerde olanlara da bakmak gerekir.

Modern proletarya'nın ve onun atalarının műcadelesi her hangi bir "doktrin" veya "hareketin dıřından" sosyal sorunu gűndeme getirmeye çalıřan gizli orkestra řefi iřlevini gűren "ihtilalci ajitatűrlerin" űrűnű deđildir. Bu sınıf savařları var olan ve veri sosyal ve ekonomik

koşullarda ortadan kaldırılamayacak olan gerçek çıkar çelişkilerinin ürünüdür. Sınıf savaşı doktrinini doğuran bu sınıf savaşlarının pratiğidir, tersi değil.

Hitler sınıf savaşının "yahudileşmiş marksist" doktrininden söz ederken öfkeden köpürüyordu. Ama sendikaları ve tüm işçi örgütlerini yok edip patronları "şeflik ilkesi" (*Führerprinzip*) adına işletmelerin tek hakimi haline getirdi. Böylece aslında bizzat kendisi emekçiler aleyhine ve kapitalistler lehine amansız ve terörist bir sınıf savaşı yürütüyordu.

Bayan Thatcher gerçekten de sınıf savaşı doktrininden nefret ederdi. Ama yine kendisi, sabah akşam aralıksız bir sınıf savaşı yürütüyordu... Hitler'inkinden daha az şiddetli yöntemler uygulasa bile.

Aslında istikrarsızlığı yaratanlar devrim yanlısı ajitatörler değil, fabrikaların kapatılması, işçilerin işten çıkartılması, çalışma temponlarının artırılması, reel ücretlerin dönemsel olarak düşürülmesi, sosyal eşitsizliğin artması, Üçüncü Dünya'daki sefalet, her sene tedavi edilebilir hastalıklardan ölen onaltı milyon çocuk, asgari onuru ve temel hakları çiğnenen milyonlarca insandır. Bu yönde hareket eden sosyal güçler elbette bunu kötülük olsun diye veya doğuştan kör oldukları için yapmamaktadırlar. Ama kapitalist sistemin acımasız kuralları onları bu yönde davranmaya zorlamaktadır, aksi halde servetlerini ve onu artırmanın olanaklarını yitirirler, yani sermaye birikimini sağlayamazlar.

İşte bu nedenle kapitalizm var olduğu sürece proleter bir sınıf savaşı da var olmaya devam edecektir. Yine aynı nedenle, bu sınıf savaşı sürekli olarak anlık çıkarlar için mücadele etmekle yetinmeyip, bunları kapitalizmi daha insancıl bir düzenle değiştirme çabasıyla birleştirmeye çalışan bir siyasi akımı da doğuracaktır. Sonuç olarak kapitalizm var olduğu sürece komünizmin geleceği de güvence altındadır.

Ayrıca kapitalizmin başında kurtulması mümkün olmayan bir bela da vardır. Bir yandan içinde taşıdığı çelişkiler dönemsel olarak her tür patlayıcı krize dönüşebilir, öte yandan ve özellikle de, proletaryayı, yani kendisini yok edecek potansiyel gücü de geliştirmeden kendi gelişimini sağlaması mümkün değildir. Kapitalizmin kendi gelişmesinin ürünü olan proletaryanın artan gücü de komünizmin geleceğinin temelini oluşturmaktadır. Bugün tüm dünyadaki ücretli sayısı geçmiş yıl-

lardakinin kat ve kat üstündedir.

Toplumu kim değiştirebilir ?

Komünizm, toplumun kökten değişimini – sınıfsız bir toplumun oluşmasını – amaçlayan, işçi hareketine ait özgül bir akımdır. Bu nedenle geleceği herşeyden önce şu iki sorunun cevabına bağlıdır: Burjuva toplumu içinde böyle bir dönüşümü gerçekleştirmeye muktedir bir sosyal güç var mıdır ve bu sosyal güç hiç olmazsa dönemsel olarak ve kendiliğinden bu yönde harekete geçmekte midir?

Bu tespit hiçbir şekilde proletaryanın idealize edilmesi veya güncel mücadelelerinin ve niyetlerin zoraki bir yoruma tabi tutulması anlamına gelmez.

Esasen modern proletarya böylesine bir toplumsal güçtür. Burjuva toplumunun ve kapitalizm öncesi toplumların tüm diğer sınıflarından temel farkı bu iki yeteneğe sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Bu yetenekleri kapitalizm içindeki konumu gereği ve bunun saflarında yarattığı tepkiler sayesinde kademeli olarak geliştirmektedir.

Modern işçi sınıfı (1) ne kendiliğinden ne de içgüdüsel olarak komünisttir. Güncel mücadele ve niyetleri genellikle anlık hedeflere yöneliktir, ancak bu da söz konusu mücadelelerin sadece ekonomik, hatta öncelikle ekonomik oldukları anlamına gelmez (2). Bu mücadeleler çoğu zaman toplumun kökten değiştirilmesini hedeflemezler. Buna karşı tüm diğer sosyal sınıfların mücadele ve niyetlerinden farkı, giderek artan kolektif örgütlenme ve mücadele yetenekleridir. Deneyimin emekçilere öğrettiği en önemli derslerden biri, burjuvalarla sadece birey olarak ve tek tek mücadeleye girdiklerinde kaçınılmaz olarak yenilecekleri, hatta ezilecekleridir. Ancak toplu mücadeleyle kendi çıkarlarını koruma şansına sahiptirler.

Modern proletaryanın bu içgüdüsel kolektif örgütlenme ve mücadele eğilimi ona yavaş yavaş şaşırtıcı derece bir *dayanışma* ve *işbirliği* yeteneği aşlamaktadır ki, bu da burjuvazinin "egoizm" ve "herkesin herkese karşı mücadelesi" ile kendini ifade eden temel "değerlerine" taban tabana zıttır.

“Özgürce birleşmiş”

Özel mülkiyet ve zenginleşme rejimi acımasız bir rekabete dayanır: güçlüler zayıfları ezerler. İşçi mücadelesi ise kademeli olarak proletarya içindeki rekabeti ortadan kaldırır: güçlüler zayıfların durumunu iyileştirmek için mücadele ederler. Böylece burjuvazinininkinden taban tabana zıt bir düşünce biçimi ve davranış ortaya çıkar. Marks bu gelişmeleri "burjuvazinin ekonomi politiğine" tüümüyle karşı çıkan "proletaryanın ekonomi politiği" formülüyle özetlemiştir.

Elbette bu sadece bir tarihsel eğilimdir, üstelik ne doğrusal ne de süreklidir. Sıkça zıt yönlü eğilimler tarafından sekteye uğratılıp tersine de çevirilebilir. Bir işyeri ölçeğinde gerçekleşmesi, tüm bir sanayi kolunda gerçekleşmesinden daha kolaydır. Aynı şekilde sanayi kolu ölçeği ulusal ölçekten, ulusal ölçek uluslararası ölçekten daha kolay gerçekleşir, keza erkek emekçiler arasında dayanışma, kadın erkek arasında olduğundan kolay gerçekleşir. Kazanılan zaferler bu eğilimi genellikle güçlendirir, ama istisnalar da mevcuttur. Ağır yenilgiler ise bu eğilimi zayıflatır.

Ancak "asırlık" eğilim, emekçiler arasındaki dayanışmanın, işbirliğinin ve örgütlenmenin zayıflaması değil artması yönündedir. Bunun kanıtı olarak örneğin 1850 ile 1900 veya 1950 ile 1990 tarihleri arasında sendikaların sayısal gücünü, eylemlerinin yaygınlığını – genel grevler de dahil olmak üzere – kıyasladığımız zaman, bir iki istisna dışında dünya çapında artış eğiliminin sürdüğünü görürüz.

Oysa sosyalizm tam da toplumun, proletaryanın kendi örgütlenmeleri içinde edindiği yetenekler olan dayanışma ve işbirliği temelinde yeniden inşasını içerir. Yeter ki bunlar özgürce kabullenilmiş olsun, yani nereden gelirse gelsin dışarıdan dayatılmış olmasın. Marks'ın bir diğer cümlesini alacak olursak, sosyalizm "özgürce birleşmiş üreticilerin" hakim olduğu bir toplumla özdeşir.

Burjuva toplumunun ona öğrettiği bu niteliklere ek olarak proletarya bu inşayı gerçekleştirebilecek ekonomik ve sosyal potansiyel güce de sahiptir. Bir anda üretim ve dağıtımın tüm çarklarını durdurabilir. Tüm zenginlikleri üreten de yalnızca kendisidir (3).

Üçüncü sanayi devrimi bu potansiyeli zayıflatmadığı gibi güçlendirmiştir. Esasen genel anlamıyla kamu çalışanlarıyla birlikte, enerji, iletişim, elektrik, banka, eğitim, sağlık hizmetleri sektörlerinin emekçileri bugün artan oranda sendikal hareketin omurgasını oluş-

turmaktadırlar. Hatta çoğu zaman, kapitalist ekonomiyi felç etmek açısından eylemleri, maden, demir-çelik, otomobil veya mekanik inşaat sektörü emekçilerinininkinden bile daha etkili olmaktadır.

Dönem dönem, ki bu sürekli ve her yerde birden anlamına gelmez, on yılda bir, yirmi yılda bir şu veya bu grup ülkede proletarya yaygın grevlere , hatta fabrika işgalli grevlere veya aktif kitle grevlerine baş-vurmakta ve üretimi kendi yönetimi altında üstlenmektedir.

1917 Ekim Devrimi'nden bu yana bu tür proleter sınıf mücadelesi yöntemlerine sırasıyla Rusya, Finlandiya, İspanya, Belçika, Çekoslovakya, Almanya, İtalya, Fransa, Latin Amerika ülkelerinin çoğu, özellikle de Arjantin, Şili, Bolivya, Macaristan (1956), yine İtalya, Fransa ve Belçika, Portekiz ve Polonya'da başvuruldu. Henüz sınırlı olmakla birlikte yakın dönemde SSCB'de görünen grevlerde de bu ortaya çıkmaktadır, yarın da büyük ihtimalle birçok Doğu Avrupa ülkesinde kendini gösterecektir.

Sonuna kadar götürüldüğünde aktif kitlesel grevler sermayenin iktidarıyla gerek işletmeler düzeyinde gerekse de devlet düzeyinde çatışma noktasına varmaktadır. İktidar sorunu gündeme gelir: kim karar veriyor, kim yönetiyor, kim hükmediyor, burjuvazi mi (Doğu'da bürokrasi) yoksa proletarya mı? Böylece de emekçilerin toplumu yeniden inşa etmeye yönelik işgüdüsel çabaları ifade edilmektedir.

Komünizmin geleceği sağlam bir biçimde bu çabanın içinde yer almaktadır. Yetmiş yılı aşkın bir süredir düzenli olarak bu çaba ortaya çıktığına göre ve onu yaratan nedenler de (4) sürdüğüne göre, önümüzdeki yıllarda ve onyıllarda durumun farklı olacağını düşünmemiz için bir neden yoktur.

Stalinizm devrimin ürünü değildir

Komünizm ve devrimci sosyalizm her şeyden önce ne bir teori ne bir tasarım ne de bir doktrindirler. Esasen nesnel olarak sınıfsız bir topluma doğru yönelen *emekçi sınıfların gerçek özgürleşme hareketidirler*.

Ama onlar aynı zamanda bilinçli bir tasarım oldukları için de sınıfın bu ilksel hareketini daha bilinçli hale dönüştüren bir teoridirler. Gerçekten de sınıfsız bir toplumun yaratılması önkoşul olarak emekçilerin ve müttefiklerinin büyük çoğunluğunun bilinçli bir çabasını ge-

rektirir. Bu aynı zamanda sosyal ve ekonomik yaşamı insanlığın bilinçli denetimine bağımlı kılma çabasıyla özdeşleşir. Böylesine bir bilinçli denetim ise varılacak hedefi ve yöntemlerini belirleyen bir teori olmadan gerçekleşemez.

İşte bu açıdan günümüzdeki “komünizmin sonu” yörüngeli gürültü patırdı salt bir aldatmacanın ötesinde reel bir sorun haline gelmektedir.

Stalinci ve Stalin sonrası bürokrasilerin yalana dayalı propagandaları sayesinde – ki bunlar kapitalist ülkelerdeki komünist partiler ve kendi çıkarlarından hareketle uluslararası burjuvazi tarafından da yayılmıştır – komünist tasarı, uluslararası proletaryanın bir kesimin gözünde ve genel anlamda kamuoyunda, sözde SSCB, Doğu Avrupa, Çin, Kuzey Kore ve başka ülkelerde var olduğu iddia edilen “reel sosyalizm” ile özdeşleştirilmiştir. Bu toplumların krizi bugün herkesin gözü önünde patlak verdiği için de, burjuva, sosyal-demokrat, ve kapitalizm ötesi ülkelerdeki yeni sosyal-demokrat ideologlar, bu tartışmasız krizden kalkınarak komünizmin ve marksizmin iflas ettiğini ilan edebilmektedirler.

Nesnel ve bilimsel açıdan bu aldatmaca kolayca yalanlanabilir. SSCB ve diğer ülkelerde iflas eden stalinizmdir, ne komünizm, ne leninizm, ne de marksizm. Stalinizm devrimin değil, karşı-devrimin bir ürünüdür. Stalinizm zaferini ancak Lenin’in partisini fiziksel olarak yok ederek ve teorilerinin – Marks’ınkiler de dahil – %90’nını ayaklar altına alarak sağlamıştır.

Stalin ve ardından gelenler gibi despotların resmi olarak Marks ve Lenin’in teorilerine sahip çıkıyor görünmeleri (5) onların bu özgürlük yanlısı düşünürlerle özdeşleştirilmelerini haklı çıkarmaz. Nasıl despot Bonaparte’ın Fransız devrimine sahip çıkmış olması, bu devrimi gerçekleştiren ve İnsan Hakları Beyannamesini kaleme alanların veya jakobenlerin, termidorcu yönetimin rüşvetçiliğinden, Beyaz terörden, demokratik özgürlüklerin ortadan kaldırılmasından veya Napolyon savaşlarının neden olduğu yüzbinlerce ölüden sorumlu tutulmaya kalkışılmasını haklı çıkartmıyorsa. Artniyetsiz hiçbir kimse, metinlere ve yapıtlara dayanarak, gerek Stalin’in, gerek stalinizmin ve stalinizm sonrasının, gerekse de bunları doğrulamaya çalışan ideolojilerin her ne şekilde olursa olsun Marks’ın öğretisinden kaynaklandığını iddia edemez.

Neyin krizi?

SSCB, Doğu Avrupa, Çin ve diğer ülkelerde yaşanan kriz sosyalist planlamanın krizi değildir. Çünkü sosyalist planlama sosyalist demokrasi, siyasal çoğulculuk ve üreticilerin çoğunluğunun fiili iktidarı olmaksızın gerçekleşemez.

Bunalımda olan, bürokrasi için ve bürokratlar tarafından oluşturulan bürokratik planlamadır. Bunun ifadesi de biriken dev oransızlıklar (yani planlama yapılmamış olması), en az o kadar dev israf, üretici olmayan harcamaların şişmesi, sosyal harcamaların tali harcamalar düzeyine indirgenmesi ve üreticilerin yaratıcı inisiyatifleri ve sorumluluk duygularının boğulmasıdır.

Ancak bu kriz eskiden geri kalmış ama artık büyük ölçüde modernleştirilmiş toplumlarda ortaya çıkmaktadır. Genel kültür ve kalifikasyon düzeyinin yükselmesine denk düşmektedir. Bürokratik despotizmi iyice tahammül edilmez hale getiren ama aşılması için daha olumlu koşullar yaratan etkenlerden biri de budur.

Ne var ki emekçi kitlelerin davranışları ve düşünce yapılarını belirleyen bilimsel bilgiler değil, siyasal ve ideolojik etkilerle ve örgütsel sadakatle bezenen yaşam ve mücadele deneyleridir. Bu cinsten tüm etkilerden arınmış kitle yoktur. Bu nedenle de uluslararası düzeyde kitlelerin bilincine kazınan ve SSCB'nin sosyalist bir tasarımı gerçekleştirmekte olduğuna dair görüntü bugün komünizmin aleyhine dönmüştür.

Bu görüntü aslında 1917-1923 dönemindeki birçok yıl boyunca ana hatlarıyla gerçeğe uygundu. 1923-1927 döneminde bile, hızla ortadan kalksa da bir gerçek zemin varlığını koruyordu. Ancak stalinci diktatörlüğün iktidarını sağlamlaştırmasından itibaren tamamen bir yanlış algılamaya dönmüştü (6). Bu yanlış görüntüden etkilenen uluslararası proletarya kesimi stalinizmin temsil ettiği felaketin eninde sonunda bilincine varabildi. Ancak bu büyük bir gecikmeyle, aşağı yukarı 1956 (Macaristan) ve 1968.(Çekoslovakya) deneyleriyle gündeme gelebildi.

Kitlelerin sovyet deneyinden hayal kırıklığına uğramaların ne-

deninin emperyalist propagandadan – hatta Kruşçev’in açıklamalarından veya Gorbaçev’in başlattığı demokratikleştirme dinamiğinden – kaynaklandığı tezinin gerçekle bir alakası yoktur. Anti-komünist propaganda Ekim Devrimi’ni izleyen yıllarda çok daha saldırgandı. Ama o dönemde ileri emekçiler üzerinde hiç bir ciddi etkisi olmadı, aksine.

Aynı emekçilerin bugün bu “sovyet modeline” duydukları tepki herhangi bir yalana dayalı propagandanın ürünü değil, acı bir gerçeğin bilincine varılmasıdır. Ama bu bilinç, tıpkı geçmişte SSCB ve Çin’e eleştirel olmayan yaklaşımda olduğu gibi, yanlış bir özdeşleştirmenin etkisi altında açığa çıkmaktadır. Dün stalinizme “evet” deniyordu çünkü hatalı bir biçimde komünizmle özdeşleştiriliyordu, bugün ise aynı yanlış özdeşleştirilmeden dolayı komünizme “hayır” deniyor.

Ancak nasıl geçmişteki stalinci beyin yıkamalar ve bürokratik mengene bu yolda başarısız olmuşlarsa, bugünkü bu yanlış özdeşleştirilme de kitlesel işçi mücadeleleriyle sosyalizme doğru gerçek yönelişi engelleyemeyecektir. Ne var ki doğal olarak bugün için bu gidişin süratini büyük ölçüde yavaşlatmaktadır.

Stalinizmin iflasının yarattığı kuşkuculuk aynı zamanda sosyal-demokrat ve yeni sosyal-demokrat reformistlerin burjuva toplumuyla kaynaşmalarının yarattığı kuşkuculukla çakışmaktadır. Bu kaynaşma emekçilerin ezici çoğunluğunun gözünde – sosyal demokrasiye oy verenler de dahil – tartışma götürmez bir gerçektir. Zaten bu oylar da “ehvenişer” olarak verilmişti ve sosyal-demokratların reformlar yoluyla kapitalizmi ortadan kaldırmaya niyetli olduklarına dair bir yanılsamanın ifadesi değildi.

Sosyal Demokrat parti yönetimlerinin istisnasız tümü kapitalizme yok etmeyi değil, reforme etmeyi düşündüklerini açıkladılar. Çoğu da zaten bu düşüncüyü programlarına kaydettiler. Sosyalist partilerin bu depresyon döneminde yapıkları, emekçilerin zararına olan ve kâr oranlarını ile toplam kârların artırılmasına yönelik, kemer sıkma politikalarına tümüyle sahip çıkmaktan ibaretti.

Emekçilerin yaşadığı bu çifte hayal kırıklığı onları ister istemez toplumu kökten ve tümüyle dönüştürmeyi amaçlayan tasanların gerçekçiliğini sorgulamaya itiyor.

Henüz, hem bürokratik despotizmi hem de pazar despotizminin reddeden alternatif bir toplum tasarısı gerçek yaşamda uy-

gulanamadığı için devrimci marksistlerin ve diğer işçi hareketi akımlarının bu yöndeki propagandaları – bu propagandanın gerekliliği ve öncü kesimlerde sağlayacağı yararlar rağmen – geniş kitlelerin kuşkuculuğunu gidermek için yeterli değildir. Dolayısıyla artık mücadeleleri kapitalist toplumun tümünün sorgulanacağı bir başkaldırıya dönüştürmek geçmiş on yıllara kıyasla daha zor olacaktır.

İşçi hareketinde yeni bir adım

Ancak yaşamın kendisi, tarihin gerçek hareketi sosyalizm yolundaki bu engelleri aşma yönünde yeni eğilimler yaratmaktadır.

Herşeyden önce, son yıllarda bir dizi ülkede, üzerinde ne stalinizmin ne de geleneksel reformizmin yükü olmayan, genç sayılabilecek bir işçi sınıfının ortaya çıkmasından kaynaklanan yepyeni bir işçi hareketi oluştu. Bu yeni işçi hareketi, eskisinin birçok kesiminin özelliği haline gelen tarihi yenilgi ve kuşkuculuk hislerini taşıyor. Burjuva toplumunun tümünün sorgulanmasına yönelecektir ve yönelmektedir.

Bu durum Brezilya, Güney Afrika ve Güney Kore için geçerlidir. Yarın en azından Meksika, Hindistan, Pakistan, Nijerya ve Mısır'da, hatta ABD'de bile gündeme gelebilir.

İşçi hareketinin henüz geleneksel bürokratik aygıtların siyasi etki alanı içinde olduğu bir dizi ülkede bile sendikal hareketin önemli bir kesimi giderek bu boyunduruktan kurtulmaktadır. Nesnel koşulların baskısı altında daha geniş hedeflere doğru yöneliyor. Eğer devrimci sosyalist akım bu kesimler içinde etkisini arttırabilirse sosyalist tasarı kitlelerin gözünde yeniden inandırıcı hale gelebilir. Böyle bir durumda geleneksel kitle partilerinde önemli farklılaşmalara da neden olabilir; özellikle öncü güçler, geleneksel aygıtların boyunduruğundan kısmen bağımsızlaşabilmiş bir kitle hareketinin varlığında, birleşik cephe taktiklerini doğru bir biçimde uygulayabilirlerse.

Nitekim işçi hareketinin yeniden yapılanması ve devrimci öncü güçlerin inşası belli bir sının geçtiklerinde, önemli kapitalist ülkelerdeki gelecek devrimci krizler ikili iktidarlara hatta devrimci zafere ulaşabilirler. Bu da elbette sosyalizme bakışı yeniden uluslararası proletaryanın gözünde inandırıcı, kabul edilebilir ve ümit verici bir hale getirecektir.

Dahası, Doğu Almanya'da ve Çekoslovakya'da kitle hareketinin gelişmesi ve daha yavaş bir tempoda gelişse bile SSCB ve başka Doğu Avrupa ülkesinde de kitle hareketinin gelişmesi önümüzdeki yıllarda politik devrimin zafere ulaşmasıyla sonuçlanabilir. 1917 Rusya'sından veya 1945 Doğu Avrupa'sından (1949 Çin'inden hiç söz etmeyelim!) çok daha ileri bir maddi ve kültürel zeminde gerçekleşebilecek olan böylesi bir devrim kısa sürede tüm dünya proleterlerine en gelişkin kapitalizmden daha adil, daha eşitçi ve daha özgür bir toplum modeli sunacaktır. Sosyalizmin inandırıcılık bunalımı o zaman artık tamamen aşılmış olacaktır.

Bu inandırıcılık bunalımının çelişkili yönü de budur zaten, çünkü tümüyle stalinizm ve stalinizm sonrasının kesin iflasından; kitlelere, onların çoğunluğunun özgür rızası olmadan bir siyasi proje dayatma girişiminin iflasından kaynaklanmaktadır. Ama bu bunalım sadece her tür "tepeden inmeciliğe" karşı kesin bir tavır yaratmakla kalmıyor, aynı zamanda proletaryanın büyük çoğunluğunun temel sınıf bilincine kalıcı ve güçlü bir bürokrasi düşmanlığı da aşıyor. Bürokratik manevracılığa karşı oluşan bu tepki, burjuva toplumunun tümünü sorgulayan geniş bir özgürlükçü eyleme dönüşebilecek muazzam güçlerin yolunu açacaktır ve açmaktadır.

Tüm bu çelişkili süreç, Marks'ın *Louis Bonaparte'ın 18 Brumaire'i* adlı yapıtında altını çizdiği, proleter devrimlerin kendini eleştirebilme ve düzeltebilme yeteneğinin tarihi bir ifadesidir. Bu da komünizmin geleceğini sağlayan bir ögedir. Dahası, zaferin mümkün hatta olası olduğunu da içerir.

Ama bir şartla: devrimci komünistler/sosyalistler emekçilerin özgürleşme hareketine yönelik her türlü ikameci, paternalist, yetkeci tavır ve teoriden kesinlikle uzaklaşmalıdırlar; tabii kendiliğindenciliğe de düşmeksizin.

Proletaryanın ortalama bilinç düzeyi ancak devrimci durumda toplumun kökten bir değişiminden yanadır. İşte bu nedenle sürekli olarak bu yönde mücadele edenlerin ayrı örgütlenmesinden vazgeçilemez. Kitlesele devrimci partilerin ve kitlesele bir devrimci enternasyonal'in inşası 1919'da olduğu gibi bugün de gereklidir. Dördüncü Enternasyonal gelecekteki bu kitlesele devrimci enternasyonal'in çekirdeklerinden sadece biridir. Ancak bugün dünya gerçekliğinin üç alanında (emperyalist ülkeler, "Üçüncü Dünya" ve bürokrasinin egemen

olduğu kapitalizm ötesi ülkeler) emekçilerin çıkarları için, birini diğerinin önüne koymadan mücadele eden tek örgüttür. Dolayısıyla Dördüncü Enternasyonal'in inşası bu yöndeki en acil görevlerden biridir. Nitekim Dördüncü Enternasyonal komünizmin bunalımını aşabilmektedir, çünkü onu oluşturan gelenek ve kadrolar 70 yılı aşkın bir süredir stalinizme karşı koymuşlardır ve dolayısıyla kararlı bir biçimde stalinizme karşı olan kitlelerin gözünde inandırıcılığını yitirmeyen, gerilemeyip hâla gelişebilen de bir tek o vardır.

Sınıfın özörgütlenmesi – ki özgür ve demokratik bir biçimde seçilmiş konseylerin iktidarına yol açacaktır – ve devrimci öncünün ayrı örgütlenmesi böylece, çokpartililik aracılığıyla gerçekleşecek olan diyalektik bir bütün oluşturmaktadır. Devlet iktidarını parti değil konseyler yürütmelidir. Söz konusu parti ve partiler konseyler içinde idari yöntemlerle değil, hele hele baskıyla hiç değil, iknaya dayalı yöntemlerle çoğunluğu ele geçirmeye çalışırlar. Yegane kozları şunlar olmalıdır: daha sürekli, daha dayanıklı ve sınıflarına daha çok adanmış bir eylem düzeyi; her tür ayrıcalıktan arınmış bir yaşam tarzı; faaliyetlerini ilkeleriyle tam uyumlu bir biçimde gerçekleştirme yetenekleri; ve sınıfsız toplumun inşasını yönlendiren yasaların teorik düzeyde kavranmasına dayanan daha üstün bir politik uzakgörüşlülük.

Bu konuda sağlıklı kaynaklara başvurulmalıdır: Marks ve Engels'in Paris Komünü üzerine yazıları; Rosa Luxemburg'un yazıları; *"sürekli ordusuz, polissiz ve bürokrasisiz"* bir sovyet devleti projesini geliştirebilme cüretini gösteren Lenin'in *Devlet ve İhtilal*'i; ve özellikle de Troçki'nin yaşamının son on yılında yazdığı makale ve kitaplar ve Dördüncü Enternasyonal'in programatik belgeleri.

"Ya Sosyalizm, ya Barbarlık"

Ancak elbette tüm bu teorik zenginlik ve miras ilahi gerçekler değil, her yeni devrimci ve karşı devrimci deneyde sınanması gereken düşünce öğeleridir. Devrimci bir düşünür tarafından devrimcilerle ilgili olarak bu güne kadar söylenmiş en akli başında söz, Marks'ın *Feurbach üzerine tezler*'inin üçüncüsündeki şu cümledir: eğitimci de eğitilmeli ve yeniden eğitilmelidir. Son tahlilde komünizmin geleceği bu temel gerçeğin komünistler tarafından özümseyip özümsememesinde yatıyor.

Komünizm, insanlığın ezici çoğunluğu için daha adil ve daha insancıl bir toplum yaratma arzusudur. Kapitalist toplumdan nitel olarak daha üstün bir toplum yaratma çabasıdır. Kapitalizmin iç çelişkileri ve bunların yol açtığı bunalımlar ardı ardına sergilendikçe, sınıfsız sosyalist toplumun nitel olarak daha akılcı bir toplum olacağı ortaya çıkmaktadır.

Yirminci yüzyılın kapitalizminin bilançosu sadece ABD toplumunun yarısının yaşam düzeyi veya Almanya va İsveç'in sosyal sigorta sistemi (ki bu da esasen kapitalistlerin direncine rağmen işçi hareketinin elde ettiği kazanımlardır) değildir. Bu bilanço aynı zamanda Üçüncü Dünya'daki insanların %80'ninin içinde yaşadığı korkunç sefalettir. Buna yaklaşık 100 milyon ölüye neden olan iki Dünya savaşını da eklemek gerek. Ayrıca 1945'den beri bize dayatılan 120 "yerel" savaşı da eklemek gerek (Mozambik'teki emperyalizm yanlısı yerel güçlerin başlattığı savaş tek başına 900 000 ölüme yol açtı...). Buna iki ağır ekonomik depresyon dönemini, faşizmi, askeri ve yarı-faşist diktatörlükleri ve 50'yi aşkın ülkedeki kurumlaşmış işkenceyi de eklemeliyiz.

Başta Rosa Luxemburg olmak üzere, marksistler daha asrın başında insanlığın geleceğini şu ifadeyle özetlemekte haklıydılar: "*ya sosyalizm, ya barbarlık*". Barbarlık, en iğrenç yüzünü nazi katliamlarıyla ortaya dökmeden evvel sömürgeciliğin cinayetleriyle (Japon militarizmininkiler de dahil) ve onu destekleyen ırkçı doktrinlerle de kendini göstermişti.

Sanayi kapitalizmi başından beri ilerleme ve gerilemeyi, üretici ve yok edici güçleri birlikte taşıyarak gelişti (7). Önceleri olumlu yönler ağır basarken, emperyalist dönemle birlikte durum eşitlendi ve giderek olumsuz yönler hakim oldu.

Gerek mekanik gerekse de insani üretici güçlerin gelişimi tümüyle durmuş değildir. 1940'lı yılların sonuyla 1970'li başları arasında (bazı yarı sanayileşmiş ülkelerde 1970'lerle 1980'lerin başı) olduğu gibi olağanüstü bir gelişme göstermeleri de mümkündür. Ancak bu gelişim için ödenen bedel giderek aşırıya kaçmaktadır.

Bu eğilimin tersine dönmesinin en açık ifadesi İkinci Dünya savaşı sırasında biyolojik ve nükleer silahların ortaya çıkmasıdır. Toplu olarak kullanımları halinde insan nesli fizik olarak tümüyle yok olacaktır. Nükleer santrallerin artması da, büyük ölçekli bir "kon-

vansiyonel" savaş halinde bile aynı tehlikeyi gündeme getirmektedir. Dolayısıyla gerek nükleer gerekse de konvansiyonel kıtasal veya Dünya savaşlarına engel olmak artık işçi hareketinin (sosyalist devrimci, komünist kanadı da dahil) bir numaralı stratejik hedefi haline gelmiştir.

Gorbaçev bu yeni gerekliliği ifade etmiştir, her ne kadar bunu devrimci marksistlerden daha geç kavradıysa da - ki onlar da nesnel zorunluluğun ortaya çıkmasına kıyasla geç kalmışlardır. Çünkü artık bu silahların ortaya çıkmasıyla savaş başka yöntemlerle siyasetin sürdürülmesi olmaktan çıkmıştır. Artık her tür siyasetin inkarı haline gelmiştir. Nükleer toz haline dönüşmüş bir insanlık her hangi bir pratiğin - siyasi bir pratik de dahil - öznesi olmaktan çıkar.

Ne var ki bu tartışmasız çelişkiden Gorbaçev korkunç bir sonuç çıkartmaktadır: insanlık, "sosyalist" denen ülkeler, uluslararası işçi sınıfı, Üçüncü Dünya'nın ezilen ve aşırı derecede sömürülen kitleleri, bu intihar savaşlarını önlemenin tek yolu olarak emperyalizm ve her yerdeki mülk sahibi sınıflarla gittikçe daha yakın bir işbirliğine girmek zorundadır (8).

Bu görüş emperyalizmin yöneticilerinin şimdilik askeri harcamaların artuşını, kısma yönündeki eğilimlerini ve çıkarlarını (ki imzalanan ve elbette desteklenmesi ve yaygınlaştırılması gereken kısmi silahsızlanma anlaşmalarının temelinde bu yatar) evrensel silahsızlanma yönünde sürekli bir yöneliş gibi sunmaktadır. Bu tamamen gerçek dışıdır.

Bu değerlendirme emperyalizmin başlattığı saldırıların ve "yerel" savaşların barbarca etkisini küçümsemektedir. Burjuvazi içindeki sınıy-askeri kesimin önemini ve etkinliğini küçümsemektedir. Ekonomik gerileme dönemlerinde askeri harcamaların artırılması eğilimini görmezden gelmektedir. İşçi hareketinin ezilmesiyle sonuçlanacak keskin bir bunalım sonucunda, burjuva toplumunun içinden herşeyi göze alabilecek (kendilerini de etkilese bile) - Hitler gibi - nihilist siyasi önderler çıkabileceğini unutmaktadır.

Bu tehlikeler sınırlı olsa da, işçi hareketinin ve savaş aleyhtarı hareketin stratejisinden bunu silip atmak tamamen sorumsuzluktur. İnsanlığın geleceğiyle rus ruleti oynamaktır.

İnsanlığın fizik olarak yok olması tehlikesinden (nükleer santrallerin varlığında savaş olduğu takdirde bu tehlike kendini gös-

terebilir) kalkınarak varmamız gereken stratejik sonuç insanlığın var olmaya devam etmesinin tek ve gerçek güvencesinin ağır silah üretilecek tüm fabrika ve laboratuarlara üreticilerin el koymasındır. Bu üreticiler ardından evrensel bir anlayışla bu silahların üretimine son vermeli ve mevcut stokları da derhal yok etmelidirler.

Dün mesele “*ya sosyalizm ya barbarlık*” idi, bugün ise bu “*ya sosyalizm, ya da ölüm*” halini aldı. Komünizme bir an önce varmak için bundan büyük bir neden olabilir mi?

İnsanlığı tehdit eden diğer ölümcül felaketler için de aynı sonuca varabiliriz, herşeyden önce çevre kirlenmesi ve Üçüncü Dünya’daki açlık ve salgın hastalıkların korkunç bir biçimde yayılması.

Bu tehditlerin ortadan kaldırılması için gerek üretimin denetlenmesi gerekse de zenginliklerin dağıtımı, ayrı ve özel zenginleşme ve iktidar hedefi peşinde koşan ve denetimsiz ve denetlenemez bir büyüme sürecinin esiri olan sosyal güçlerin elinden alınmalı, ve tüm kısmi çıkarları ve denetimsiz büyümeyi, emekçi insanlığın tümünün lehinde bir dayanışmacı işbirliğine bağımlı kılma arzusu ve yeteneğine sahip olan ücretliler ve müttefikleri emekçi köylülüğe verilmelidir.

Ütopik bir proje mi?

Bu ütopik bir proje midir? Buna sadece gelecek karar verebilir. Ancak şurası açık ki bu proje, zenginlerin çıkarları ve ulusal devletlerin iktidarını kollektif dayanışmaya bağlı kılma konusunda doğuştan yeteneksiz olan şimdiki toplumdan dünya barışını sağlamasını, çevreyi korumasını, açlığı ve tedavi edilebilir hastalıkların salgınını önlemeyi beklemek çok daha ütopiktir. Bu kapitalist toplum buna gerçekleştiremez çünkü küçük bir azınlığın zenginleşmesine (sermaye birikimi) ve dayanışma değil rekabete dayanmaktadır.

Şimdiden, en sivri özelliklerini belirttiğimiz sosyalist projenin ütopik olmadığına dair ögeler mevcuttur. Doğu Almanya veya Çekoslovakya’da yaşanan kitlesel ayaklanmaların belirleyici özelliği, her türlü vesayeti reddetmeleri olmuştur. Bu başka Doğu Avrupa ülkelerine ve SSCB’ye de yayılacaktır. Siyasi özgürlük talebi giderek tüm diğer sosyal, ekonomik ve siyasi alanlara da yayılacaktır. Giderek artan sayıda kapitalist ülkeye de yayılacaktır.

İsviçre'de ordunun derhal ortadan kaldırılması için yapılan referandumda çıkan %36'lık olumlu oy, Ekim 1989'da ABD'de kürtaj hakkını korumak için sokaklara dökülen bir milyon insan burjuvazinin başına geleceklerin ufak bir habercisidir. İnsan hakları kampanyaları yürüttüğü için ve Doğu blokundaki ayaklanmalar için yaptığı reklamlardan dolayı pişman olacaktır burjuvazi. Çünkü önümüzdeki yıllarda ters tepip suratında patlayacaktır tüm bu temalar.

Doğu Almanya, Çekoslovakya ve Romanya'daki ayaklanmaları uluslararası televizyonlar, özellikle Alman, Fransız ve amerikan televizyonları dakikası dakikasına izlettiler. İlk defa tüm dünya anında devrimci patlamanın gelişimini izleme fırsatını elde etti.

Ama şu soruyu da sormak lazım: neden Brezilya'daki veya İspanya'daki genel greve bu ilginin %5'i bile tanınmadı, ki biri 30 diğeri 6 milyon emekçiye kapsayan 1989'un en önemli işçi eylemleriydi söz konusu olan ve kesinlikle Doğu Almanya, Çekoslovakya ve Romanya'dakinin tümünden fazla insan eyleme katılmıştı. Neden Çavuşesku'nun *Securitate*'sinin cinayetlerinden çok daha fazla ölüme yol açan Panama'daki emperyalist baskı, Salvador'daki katliamlar (on yıllık savaşta 70 000 ölü), Guatemala, Sri Lanka, Sudan, Mozambik gibi ülkelerdeki cinayetler Romanya'daki katliamların %5'i kadar daha ilgi görmedi? Bunun nedeni sakın bu katliamları gerçekleştiren zorba rejimlerin sözde "sosyalist" olmayıp kapitalist veya kapitalizm yanlısı olmalarında yatmasın?

Vesayet altında tutulmaya karşı mücadele, ekoloji dahil (9) her alanda kendi kaderini tayin etmek için mücadeledir; ister anti-militarizm alanında olsun, ister demokratik haklar için mücadelede de olsun. Çevre için önemli tehlikeler içeren tüm projeler için, hemşerilerinin açık desteğine sahip olan yerel komiteler (konseyler) ve genel anlamıyla halk kitleleri veto hakkına sahip olmalıdır.

Stalinizm iktidara geldiğinden bu yana ilk defa özgürlük, en geniş demokrasi – gerek doğrudan gerek temsili - için mücadele ve anti-militarizm artık bizim saflarımıza, devrimci sosyalizmin saflarına geçmiştir. Özgürlük, siyasi ve ekonomik eşitlik, dayanışma ve sosyal adalet (dünya çapında da sosyal adalet), köktenci antimilitarizm, çevrenin kararlı bir biçimde korunması, insan haklarına saygı, tüm bu öğelerin bileşimini alt etmek mümkün değildir.

İşte sürekli öne sürmemiz gereken propaganda temaları bunlardır.

Geçiş talepleri ve anlık taleplerle bunları birleştirmeli ve günlük hayatta yansımaları bulacak siyasi projeler üretmeliyiz. Komünizmin geleceğini kesin olarak güvence altına alacak olan budur.

2 Şubat 1990

Inprecor no: 305

3 Nisan 1990

Notlar:

1) Burada ekonomik baskı altında emek güçlerini satmak zorunda kalanların tümünü kastediyoruz.

2) Emekçilerin genel oy hakkı için, sömürge ülkelerin ulusal özgürlüğü için, ve faşizme karşı mücadeleleri, Çekoslovakya'daki demokratik özgürlükler için 1989 genel grevi, vb.

3) Bir "sanayi ötesi toplumu", yani "proletarya ötesi toplumu" yiyecek, giyim eşyası, konut, ev eşyası, ilaç, ulaşım aracı, iletişim aracı, okul, hastahane üretiminin, ki hiçbir bilim adamının veya bilgisayarçı onlarsız yaşayamaz, tamamen veya büyük ölçüde insanlar değil robotlar tarafından gerçekleştirilmesini içerir. Bu ise yakın bir gelecek için hayalden ibarettir. Sosyalizmi "proletaryadan arındırma" girişimleri, yani onu modern proletaryanın çıkar ve mücadelelerinden soyutlama girişimleri, sosyalizm üzerine son yıllarda yayınlanan dört önemli kitabın ortak noktasıdır. Bu kitaplar, Alec Nove'un *The Economics of Feasible Socialism*; Michael Harrington'un *Socialism, Past and Future*; Bryan Gould'un (İngiliz işçi partisi, Labour Parti, lideri Kinnock'un baş ide-

ologlarından biri) *A Future for Socialism*; André Gorz'un *La Métamorphose du travail* isimli yapıtlarıdır.

Aslında tüm bu girişimler somutta sosyalizmi reforme edilmiş bir kapitalizm gibi sunmakla sonuçlanıyor. Potansiyel olarak kapitalizmi devirme yeteneğine sahip devrimci bir özne olmadığı takdirde, mantıksal olarak onu reforme etmekten başka bir seçenek kalmıyor. "Elveda proletarya" ister istemez "Hoşgeldin kapitalizme" varıyor.

4) Son tahlilde bu nedenler emekçiler her şeyden önce üretici olarak, yabancılaşmışlardır.

5) Sovyet Sol Muhalefeti'nden arda kalan ender kişilerden biri olan eski yoldaşımız Alexandre Zimine, ölümünden kısa bir süre önce kaleme aldığı "*Stalinizm ve sözde Reel Sosyalizmi*" (Paris, La Brèche, 1988) adlı kitabında bu sözde teorik referansları mükemmel bir biçimde çürütmüştür.

6) Gerçekten de komünist partilerinin üye ve sempatizanları, ayrıca bu akımın dışında kalan ve sayısı küçümsenmeyecek derece önemli bir işçi kitlesi, 1930'lu yıllarda Stalin SSCB'sinin halk kitlelerinin tüm ihtiyaçlarını karşıladığına yürekten inanıyordu. Oysa bu kitlelerin yaşam düzeyi 1923-1928'dekine göre dramatik bir oranda gerilemişti.

7) Bkz. Marks'ın *Kapital*'inin I. cildinde makineciliğin ikili niteliği üzerine yazdıkları.

8) *Le Monde* gazetesindeki bir makalesinde Edgar Morin bu hayalperest ve intihar stratejisini doğrulamaya yarayacak ideolojik formülü ifade ederken "insanoğlunun" teknik gelişmenin ipinin ucunu kaçırarak kendini bir çıkmaza soktuğunu söylemektedir. Siyasi ve ekonomik iktidarı elinde tutanların kararlarından dolayı tüm insanlığı suçlamak, suçlularla kurbanları aynı kefeye koymaktır.

9) Sosyal demokratlarla "gerçekçi" yeşillerin alternatif çözümleri "çevre vergileridir" (Bkz. Joschka Fischer, *Der Umbau der Industriegesellschaft*, Eichhorn-Verlag, Frankfurt 1989), ama engelleyici oranda olmayan vergiler. Onlara göre, vergiler özel şirketlerin kârlarına dayanan ekonominin işleyişine uygun olmalıdır.

Böylece "realist" yeşiller burjuvaziyle anlaşmayı koruyabilmek uğuruna çevrenin gerçekten ve etkin biçimde korunmasını feda etmekte.

Yitik Çocukların Yeniden Kavuşması

4 TEMMUZ 1990'da, Sao Paola'da (Brezilya) Latin Amerika ve Karaipler sol siyasal partiler toplantısı, ABD'nin Panamayı istilasından, Doğu Avrupa'da (ki birçok Latin Amerika örgütüne "devrimin artçısı" olarak görülen) bürokratik aygıtların düşüşünden, Nikaragua'da Sandinistlerin yenilgisinden, Peru'da Birleşik Sol'un seçim yenilgisinden birkaç ay sonra, kimi devrimci örgütlerde sosyal demokrat akımların boyverdiği ve ABD'nin "düşük yoğunlukta çatışmalar" çerçevesindeki stratejilerinin başarılar kaydetmeye başladığı bir ortamda yapıldı. Bütün bunlar Latin Amerika'daki sosyalist pratik ve düşüncenin geri çekilişine yol açabilecek öğelerdi.

Aşağıdaki sunuşu yapan Sergio Rodriguez, Dördüncü Enternasyonal'in Meksika Seksiyonu, Emekçilerin Devrimci Partisi (PRT) adına bu toplantıya katılmıştır.

Son seçimlerde 31 milyon oy alan, kıtanın en güçlü merkezi sendikası (CUT; emekçilerin tek merkezi) yönetiminde ağırlığını koruyan PT'nin (650.000 üye) inisiyatifıyla böyle bir toplantının yapılması rastlantısal değildi.

Esas olarak beş konu tartışıldı: Latin Amerika'ya karşı kapitalist saldırı, Doğu Avrupa'nın bunalımı, Küba'da durum, Latin Amerika solunun kimi deneyimleri ve uğruna mücadele ettiğimiz sosyalist ve demokratik toplum projesi.

Latin Amerika'da uygulanan kemer sıkma ve yeniden yapılanma önlemlerini ve mevcut güç ilişkilerini çözümlemeye çalıştık. MAS (morenist kökenli, Arjantinli devrimci örgüt) Doğu Avrupa'da olduğu gibi, Üçüncü Dünya ve emperyalist metropollerde de kitle hareketinin görülmedik bir biçimde saldırıda olduğunu açıkladı. MAS'a göre, bu-

gün en büyük kayıpları verenler emperyalist hükümetler ve "sosyalist ülke" denilenlerin bürokrasileriydi. Bu tahlil hemen hemen ittifakla reddedildi, özellikle bu örgütün temsilcilerinin Panama işgaliyle emperyalizmin barutunun tükendiğini belirttiklerinde.

Katılan örgütlerin çoğunluğu Latin Amerika'da devrimci hareketlerin bugün iki unsurdan hareketle karşılaştıkları güçlükleri açıkladılar: bir yanda, perestroikanın barış içinde bir arada yaşama politikasından istifade etmesini bilen emperyalizmin küstah tutumu; öte yanda, dış borçların kullanımı IMF'nin ayarlama politikaları halklarımızı ekonomik olarak dize getirmek için korkunç silahlar haline geldi. Bu, bize bugünkü durum hakkında analizlerimizi derinleştirmemiz gerektiğini gösterdi ve bu saldırıya karşı, özellikle Bush'un Latin Amerika, ABD ve Kanada arasında serbest ticaret bölgeleri oluşturma önerisine karşı toplu bir cevap geliştirme gerekliliğini açığa çıkardı.

Doğu Rüzgarı

Doğu rejimlerinin bunalımı üzerine tartışma, onu doğuran nedenler ve gerekçelerine dairdi. Katılan güçlerin çoğunluğu için, bunalıma giren bürokratik egemenlik modeliydi. Süpriz, Doğu Avrupa'da gerçek bir "siyasal devrim" in cereyan ettiğini açıklayan Dominik Cumhuriyeti KP'si genel sekreteri Narciso Isa Conde'den geldi; öte yandan, Latin Amerika solunun çoğunluğu "bürokrasinin düşüşü", "sosyalizme geçiş", "tek parti modelinin bunalımı", "sosyalist demokrasinin yokluğu" gibi kavramları kullanıyor. Delegelerin büyük kısmı acil bir stratejik görevi yanıtlamanın gereği üzerinde durdular: sosyalizm ve demokrasi arasında sıkı bağlar örmek. Bir PT yöneticisi, Marco Aurelio Garcia, yeni sosyalist toplumun inşasında çok partililiğin gerekliliğini açıkça vurguladı; bir dizi demokratik kazanımın (genel oy, ibadet özgürlüğü, ulusal haklar vb.) burjuvazinin hesabına bırakmamak gerektiğini, zira burjuvazinin bunları sınırlamakta olduğunu ve keyfince kullandığını açıkladı. Demokrasi konusu burjuvaziyle toplumsal güçler arasındaki mücadele arenasıdır. Bugün, Marco Aurelio Garcia'ya göre, bu alanda burjuvazi hegemonikter, ondan bunları koparmak gerekir.

Küba Üzerine Tartışma

Küba Komünist Partisi'nin tanınmış bir yöneticisi Carlos Aldana Escalante adanın konumu üzerine sunuşuna şöyle başladı: "Küba'da kriz yoktur ve olmayacaktır." Böyle bir iddia, tüm Latin Amerika solunun sevilen devrimi üzerine çöken tehlikeleri görmezden gelmek olarak algılandı. Aldana tek parti sorununu anımsatarak; ona göre her yerde her zaman geçerli stratejik bir anlayıştan çok emperyalist kuşatmanın nesnel koşullarına bağlı esas olarak taktik bir meseleydi söz konusu olan. Kübalıların sadık dostlar olduklarını ve Sovyetler Birliği'nin benimsemedikleri bazı eylemlerini dahi desteklemek zorunda kaldıklarını belirtti. Örneğin, 1968'de Çekoslovakya'nın işgalini başlangıçta siyasal ve moral açıdan haklı görülemeyecek bir davranış olarak tahlil ettiklerini ama ardından, Küba Sovyet dostlarını desteklemek zorunda olduğu için, bu tutumunu inceltmek zorunda kaldığını belirtti.

PT yöneticisi, Joao Machado, katılan örgütlerin tümünün kesin bir biçimde Küba devrimini savunmalarını isterken, tek parti meselesiyle Küba'da demokrasi konusundaki mevcut sınırlamalar arasında açık bir ayrım koydu. Meksika PRT temsilcisi sol güçlerden hiçbirinin Küba KP'sinden burjuva demokrasisi tarzında ve hatta Nikaragua'da düzenlenene benzer seçimler beklemediğini bildirdi. (Sandinist eski dış işleri bakanı, Miguel d'Escoto, şakağa dayalı bir tabancayla bu oylama yapılmıştı demişti.) Ama Küba'da ne karşı devrimci bir ordu ne de güçlü, hain bir burjuvazi vardır; ne on yıl savaşa ne yabancı müdahaleye maruz kaldı; partilerin emperyalistlerce finansmanına izin verilmesi söz konusu edilemez; bu durumda gerçekten serbest seçimler için gerekli koşullar bulunmaktadır. Çokpartililik demokratik bir hakur: marksizm düşünce alanında hiçbirşeyden korkmaz.

PT'den bir başka yoldaş, Jose Dirceu, Küba KP'sinin IV. Kongre hazırlıklarının demokratik toplumun inşasında ileri bir adım oluşturduğunu; ama, ona göre, Küba'da esas meselenin Parti ve Devlet aygıtı arasındaki kaynaşmadan ileri geldiğini belirtti. Ochoa olayını (esrar kaçakçılığı ile suçlanarak idam edilen Angola fatihi Kübalı general) kısaca geçiştiren Kübalı yönetici, Aldana, Parti ve Devlet'in ayrılığına doğru gitmek gerektiğini ve bunun gelecek kongrenin temel

Ara Dönem

Bu toplantı sol örgütlerin çoğunluğunun geçmekte olduğu tartışmanın temel öğelerini belirginleştirmeye imkan verdi; muhakkak ki bir dönemin sonu ve bir diğerinin başlangıcını vurgulayacaktır. Kimileri için, silahlı örgütler döneminin sonunu ve özellikle Kolombiyalı M-19 deneyiminden sonra (M-19'un Cumhurbaşkanı adayı Navarro Wolf, Gaviria hükümetinde sağlık bakanı olmayı kabul etti), Latin Amerika solunun kurumsal faaliyetinin başlangıcını damgalayacaktır. Başkaları için, daha derin bir anlamı var; sol, devrimin bloklar ya da kamplar arasında bir çatışma olarak algılandığı bir evrenin sonuna varıyordu. "Sosyalist kamp"ın sonu yalnızca solun stratejisinin değil onun siyasal pratiğinin görünüşünü de değiştiriyordu. Bugün artık kimse "reel olarak varolan sosyalizm" denilen ülkelerin bürokratik sapmalarıyla özdeşleşmek istemiyor. Silahlı mücadele meselesi de bir başka düzeyde tartışıldı: silahlı mücadele cesur bir militan çekirdeğin yetkeci tercihi olamazdı; halkın demokratik duygularına cevap vermeli ve meşru olmalıdır. Önceleri, silahlı mücadele, devletin militarizmine karşı bir tapkiydi.

Bu değişim dönemi artık silahlı mücadele yapmayan örgütleri de etkiliyor. Brezilya'da PT, Peru'da PUM (Mariateguist Birlik Partisi), Uruguay'da Tupamaros-MLN (Ulusal Kurtuluş Hareketi) ve Meksika'da PRT kendilerini yol ayrımında buluyorlar. Kurumsal çerçevede gerekli mücadeleyi, toplumun dönüşümünün devrimci bir stratejisiyle nasıl birleştirmeli?

Böyle bir çelişkiyi çözümlemede esas olan halk iktidarını pekiştirme sorunudur, çünkü bu ne kurumsal katılımı, ne olası silahlı mücadele olasılığını dışlar. Halk iktidarı bir devrimci strateji okuludur, bir yandan iktidarı ele geçirmeye hazırlarken, öte yandan reformlar için de için mücadele eder; kapitalizm çerçevesinde kitleleri demokratik katılım yolunda eğitirken, aynı zamanda bir demokratik sosyalizm modeli için de mücadele eder. Ama böyle bir tercih, Latin Amerika solunun geleneksel hatası, halk iktidarıyla yardımcılık arasındaki kafakarışıklığı gibi bir dizi tehlikeyi önlememektedir.

Sao Paolo toplantısına katılanlardan bazıları bunu OLAS (Latin Amerika örgütleri dayanışması, 1967'de Havana'da toplanan OLAS konferansı Latin Amerika devrimci örgütlerinin çoğunu biraraya getirmiş ve bu hareketler arasındaki işbirliği ve dayanışmayı geliştirmeyi hedeflemişti) ile kıyasladılar. Yine de, en azından iki önemli farklılık var: Önce, bugün sol kendi siyasal ve teorik uğraşlarını belirleyen bir model, bir "örnek" izlemiyor (altmışlı yıllarda, Küba'nın oynadığı rol buydu); sonra, bu toplantı, kıtamızda yeni bir solun belirmesinin sonucu, tüm dogmatizmlerle kopmak isteyen devrimci düşüncenin çoğulculuğunu yansıttı. Bu toplantı, uluslararası sosyalist solun en derin bunalımının ortamında rahat bir nefes almayı sağladı.

Ormanların, ağaçların, ırmakların ve Latin Amerika'nın koskoca kentlerinin derinliklerinde hiç şüphesiz, sosyalist akımların bu bunalımına bütünsel bir cevap hazırlanmaktadır. Fırtınada yiten çocuklar (Uruguaylı şair Eduardo Galeano'nun deyişiyle) kavuşuyorlar.

Meksiko, 6 Temmuz 1990

(Inprecor sayı 314, 27 Eylül 1990)

Sao Paulo Bildirisi

Aşağıda, 4 Temmuz 1990 tarihli Sao Paulo toplantısının sonuç bildirgesinin belirgin kısımlarını yayınlıyoruz.

Brezilya Emekçiler Partisi PT'nin çağrısıyla, Latin Amerika ve Karayip 48 sol örgüt, parti ve cephelerinin temsilcisi Sao Paulo'da toplandılar.

Solun mevcut ideolojik akımlarının geniş yelpazesini biraraya getirmesi açısından başlı başına bir olay olan bu toplantı, alt kıtadaki sosyalist ve anti-emperyalist güçlerin, kendi değişik deneyimleri ve uluslararası durum üzerine, tahlil ve bilançolarını karşılıklı olarak yapma iradelerini öne çıkarmıştır.

Zengin, açık yürekli, çoğulcu ve demokratik bir tartışmada, bazı temel sorunları ele aldık. Liberal bir söylem altında ülkelerimize ve halklarımıza karşı yürütülen emperyalist saldırı ve dünya kapitalist sistemin güncel durumunu tahlil ettik. Doğu Avrupa'nın bunalımını ve orada dayatılmış olan sosyalizme geçiş modelini ele aldık.

Latin Amerika'da solun devrimci stratejisini ve uluslararası durumun bize dayattığı meydan okumayı inceledik. Bu birlikçi çabayı sürdüreceğiz.

Bu görüşme bir ilk adım oluşturuyor. Yeni bir toplantı Meksika'da olacak ve halkçı ve anti-emperyalist mücadelelerle mutabık olunan eylem birliği önerilerini geliştirmeye çalışacağız. Siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel meselelere ilişkin alışverişleri de özendireceğiz.

Sol örgütlerin adil, özgür ve egemen toplumun ve sosyalizmin halkların iradesi ve onların tarihsel köklerine dayandığı takdirde belirebileceğini ve ayakta kalabileceğini düşündüğünü saptadık. Sosyalizmi ve sol düşüncüyü yenileme, onun özgürleştirici karakterinde

ısrar etme, hatalı anlayışlarını düzeltme, tüm bürokratik ifadeleri ve kitlelerin gerçek toplumsal demokrasisinde tüm başarısızlıkları aşma yolunda ortak irademizi bildiririz. Özgür, egemen ve adil toplum ve sosyalizm, gerçek demokrasi ve adaletle kopmazca bağlıdır. Doğu Avrupa'daki bunalımı, toplumsal hâk ve kazanımları silerek ya da liberalizmin iyiliklerine dair boş yanılsamalar yaratarak, kapitalizmi restore etmek için tüm kullanma girişimlerini kınarız. Halklarımızın tanıdığı, sefalet ve zorluklara yol açan bu sistem de, ülkelerimizin çoğuna dayatılmış olan, kısıtlı, vesayet altında ve hatta askerileştirilmiş demokrasi sistemleri gibi, sorunlarımızın üstesinden gelemez. Halklarımızın arzulayacağı çözümlü kitlelerce yürütülecek derin dönüşümlerle birlikte gelişecektir.

Sao Paolo'da toplanan siyasi örgütler, sosyalist, anti-emperyalist ve halkçı amaç ve ideallerinin kıtamızda önemli halkçı, demokratik ve toplumsal güçlerin belirişi ve gelişimiyle pekiştiği kanısındadırlar. Bu güçler, acı, sefalet, gerilik ve baskıdaki paylarıyla emperyalizmi ve yeni liberal kapitalizmi reddederler. Sol ve sosyalizm vazgeçilmez alternatiflerdir.

Latin Amerika hükümetlerinin çoğunca uygulanan yeni liberal ve emperyalist politikaların tahlili bu politikaların trajik ürünleri ve Latin Amerika ve Karayipleri Birleşik Devletler'in egemenliğine almayı hedefleyen başkan Bush'un son "Amerikan entegrasyonu" önerisi kanımızı güçlendirmektedir.

Biz imparatorluğun gerçek tabiatını biliyoruz; Küba'nın ve Nikaragua'da Sandinist devrimin kurban olduğu acımasız kuşatma ve yinelenen saldırganlık, Salvador'da askeri destek ve açık müdahale, Panama'da Kuzey Amerikalıların istila ve işgali ve "uyuşturucu terörizm"e karşı mücadele iddiasıyla And bölgesinin askerileştirmesi.

Biz kazanımlarını ve egemenliğini kiskançça savunan Küba sosyalist devrimiyle, kazanımlarının yıkılması girişimlerine direnen ve güçlerini toparlayan Sandinist halk devrimiyle; savaşa siyasal bir çözüm arayan ve ülkelerinin askerileştirilmesine karşı mücadele eden Salvador'da devrimci, halkçı, demokrat güçlerle; ülkeden hemen çıkmasını istediğimiz emperyalizm tarafından istila ve işgal edilmiş Panama halkıyla ve Birleşik Devletler'in askeri varlığına katlanan And halklarıyla dayanışma içindeyiz.

Kıtasal birlik ve entegrasyon konusunda yeni bir anlayışın temellerinin emperyalizmin denetimi altında bütünleştirilmesi önerisine karşı olduğumuzu kesin olarak bildiririz. Bu Latin Amerika'nın ve uluslarımızın özyönetimi ve egemenliğinin yeniden vurgulanmasından, tarihsel ve kültürel kimliğimize tümüyle yeniden sahip çıkmamızdan ve halklarımız arasındaki enternasyonalist dayanışmanın gelişmesinden geçecektir.

Stratejik değerleri olan insan hakları, demokrasi ve halk egemenliği mücadelesine aktif bir biçimde bağlanmalıyız. Sol, sosyalist ve ilerici güçler düşünce ve eylemlerini sürekli olarak yenileyebilme yeteneğinde olmalıdırlar.

Halklarımıza güveniyoruz; harekete geçer, örgütlenir ve konumları hakkında bilinçlenirlerse adil bir iktidar, demokrasi ve gerçek özgürlüğü kurma, fethetme ve savunmayı başaracaklardır.

Geçmiş zaferlerimizden olduğu gibi hatalarımızdan da dersler çıkarttık. İnanıyoruz ki Latin ve Karaiblerin diğer sol örgütleri eylem birliğini ve görüş alış verişini zenginleştirerek bize katılacaklardır: bunlar özgür adil ve egemen bir Latin Amerika'nın çimentosudur.

(Inprecor sayı 314, 27 Eylül 1990)

Bildirgeyi imzalayan delegasyonlar ve kişiler:

ARJANTİN: Sosyalizm İçin Hareket, Komünist Parti, Halkçı Demokrasi Partisi, Taviz Vermez Parti, Halkçı Taviz Vermez Parti, Temel Peronist Parti, Halkçı Sosyalist Parti, "Aşağıdan Gelenler" Hareketi, Geniş Kurtuluş Cephesi-Birleşik Sol, İşçi Partisi. Nestor Vicente.

BOLİVYA: Yurtsever Yöneliş Yörüngesi, "Özgür Bolivya" Hareketi.

BREZİLYA: Emekçiler Partisi (PT), Brezilya Komünist Partisi, Brezilya'lı Komünist Parti, Brezilya Sosyalist Partisi, Demokratik Emekçi Partisi. Frei Betto, Jacob Gorender, Joao Hermann, Luciano Coutinho, Prefecta Luiza Erundinha.

ŞİLİ: Birleşik Halkçı Eylem Hareketi, Devrimci Sol Hareket (MİR),

Komünist Parti. Marta Hamecker.

KOLOMBİYA: Komünist Parti, Marksist Leninist Komünist Parti, M-19.

KÜBA: Küba Komünist Partisi.

EKVATOR: Ekvator Sosyalist Partisi.

EL SALVADOR: Farabundo Martí Ulusal Kurtuluş Cephesi.

MEKSİKA: Demokratik Devrim Partisi, Emekçilerin Devrimci Partisi (PRT), Sosyalist Halkçı Parti.

PARAGUAY: Halkçı Demokratik Parti, Emekçiler partisi.

PERU: Birleşik Sol, Sosyalizm İçin Hareket, Mariategist Birlik Partisi, Emekçiler Partisi, Halkçı Demokratik Birlik.

DOMİNİK CUMHURİYETİ: Komünist Parti.

URUGUAY: Geniş Cephe (Frente Amplio), Sosyalizm için Hareket, Artigist Akım, Artigizm ve Birlik, Halkın Zaferi İçin Parti, Ulusal Kurtuluş Hareketi-Tupamaros, Sosyalist Emekçiler Partisi, Halkçı Akım, 26 Mart Hareketi, Devrimci İşçi Partisi.

VENEZUALA: Sosyalizm için Hareket, Devrimci Dava.

Enternasyonalizmin Yeniden Canlandırılması İçin Dördüncü Enternasyonal'in Çağırısı

XIII. Dünya Kongresi (Şubat 1991)

Irak'ın tepesine yağın bombalar George Bush'un önderliğini yaptığı "yeni dünya düzeninin" gerçek niteliğini göstermiştir. Moskova ve Washington arasındaki "soğuk savaşın" sona ermesiyle, Kore'den Cezayir'e, Vietnam'dan Afganistan'a kadar son on yıllarda yaşadığımız bir dizi korkunç savaş gibi yeni "sıcak savaşıara" doğru yönelmekteyiz.

Ekonomik gücünün görece olarak zayıflamasına rağmen ABD, Vietnam'da uğradığı yenilgi ve Nikaragua devriminin zaferiyle uzun süre kısıtlanan uluslararası siyasi ve askeri hareket yeteneğini yeniden eski gücüne ulaştırmak istiyor. Grenada'nın işgali, Libya'ya karşı yürütölen askeri operasyonlar, Panama'ya müdahale, Nikaragua'daki karşı-devrimci güçlere verilen destek, Filistin'de İntifada ile başı dertte olan siyonist devlete giderek artan destek, Küba'ya yönelik tehditler, ABD'nin Latin Amerika, Asya, Afrika ve Pasifik halklarını hizaya getirme arzusunun birer ifadesidir. Körfez savaşı ABD'nin kendini yeniden dünya jandarması olarak ortaya atmasına fırsat vermiştir.

Bu durumun ciddiyeti küçümsenemez. Vietnam savaşından beri emperyalist güçler bu kadar yoğun bir askeri gücü eyleme sokamamışlardı. Kore savaşından beri Birleşmiş Milletler'i paravan olarak kullanamamışlardı. Şimdiye kadar SSCB ve Çin'in de onayını alarak bu çapta bir eyleme geçememişlerdi. Sosyal-demokrasi ise, yönettiği bir dizi hükümet aracılığıyla birçok açıdan benzeri görölmemiş bu operasyona doğrudan katılmıştır.

Emperyalist Müdahalelere Karşı Harekete Geçme Yeteneği

Enternasyonalist davaya sahip çıkanlar bugün daha artmış so-
rumluluklarla karşı karşıyadırlar. Öncelikle en acil görevleri yerine ge-
tirmeleri gerekmektedir: atışmanın son bulması ile birlikte emperyal-
ist güçlerin bölgeden çekilmesi ve Kürt halkının güvenliğinin
sağlanması. Ama aynı zamanda dünyanın başka bölgelerinde yeni sal-
dırlara da hazır olmalıdırlar. Bu tehditlere ve bu tür müdahalelere kar-
řı ciddi biçimde harekete geçebilme yeteneğini geliştirmek ge-
rekmemektedir.

Dünya'nın birçok bölgesinde batılı yeni askeri üsler kuruldu; bun-
larda özellikle amerikan, ingiliz ve fransız birlikleri ko-
nuşlandırılmakta. Emperyalist metropollerde ise her yere ve özellikle
nc Dünya'ya müdahale edebilecek acil müdahale birlikleri ku-
ruldu. İkinci Dünya savaşından beri ardı ardına gelen kanlı m-
dahalelerin sonsuza dek tekrarlanması istenmiyorsa, dünya çapındaki
bu askeri tertibat ortadan kaldırılmalıdır.

Dünya ekonomik bunalımı gerilimleri arttırmaktadır. Bu durumda
bağımlı ülkelere yönelik yeni askeri maceralara girişilmesi mm-
kndr. Ekonomik, sosyal ve siyasi haklara yönelik saldırılar art-
maktadır. Batılı hkmeder emekçilere kemer sıkma politikaları day-
atmaktadır. nc Dünya'da a kalan insanlar isyan etmektedir.
SSCB ve Çin'de bürokratik baskı hâla bir tehdit unsurudur. Oysa stal-
inizm deneyinin, cinayetlerinin ve iflasının yarattığı şaşkınlığın ve
kafa karışıklığın aşılması için henüz zaman gereklidir. Bu koşullarda
işçi ve halk hareketlerinin morallerinin bozulması, savunmaya geçmek
zorunda kalmaları ve devrimci mücadelelerin tecrit edilmeleri teh-
likesi mevcuttur, sosyal ve siyasi savaşların rayından çıkıp etnik, me-
zhap ve dini çatışmalara dönüşerek ıkrhaza sürüklenmeleri mm-
kndr.

Dayanışma Görevi

Bunu engellemek için yeni dayanışma eylemlerini geliştirmek şart-
tır.

Enternasyonalizm, kadın erkek tüm ezilenlere, tüm smrlenlere,

tüm mücadele edenlere karşı bir görevdir. Onların mücadelesi için bu gereklidir. Bu dayanışmaya güvenebilmeli ve ondan destek alabilmelidirler, gerek mücadele sırasında gerekse de zafere ulaştıktan sonra, çünkü emperyalizmin baskısı her halükârda sürecektir, ABD'nin devrimci Vietnam ve Nikaragua'da uyguladığı politikalar bunun bir göstergesidir.

Ulusal ve sosyal kurtuluşu için cesurca ayağa kalkan bir Üçüncü Dünya ülkesinin emperyalist saldırı karşısında kendi kaderiyle baş başa bırakılmasından daha dramatik bir durum olamaz. Muzaffer bir genç devrimin, batılı güçlerin uyguladığı diplomatik ve ekonomik ambargo nedeniyle köşeye sıkıştırılması ve uluslararası işçi hareketinin yardımının yetersizliği nedeniyle güçsüz kalması hazindir. Burjuvazinin kendi ülkesinde bulamadıklarını dışarıdan getirmesi ve sendikal hareketin uluslararası eylem birliğini sağlayamaması nedeniyle önemli işçi grevlerinin kırılması ve yenik düşmesi acıdır.

Dayanışma görevi sınır tanımaz. Doğu Avrupa'da 1989'dan beri gelişen altüst oluşlar, sosyalist tasannın canlandırılması için onun demokratik içeriğine tümüyle yeniden kavuşturulması gerektiğini kanıtlamıştır. Bunu gerçekleştirmek içinse bu ülkelerin, SSCB ve Çin'in, emekçilerinin siyasi ve sosyal hakları için mücadeleleri sürekli olarak desteklenmelidir. Almanyâ'nın kapitalist temelde yeniden birleşmesinin kanıtladığı üzere, stalinizmin bunalımı şimdilik emperyalist ülkelerin güçlenmesine yol açmıştır. Ancak bu bunalım aynı zamanda artık sosyalizmin bu bürokratik rejimlerle özdeşleştirilmesine de son verecektir, böylece enternasyonalist mücadelenin tümü için yeni bir nefes olacaktır.

En Geri Önyargılara Karşı

Toplumlarımızın kökten dönüştürülmesi için çalışanlar için enternasyonalizm sadece pratik bir gereklilik değildir. Aynı zamanda temel bir değerdir, ırkçılığın, yabancı düşmanlığının, şovenizmin, "diğerlerine" karşı duyulan nefretin antitezidir; her türlü sosyalist ve hümanist kültürün temel taşıdır.

Enternasyonalizm önce herkesin kendi ülkesinden, en geri önyargılara karşı mücadele etmek suretiyle, kadın ve erkek göçmen işçilerin ve azınlıkların siyasi haklarının, dillerinin ve kültürlerinin ta-

vizsiz savunusuyla, ulusların kendi kaderini fiilen tayin edebilmeleri mücadelesiyle başlar.

Dünya Gerçeklerinin Ağırlığı

Enternasyonalizm aynı zamanda yaşadığımız dünyanın gerçek sorunlarına bir cevaptır.

Ülkeler ve kıtalar ötesinde günümüz dünyası, ekonomilerin artan oranda karşılıklı bağımlılığı, çevre dengeleri, askeri ilişkiler ve nükleer tehditle belirlenmiştir. Dünya pazarında süregelen ani değişikliklerin korkunç derecede yıkıcı sosyal etkileri olmaktadır. Üçüncü Dünya'yı daha çok baskı altında tutacak yeni teknolojik ve mali bağımlılıklar geliştirilmektedir. İnsandan kaynaklanan "doğal" afetlerin sayısı artmakta ve giderek artan felaketlere neden olmaktadır. Çağımızın büyük sorunları —emperyalist egemenlik, sefalet, savaş tehdidi - kendilerini doğrudan doğruya uluslararası alanda dayatmaktadır.

Emperyalist ülke burjuvazileri bunun bilincindedir. Bu nedenle devrimci mücadeleleri alt etmelerini sağlayacak ve bağımlı ülkeler üzerindeki hükümranlıklarını sürdürmeye yarayacak uluslararası kuruluş ve danışma mekanizmalarını çoğaltarak birlikte hareket etmeye çalışmaktadırlar. "En zengin 7 ülkenin zirvesi" bir dünya imparatorluğunun önderliği gibi çalışmaktadır. Uluslararası Para Fonu (İMF), dış borçları bir şantaj unsuru olarak kullanarak Üçüncü Dünya hükümetlerine halklarını açlık ve sefaletle sürükleyecek ekonomik politikalar dayatmaktadır. Çokuluslu şirketler yatırımlarını başka ülkelere kaydırma tehdidi ile mücadele eden emekçilerin gücüne sekte vurmaya çalışıyorlar. Avrupa'lı güçler işçi sınıfının sosyal ihtiyaçlarına ve mücadelelerine karşı Sermayenin Avrupa'sını inşa etmektedirler. Hepsi ekonomik krizin faturasını emekçilere ödetmek konusunda birleşiyorlar. Hepsi de, ister sosyal güvenlik sisteminde olsun, ister satın alma gücünde, isterse de iş güvenliği ve sendikal haklar konusunda olsun, geçmiş işçi mücadelelerin kazanımlarını geri alma kararlılığında birleşiyorlar.

Avrupa burjuvazisi "ortak pazar" içinde kişi ve malların serbest dolaşımını sağlayacağından söz ediyor. Ama buna karşı denetim mekanizmalarını artırarak avrupalı olmayanların Ortak Pazar sınırlarına

girmesini yetkeci bir biçimde sınırlıyor. Göçmen işçi avı eskisinden daha katı bir biçimde gündemde kalacaktır. Devlet başkanlarının insancıl söylevlerine rağmen sığınma hakkı önemli ölçüde tırpalandı bile. “Terörizme karşı mücadele” adı altında Avrupa polislerinin işbirliği ise çok daha sıkılaştırıldı. Emperyalist burjuvazinin gelecek için hazırladığı dünya, bugünkünde de çok daha az özgür olacaktır.

Esasen çelişik bir durumla karşı karşıyayız. Geçen yüzyılda işçi hareketi ve sosyalist hareket enternasyonalizm gibi “yeni” bir düşüncenin öncülüğünü yapmıştı. Bugün ise işçi hareketi kadın erkek emekçilerin en temel hakları için mücadeleyi bile uluslararası düzeyde koordine etmekten aciz görünüyor. Burjuvazi ise ulusal etmenleri arasındaki çelişkilerin derinliğine rağmen giderek artan oranda uluslararası düzeyde örgütleniyor.

Alternatif bir Politika

Ekonomisi bürokratik olarak merkezileştirilmiş Çin ve SSCB gibi bir dizi ülkede, ilk yıllardaki büyümenin ardından derin bir ekonomik bunalım yaşandı. Sosyalist perspektif çoğunluğun gözünde inandırıcılığını büyük ölçüde yitirdi. Böylece daha adil ve daha insancıl bir toplum yaratılması umuduna gölge düştü. Kurulu düzenin ideologları bunu fırsat bilip kapitalist pazarın üstünlüklerini öve öve bitiremiyorlar. Oysa emperyalist ülkelerde herkese iş ve sağlık hakkı bile tehdit altında, Üçüncü Dünya toplumlarının önemli bir kesimi tümüyle çürüme tehlikesiyle karşı karşıya ve kâr için üretim mantığı gezegenimizi tehdit eden çevre kirlenmesinin derinleşmesinde önemli bir rol oynuyor.

Sosyalizmi yeniden inandırıcı hale getirmek için, “ya kapitalist pazar ekonomisi ya da bürokratik planlama” olarak bize sunulan sahte ikilemden kurtulmamız lazım. Gerçekten de kadın erkek tüm emekçilere sosyal ve ekonomik öncelikler konusunda fiilen karar verme olanağını sağlayan ve insanların ihtiyaçlarını karşılamayı temel alan yeni bir gelişme modeli üretmeliyiz. Bu üçüncü, gerçekten demokratik ve sosyalist yol için, sadece ulusal büyüme politikalarının değil, uluslararası ilişkilerin de kökten değişmesi gerekir.

Enternasyonalizmi bu tür alternatif bir büyüme politikasının geliştirilmesi için de vaz geçilmez bir unsurdur.

Bugün bu yolda ilerlemek mümkündür. Avrupa’da, Sermayenin tercihi olan 1992 Ortak Pazar’ına karşı emekçilerin tercihleri dayatılabilir; kıtanın hem doğusundaki, hem de batısındaki halkların sosyal, kültürel ve siyasi hakları için bütünsel bir mücadele verilebilir. Uluslararası ekonomik krizin temel öğelerinden biri olan ve gerek bağımlı ülkeleri gerekse de Doğu Avrupa ülkelerini boyunduruğu altına alan dış borçlara karşı bir mücadele yürütülebilir. Göçmen emekçilerin ve gençlerin hakları için mücadele, kadınların kurtuluşu için mücadele, ulusların eşitliği için mücadele, çevrenin korunması için mücadele, savaş tehdidi ve nükleer tehlikelere karşı mücadele derinleştirilebilir. Bu emperyalist ülkelerde başka bir Üçüncü Dünya’ya yardım politikası tayin edilebilir.

Batılı ülkelerin gelişmekte olan ülkelere sözde “yardım” programı tamamen çok uluslu şirketlerin çıkarları doğrultusunda geliştirilmiştir. Aynı zamanda emperyalist metropollerle, rüşvet ve kamu kaynaklarının dolandırılmasıyla beslenen yeni sömürge burjuvazilerinin ittifakını pekiştirme amacını da güder. Böylece hem bağımlı ülkelerin dünya pazarı içindeki uluslararası bağımlılığını, hem de halkların mevcut rejimlere bağımlılığını sürdürür. Bu durumun en vahim sonuçlarının yaşandığı yer bugün belki de Afrika’dır. Ayrıca kıtanın etnik-ulusal çatışmalara sürüklenmesi, tek başına kendi ekonomik yaşamını sürdürmesi olanaksız olan küçük devletlerin oluşmasına neden olmaktadır. Afrikalı sosyalist devrimciler bu gelişime karşı, Afrika halklarının özgür federalizmi perspektifini öne sürerek militan ve anti-emperyalist pan-afrikanizm geleneğine geri dönüşü sağlamalıdır.

Latin Amerika’da işe amerikan emperyalizminin yeni bir saldırısı yaşanmaktadır. Bush planı adı altında, kuzeyde Alaska’dan güneyde Ateş Adasına kadar uzanan bir “serbest ticaret” bölgesi oluşturulmak isteniyor. Bu projenin amacı ABD’nin hegemonyasını pekiştirmektir. Tüm kıtanın (ABD ve Kanada dahil) işçi sınıfı açısından bunun sonuçları felaket olacaktır. Sosyal kazanımları korumak ve geliştirmek için kıtasal düzeyde bir genel mücadele yürütülmeli ve bu plan durdurulmalıdır.

1992 Latin Amerika’nın fethedilmeye başlanmasının 500’üncü yıldönümüdür. Bunu fırsat bilerek bu sömürgeci girişime itibarını iade etmek isteyenlere karşı, özellikle de eski dünya imparatorluklarının metropollerinde, anti-emperyalist dayanışmamızın güncelliğini ifade

etmeliyiz. Bugün kıtanın yerli topluluğunun doğal çevrelerinin tahribine karşı, topluluklarının ve kültürlerinin yok edilmesine, baskıya, aşırı sömürüye ve hatta yeni bir soykırım tehlikesine karşı yürüttükleri mücadele daha iyi tanıtılmalı ve desteklenmelidir.

Devrimcilerin Sorumlulukları

Enternasyonalist mücadele kolay bir mücadele değildir. Önemli engelleri aşmak zorundadır. Mücadelelerin eşzamanlılığı ve bütünleşmesi doğal bir süreçle gelişmeyebilir. Ülkeden ülkeye durum çok farklıdır. Her siyasi, sosyal ve devrimci akımın kendi öz tarihi vardır, kendine özgü ulusal gelişme çerçevesi bulunur.

Özellikle işçi hareketi, çokuluslu şirketlere denk düşen uluslararası bir örgüte sahip değildir. Burjuvazi proleterler arasındaki bölünmeleri kullanmada ustalaşmıştır ve sistematik olarak uluslararası dayanışma yeteneğini kırmaya çalışır. İşsizlik korkusunu ve proleterler arası rekabeti fazlasıyla kullanmada beceriklidir. Bugün bu durum her zamankinden çok daha tehlikelidir, çünkü kriz Üçüncü Dünya halklarının sırtına binmiştir, batılı ülke emekçilerini de ciddi biçimde etkilemeye başlamıştır, etnik veya dini çatışmaları canlandırmaktadır ve en akıl dışı ırkçılıkları kışkırtmaktadır.

Enternasyonalist mücadele akıntıya karşı gelişmek zorunda olduğu için daha da güçleşmiştir. Devrimci enternasyonalizm uzun zamandan beri gerilemektedir. Sosyal-demokrat partiler kendi ulusal devletleri sınırına çekilmiş, kendi burjuvazilerinin yarattığı sömürge savaşlarını veya dünya savaşlarını destekleyerek enternasyonalizmi gömmüşlerdir. Üçüncü Enternasyonalin bürokratikleşmesi ve stal-inistleşmesiyle, komünist partilerin politikalarının Moskova'ya bağımlı hale getirilmesi ve dünya komünist hareketinin bölünmesiyle darbe yemiştir. Ayrıca birçok ulusal kurtuluş mücadelesi dramatik biçimde tecrit edilmiş ve yalnız kalmıştır. Bu yalnızlık, dün amerikan bombalarına karşı Vietnam halkının içine düştüğü ve Trikontinantal'e çağrısında Ernesto Che Gueverra'nın ifşa ettiği türden bir "dramatik yalıtılmışlıktır". Filistinliler ve birçok diğer mücadele eden halk bugün aynı durumdadır.

İlerici örgütlerin ve işçi örgütlerinin, mücadelelerinin koordinasyonuna burjuva hükümetlerinin kendileri için önem vermediği

kadar önem vermediklerini saptamak zorundayız. Örneğin Avrupa sendikal hareketi, Ortak Pazar hazırlıklarına rağmen ve sürenin dolmasına az kalmasına rağmen, Avrupa Topluluğu (AT) içinde emekçilerin çıkarlarını savunma doğrultusunda genel bir kampanyaya henüz girişememiştir.

Canlı bir Gelenek

Oysa enternasyonalizm bir kuruntu değildir. Gerçek bir olasılıktır. Bu asrın başındaki büyük mücadelelerde kendini göstermiştir. Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda Rus Devrimi'ni ve Üçüncü Enternasyonal'in kuruluşunu görkemli bir enternasyonalizm dalgası izledi. 1936-1939 İspanya iç savaşı gerçek bir trajedi idi. Frankizmin zaferini ve İkinci Dünya Savaşı'nın önünün açılmasını sağlayan ögeler arasında cumhuriyetçi cephenin uluslararası alanda yalıtılmışlığı önemli bir yer tutmaktadır. Ne var ki, siyasi düşünceleri ne olursa olsun, çeşitli ilerici ve devrimci akımdan gelen militanlardan oluşan ve İspanya halklarının saflarında iç savaşa katılan enternasyonal müfrezelerin destanı hepimiz için örnektir.

O zamandan bu yana, tüm başarısızlıklara, terk edilmişlere, gecikmelere rağmen, anti-emperyalist dayanışma ulusal kurtuluş mücadelelerine birçok kez fiili bir katkıda bulunabilmektedir; örneğin, Cezayir devrimine yardım şebekeleri, Vietnam savaşına karşı dünya çapındaki hareketler, Güney Afrika'daki apartheid'e karşı hareket veya Orta Amerika devrimleriyle dayanışma hareketleri. 1980'de Polonya'daki işçi hareketini savunmak üzere veya 1984-1985'te İngiltere madenciler grevi sırasında uluslararası işçi dayanışması bir kez daha ortaya çıkmıştır, ancak ne yazık ki bu yardım da gerçek gereksinimler ve hedeflere kıyasla yetersiz kalmıştır. 1980'lerin ilk yarısında füzelere ve savaşa karşı hareket güvenilebileceğimiz enternasyonalist potansiyelleri ortaya koymuştur.

1968, Vietnam'da Tet taaruzunun, Meksika ve Arjantin'de öğrenci hareketlerinin, Fransa'da genel grevin, İtalya'da çeşitli işçi hareketlerinin ve Çekoslovakya'da Prag "baharının" yılı olarak 60'lı yıllar gençlik radikalizasyonunun enternasyonalist anlayışının simgesi olmuştur. Gençliğin bu enternasyonalizme yatkınlığı değerli bir potansiyeldir. Bugün de, Nikaragua'daki uluslararası tugaylar örneğinde

veya dış borçlara karşı birçok ülkede yürütülen kampanyalarda olduğu gibi, Üçüncü Dünya ile dayanışma hareketleriyle kendini göstermektedir.

Bu canlı gelenek ve enternasyonalist potansiyel bugün, yeni sosyal hareketlerde, kadın hareketinin dünya çapındaki toplantılarında, nükleer tehlikeye karşı, barışçı ve çevreci hareketlerin daha baştan beliren uluslararası yönünde, Latin Amerika'da dış borçlara karşı mücadele kampanyasında, ve Asya ve Pasifik ülkelerindeki ilerici hareketlerin bölgesel eylemlerinde ortaya çıkmaktadır. Enternasyonalizm aynı zamanda, dünyanın birçok yöresinde, baskı ve kültürel kırıma uğrayan topluluklar ve yerli halklar arasında beliren yeni bir dayanışma duygusunda, kilise tutuculuğuna ve önderliğine karşı halktan yana bir çizgide gelişen militan hristiyan taban örgütlerinde ve Fransız denetiminde olan Yeni Kaledonya örneğinde olduğu gibi, son anti-sömürgeci mücadelelere destekte ifadesini bulmaktadır.

Tüm güçlere karşı, enternasyonalizmin yeniden canlandırılması hem gerçekçi hem de gerekli bir mücadeledir. Canlı ve eski bir işçi geleneğinden kök alır. Yeni deneyimlerin katkısıyla zenginleşir. Gençlikte, kadın hareketinde ve çağdaş mücadelelerde dayanabileceği önemli potansiyeller vardır.

Bunu başarmak bizim sorumluluğumuzdur.

Örgütlenmek

Bunun yoldu ise örgütlenmekten geçer.

Ortak tasarlanmış eylem olmadan enternasyonalizm olmaz. Ortak hareket edebilmek içinse en geniş katılımı sağlayabilmek gerekir.

Sendikalarda uluslararası ilişkiler federal veya konfederal yönetimlerin tekeline terk edilmemelidir. Aynı çökuluslu şirkette veya aynı işkolunda çalışan emekçilerin temsilcilerinin doğrudan karşılaşp tartışmalarını sağlamak gerek. Sınırlar ötesi sendikal dayanışma kural haline getirilmelidir.

Sosyal hareketlerde de benzeri uygulamalara gidilebilmelidir, halk örgütleri ve hükümetlere bağlı olmayan örgütler, köylü ve yerel topluluk dernekleri, kadın, gençlik ve öğrenci hareketleri arası uluslararası toplantılar artırılmalıdır.

Her düzeyde, taban örgütlerinden ulusal ölçekli örgütlere, der-

neklerden partilere, Kuzey'den Güney'e, Doğu'dan Batı'ya, yoğun bir uluslararası ilişkiler ağı kurulmalıdır.

Enternasyonalizm ve Enternasyonal

Sendika ve denekler için geçerli olan siyasi partiler için de geçerlidir. Gerçekten enternasyonalist bir bilincin ve pratiğin kurulabilmesi ve beslenebilmesi için onların da uluslararası bir örgüte gereksinimleri vardır.

Dördüncü Enternasyonal'in ulusal seksiyonları (ulusal örgütleri) uzun yıllardır böylesine bir enternasyonali inşa etmeye girişmişlerdir. Tek tip partiler oluşturma sevdasından değil. Her ulusal örgütün kendine özgü siyasi yönelişleri, birlik ilişkileri, sorumluluğu ve karar yetkisi mevcuttur. Her biri kendi halk(lar)ına özgü mücadele geleneklerinden ve tarihinden esinlenir.

Örgütlerimiz Dördüncü Enternasyonal'e üye olma nedeni, enternasyonalizm kaygıları, aynı amaçları gütmeleri ve tümünün sosyalist bir demokrasi için mücadele etmeleridir. İşçi hareketi tarihinin temel derslerinin yitirilmemesi ve yeni ülkelerde yeni kuşaklara ulaştırılabilmesi için bu seçimi yapmışlardır. Gerçek bir eşitlik temelinde, her kıtanın militan örgütlerinin karşılaşabilmeleri ve çağdaş mücadelelerin yeni deneylerinin herkesçe bilinebilmesi amacını gütmüşlerdir. Enternasyonalist bir anlayışla eğitilebilmek ve tüm genel devrimci perspektifler için hayati öneme sahip olan bu ögeyi somutta yaşatmak hedefini taşımışlardır. Baskı altındaki örgütleri daha iyi savunabilmek, henüz çekirdek halinde veya yok oldukları yerlerde yeni devrimci güçlerin gelişmesine katkıda bulunmayı düşünmüşlerdir. Aynı zamanda Dördüncü Enternasyonal'e üye olmanın önemli bir nedeni de politik çizgisini geliştirebilmektir, çünkü dünya gerçekliğini militanca tanımadan yaşanan dönüşümleri kavramak olanaksızdır.

Bir diğer yön de geleceğin hazırlanması, tüm üyeleri gerçekten kitlel olarak kök salmış devrimci partilerden oluşan yarının kitle enternasyonalinin inşasının ilk adımlarını gerçekleştirmektir. Henüz böylesine bir örgüt olmadığımızın bilincindeyiz. Seksiyonlarımız bunu iddia edebilecek kadar güçlü değildir. Ne var ki siyasi geleneğimiz ve uluslararası yapılanmamız sayesinde yarının bu kitle enternasyonalinin inşasında önemli bir rol oynayabileceğimizi dü-

şünüyoruz.

Tüm enternasyonalist görevler içinde en zor olanı ve en çok zaman alacak olanı korkarız budur. Dünya çapında hiçbir devrimci akım bugün tek başına böyle bir görevi gerçekleştirebilecek kadar güçlü değildir. Ancak kanımızca en önemli görevlerden biri de budur. Bu nedenle başka devrimci örgütleri ve siyasi akımları da böylesine bir perspektife kazanmak, ikna etmek istiyoruz ki, birlikte, tüm kıtalarda kitle mücadelelerinde kök salmış devrimci bir Enternasyonal inşa edebilelim.

Birlik içinde Dayanışma

Enternasyonalist eylemin birinci basamağı aktif dayanışmadır. Bu alanda birlikte hareket etmek için beklemeye gerek yoktur. Bu anlayışla, Dördüncü Enternasyonal tüm ilerici ve devrimci örgütleri, kadın erkek tüm militanları ortak eyleme çağırıyor.

Dayanışmacı Enternasyonalizm Doğası Gereği Birlikçidir

Tek kaygımız işlerlik olmalıdır. İşlerlik içinse birlikçi olunmalıdır: tüm mücadele edenleri, tüm acı çekenleri ve tüm baskıya uğrayanları savunabilmek için güçlerimizi birleştirmemiz lazım.

Dayanışma sayesinde eylem sırasında her tür ideolojik ve örgütsel sekteçilikleri aşma olanağı doğacaktır. Siyasi görüş ayrılıklarının ötesinde, katılmaya hazır olan her tür örgüt ve hareket ortak kampanyalarda birleşebilmelidir.

Baskıya karşı, insan haklarının ve mücadelelerinin savunusunda hiçbir şey dayanışmayı bölmemelidir.

Uygulanış biçiminde birlikçi olan dayanışma hedefleri açısından da birlikçi olmalıdır. Destek, bir halk mücadelesinin çeşitli unsurları arasında ortaya çıkabilen bölünmeleri derinleştirmeyecek şekilde mücadele eden herkese sunulmalıdır.

Dayanışma Kalıcı Olmalıdır

Dünyadaki kadın erkek ezilen ve sömürülenlerin uzun mücadeleleri uzun süreli ve dayanaklı bir dayanışmayla desteklenmelidir.

Birlik, enternasyonalist eylemliliğın dinamikliğini ve kalıcılığını güvence altına almalıdır.

Dayanışma Devlet Politikasından Bağımsız Olmalıdır

Günümüz dünyasında devletler önemli bir yer tutarlar. Devrimci örgütler de, tıpkı halk hareketleri gibi, bazı yabancı hükümetlerin desteğini veya tarafsız kalmalarını talep etmek durumunda kalabilir. Dayanışma hareketi diğer alanlarda olduğu gibi bu alanlarda da yardımcı olmalıdır.

Ancak dayanışma sözde “sosyalist kampın” başkentlerinden birinin diplomasisinin keyfine bağımlı olmamalıdır, bu ister Moskova, ister Pekin, isterse de sosyal-demokrasinin yönettiği bir ülke olsun. Dayanışma devletlerden gerçekten bağımsız olmalı; gerçekten enternasyonalist bir değer ifade ettiğini, bir parti veya hükümetin özel çıkarlarını temsil etmediğini kanıtlamalıdır.

Halk hareketleri önkoşulsuz desteklenmelidir. Bu hem Salvador, Filipinler, Bask ülkesi veya Eritre’deki kurtuluş hareketleri için, hem sermayenin Avrupa’sına karşı işçi mücadeleleri veya apartheide karşı Güney Afrika zencilerinin mücadeleleri için, hem de Polonyalı, Rus veya Çinli emekçilerin siyasal ve sosyal hakları için yürüttükleri mücadele için geçerlidir.

Ancak dayanışma başka gerçeklerin üstünü örtmemelidir. Bugün enternasyonalist bir anlayışla, Orta Doğu’daki emperyalist savaş politikasına karşı mücadele edebilmek için, Irak’taki diktatörlüğün muhaliflerini yok edişine veya Kürt halkını katledişine önceden karşı çıkmış olmak ve hâla karşı çıkmak gerek. Saddam Hüseyin’in cinayetlerini gizlememek gerek.

Karşılıklı Olarak Öğrenebilmek

Enternasyonalizm karşılıklı olarak öğrenebilmek için eşsiz bir fırsattır.

Her örgütün dünya işçi hareketinin tarihinden, ulusal kurtuluş hareketlerinden, halk mücadelelerinin başarı ve yenilgilerinden, devrimlerden ve karşı-devrimlerden dersler çıkartmaya ihtiyacı vardır. Çeşitli ulusal partiler ve hareketler arasında siyasal tartışma ve deney

alış verişi şarttır.

Programımızın ve çözümlemelerimizin tanınması gerektiğini düşünüyoruz. Yaşanmış bir uluslararası militan gerçekliğin ve değerli olduğuna inandığımız bir tarihi sürekliliğin ifadesidirler. Ancak başka akımların deneylerine de çok şey borçlu olduğumuzu, başka hareketlerden de çok şey öğrendiğimizi biliyoruz. Yakın tarih için feminist düşünce ve yeşiller hareketini buna örnek gösterebiliriz.

Herkesin düşüncesinin zenginleşebilmesi için uluslararası işbirliği, stateji ve programların, çözümleme ve yönelişlerin tartışılabilmesine olanak sunmalıdır. Bu önemli gereksinim 1990'da, Brezilya'nın Sao Paulo kentindeki Latin Amerika Sol örgütlerinin toplantısında ifade edilmiştir.

Enternasyanalizm, her ulusal partinin örgütsel ve siyasal bütünlüğüne saygı gösterilmesini içerir. Karşılıklılık ve birbirini desteklemeyi içerir. Çeşitli siyasi örgütler arasındaki görüş ayrılıkları zaman zaman önemli boyutlara varırlar. Yok varsayılmamalı, ve aşılmaları amacıyla tartışılmalıdırlar. Eylem birliği buna yardımcı olur. Farklılıklara ve görüş ayrılıklarına rağmen, aynı saflardayız, ezilen ve sömürülenlerin saflarındayız.

Demokrasi Okulu

Dayanışma içinde birlikte hareket ederek ilerici ve devrimci hareket içindeki çoğulculuğa saygılı olduğumuzu gösterebiliriz, onca zarara neden olan fraksiyonculuğu aşabileceğimizi kanıtlayabiliriz. Birlik içinde olursak işçi ve halk örgütlerinin özerkliğini ve demokrasiyi daha iyi güvence altına alabiliriz.

Böylece de sosyalist tasarıya yeniden inandırıcılık vermeye katkıda bulunabiliriz.

Gerçek enternasyonalizm yaşayan bir sosyalist demokrasi okuludur.

Güçlerimizi birleştirelim

**Gerçek bir enternasyonalizmi yeniden yaşatmak için
birlikte mücadele edelim !**

